A BUDAPESTI LAKÓBIZOTTSÁGOK ZSEBKÖNYVE

BUDAPEST
1985

Budapest Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottságának és a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága Elnökségének megbízásából írta:

DR. ASZTALOS KLÁRA
BÁRDOS IVÁN
DR. DONÁTH RÓBERT
DR. FAZEKAS LÁSZLÓ
DR. FELMÉRY IMRE
FISCHL ERIKA
DR. KOVÁCS ILONA
DR. OROSZ SÁNDOR
DR. MÁRKUSZ ISTVÁN
DR. SZEGVÁRI PÉTER

Szerkesztette:

DR. FAZEKAS LÁSZLÓ és DR. SZEGVÁRI PÉTER

Fontosabb címek és telefonszámok

- Kerületi Tanács címe:

  telefonszáma:

- Kerületi tanácstag címe:

  telefonszáma:

- Országgyűlési képviselő címe:

  telefonszáma:

- Fővárosi Tanács Ügyfélszolgálat címe:

  telefonszáma:

- Házkezelőség címe:

  telefonszáma:

- Hazafias Népfront kerületi bizottság címe:

  telefonszáma:

- Hazafias Népfront Budapesti Bizottság címe:

  telefonszáma:

- Lakóbizottsági Vezetőség titkára:

  Lakóbizottsági Vezetőség fogadóórája:

- Körzeti orvos rendel:

- Gyermekorvos rendel:

- Éjszakai orvos rendel:

- Fontosabb telefonszámok:

Előszó

Hazánk felszabadulásának 40. évében számos fontos társadalompolitikai feladat eredményes végrehajtásának lehetünk tanúi. Ezek közül is kiemelkedő jelentőségű volt a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa és az országgyűlési és tanácsi választások.

E két nagy fontosságú esemény sikerét döntően befolyásolta az a nyílt, őszinte politikai légkör, amely jellemző volt az előkészítés folyamatára. Állampolgárok tízezrei mondtak felelősséggel véleményt a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájáról és a tanácsok tevékenységéről. A politikai közhangulat alakításában és a választási feladatok szervezésében felelős szerepet vállaltak magukra a lakóbizottságok is mint a lakóközösségek öntevékeny, társadalmi érdekképviseleti szervei.

Az elmúlt több mint tíz évben a lakóbizottságok eredményesen szolgálták a szocialista demokrácia fejlesztését, képviselték a lakók érdekeit, közreműködtek a népfront és a tanácsok tömegkapcsolatainak elmélyítésében. Működésük alapvető elvei beváltak, azonban az állami, a társadalmi és a gazdasági fejlődés igényként vetette fel a lakóbizottságok közéleti aktivitásának fokozását, a lakóközösségek hatékonyabb érdekképviseletét.

E célkitűzések érdekében széles körű lakossági eszmecsere után a Fővárosi Tanács a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága közreműködésével megalkotta a 6/1984. számú rendeletét a lakóbizottságokról. Megállapította, hogy a lakóbizottságok tevékenységüket „a lakóhelyi

közélet fejlesztése céljából, a társadalom érdekeivel összhangban, a lakók és a lakóhelyi társadalmi szervek közreműködésével, a Hazafias Népfront kerületi bizottsága és a tanácstag segítő iránymutatásával, mozgalmi módszerekkel fejtik ki".

A lakóbizottságok legfontosabb feladatai a lakóközösség érdekképviselete és a szocialista együttélés elősegítése, valamint a közélet fejlesztése és a társadalompolitika megvalósításának előmozdítása. Az e két tevékenységi területhez kapcsolódó feladatok összetettek, így a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága és a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága elengedhetetlennek tartotta, hogy a lakóbizottságok eredményes munkálkodását kézikönyv közreadásával is elősegítse.

E zsebkönyv természetesen nem adhat az élet- és települési viszonyok sokszínűségéből fakadó valamennyi kérdésre választ, de reméljük, hogy alapvető feladatok egységes értelmezéséhez és végrehajtásához segítséget nyújthat.

A kiadvány az alapul szolgáló 6/1984. számú Fővárosi Tanács rendelethez kapcsolódóan részletezi azokat a gyakorlati tudnivalókat, amelyek útmutatást adnak a rendelet mindennapi alkalmazásához. Emellett olyan tudnivalókat is tartalmaz, amelyek a lakóbizottságok közéleti jártasságát és a feladataik ellátásához szükséges közhasznú ismereteket bővíti.

Reméljük, hogy a zsebkönyv útmutatásait minden lakóbizottság eredményesen hasznosítja a lakók érdekképviselete és a közélet fejlesztése során.

Budapest, 1985. július

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

I. fejezet

A lakóbizottságok

1. A lakóbizottságok jellege, társadalompolitikai funkciója

A lakóbizottság a lakóközösség öntevékeny társadalmi érdekképviseleti szerve. Tevékenységét a lakóhelyi közélet fejlesztése céljából a társadalom érdekeivel összhangban végzi.

A lakóbizottság *a lakóközösség érdekében tevékenykedik.* Nemes feladata, hogy a lakoközösségekkel együtt a lakóházon belül elősegítse az együttélés alapvető szabályainak érvényesülését. Legyen éltető ereje az együtt élő családok kapcsolatai erősítésének, egymás megbecsülésének és tiszteletének. Segítse, hogy az együtt élők egymás megismerésével, segítésével ténylegesen közösséggé váljanak. Foglalkozzon az ott élő emberek gondjaival, és osztozzék örömeiben. A közösség erejével lépjen fel azokkal szemben, akik a többség nyugalmát zavarják. Szervezze e közösség belső életét.

Bármilyen tulajdont is képezzen az adott lakóház, a lakóbizottság a lakókkal együtt teremtsen olyan körülményeket, hogy oda mindenki örömmel térjen haza.

Tartsa számon és a rendelet adta jogokkal élve érvényesítse, hogy a lakóházat kezelő – legyen az pl. az IKV, vagy a szövetkezeti igazgatóság – a reá háruló kötelezettségeit maradéktalanul teljesítse. Ilyen kérdésben következetesen lépjen fel a közösség érdekében.

Ugyanakkor hívja fel a figyelmet arra, hogy az ott élő családok jogaik érvényesítése mellett kötelességeiket is teljesítsék.

A lakóközösség mindennapi élete ezernyi szállal kapcsolódik a helyi és a kerületi közélethez. Akkor teljesíti a lakóbizottság feladatait, ha figyelemmel kíséri környezete életét, véleményt mond annak fejlesztéséről, felhívja a figyelmet a megoldásra váró kérdésekre és tevékenyen részt vállal a lakóközösség mozgósításával azok alakításában. Ez az élet szinte minden területére és kérdésére kiterjed a környék rendjétől a kerületfejlesztés terveinek kidolgozásáig, megvalósításáig és a politikai közélet felpezsdítéséig.

A lakóbizottság tevékenysége kettős. Az egyik a lakóházon belüli együttéléssel és a lakóház belső ügyeivel való törődés, a jogok és kötelezettségek betartása feletti őrködés, és mozgósítás arra, hogy ebben minél többen vegyenek részt.

A másik, hogy a környék, a kerület életébe a lakóközösség kapcsolódjon be. Tevőlegesen vegyen részt annak alakításában, és a politikai közélet fejlesztésében.

A Fővárosi Tanács 6/1984. sz. rendelete a lakóbizottságokról a korábbiaknál fokozottabban biztosítja a lakóbizottságok jogait. De ez maradéktalanul csak akkor válhat valóra, ha a lakóbizottság, a lakóközösség a reális helyzetből indul ki és jogai mellett kötelezettségeit is szem előtt tartja.

Kérjék a tanácstag segítségét munkájukhoz. A tanácstag választóihoz leginkább a lakóbizottságokkal együtt tud eljutni. Ezért a tanácstag is nagymértékben számít a lakóbizottság tevékenységére.

A lakóbizottságok a lakóközösségek minden irányú munkájukhoz igényeljék a Hazafias Népfront körzeti bizottságai segítségét.

De nemcsak a lakóbizottságok igényelhetik a népfront körzeti bizottságai segítését, hanem e bizottságoknak, ha eredményes munkát kívánnak végezni, nélkülözhetetlen segítőtársakként kell kezelniük a lakóbizottságokat.

A lakóbizottságok munkáját az *öntevékenység* jellemzi. Ők ismerik leginkább az egy lakóházon belül élőket érintő dolgokat, problémákat. E tevékenységük *mozgalmi* jellegű. A lakóközösség életét a meggyőző szóval, a példamutatással, tehát mozgalmi eszközökkel

lehet elsősorban alakítani. Az öntevékeny, a mozgalmi jellegű munka biztosíthatja, hogy a lakóbizottságok élni tudjanak érdekképviseleti jogaikkal.

Az egy kerületben működő lakóbizottságok tevékenységét – a tanácsrendelet értelmében – előre meghatározott munkamegosztással *a kerületi tanács végrehajtó bizottsága és a HNF kerületi bizottsága irányítja és hangolja össze.*

Ennek az irányító tevékenységnek az a célja, hogy támogassa és elősegítse a lakóbizottságok mind szélesebb körű felvilágosító, szervező munkáját.

2. A lakóbizottságok működési területe és szervezete

A tanácsrendelet egyértelműen meghatározza, hogy a lakóbizottságok tevékenysége Budapest területén kiterjed minden lakó- és vegyes rendeltetésű épületre, tekintet nélkül azok tulajdoni formájára.

Tehát *lakóbizottság hozható létre az állami bérházakban* ugyanúgy, mint *a szövetkezeti és társasházakban,* valamint *a magántulajdonban levő ingatlanok esetében.*

A szövetkezeti házakban a lakásszövetkezet igazgatósága, a társasházakban az intéző bizottság is általában megfelelően elláthatja a lakóbizottsági teendőket. Fel kell ugyanakkor hívni a figyelmet arra, hogy egy több házból álló és több száz lakásos szövetkezeti igazgatóság nehezen tud egy-egy lépcsőház együttélése kérdéseivel rendszeresen foglalkozni, így célszerű, hogy itt – ha a közgyűlés így dönt – külön lakóbizottságot is létrehozzanak.

A magántulajdonú házak lakóinak érdekvédelmében, az együttélési szabályok betartásában és a lakóhelyi közélet alakításában is jelentős szerepe van a lakóbizottságoknak. Ezért ezeken a területeken is célszerű lakóbizottságokat választani.

A lakóbizottságok működési területét a lakóközösség véleményének ismeretében a Hazafias Népfront körzeti bizottsága és a tanácstag

javaslatát figyelembe véve a kerületi lakóbizottsági vezetőség állapítja meg.

A működési terület meghatározásánál szükséges figyelembe venni, hogy akkora terület tartozzon egy lakóbizottsághoz, amelynek életében eredményesen tud tevékenykedni. Ezért a rendelet az eddigiektől eltérően nem határozza meg a bérlemények számát a lakóbizottságoknál.

A tapasztalat alapján a nagy lakóházaknál helyes, ha lépcsőházanként alakítják ki a lakóbizottságot.

A magántulajdonú házak esetében – a települési szerkezet sajátosságaira figyelemmel – a lakóbizottságokat célszerű utcánként vagy lakótömbönként kialakítani.

3. A lakóbizottság választása

3.1. Lakóbizottsági választások szükségessége. A lakóbizottságok kiegészítése, megerősítése

A tanácsrendelet rendelkezése szerint – a korábbi gyakorlattal ellentétben – a jövőben nem ötévenként, általános választások keretében történik a lakóbizottságok újjáalakítása. A folyamatos tevékenység biztosítása érdekében a jövőben *csak a rendeletben megfogalmazott esetekben szükséges lakóbizottsági választást tartani.* Tehát elsősorban annak megalakulásakor, szervezeti változás következtében történő megszűnésekor, a lakóbizottság, vagy egyes tagjai visszahívásakor, valamint akkor, ha a választott tagok létszámának csökkenése az 50%-ot eléri.

A lakóbizottság egyes tagjainak elhalálozása, lemondása, választójogának elvesztése esetén *taglétszámát kiegészítheti.*

Lakóbizottság választása elsősorban annak megalakulásakor szükséges. Ez az eset áll elő akkor, ha új lakóház, vagy lakótömb kerül átadásra, vagy akkor, ha a már megválasztott lakóbizottság valamilyen

oknál fogva megszűnt, illetve akkor, ha a működési területen ténylegesen nem is működött lakóbizottság.

Szervezeti változás következtében akkor válik szükségessé a lakóbizottság választása, ha a működési terület növekedése (új lakóházak építése) vagy csökkenése (szanálás) miatt vagy a tanácstagi választókörzetek, illetve népfrontkörzetek átalakulásával kapcsolatban a *lakóbizottságok átszervezése válik szükségessé. Ha a lakógyűlés visszahívja a lakóbizottságot, ugyancsak szükséges a választás*. Ha egyes tagokat hívnak vissza, akkor csak a visszahívott személy helyére kell új választást lebonyolítani.

A lakóbizottság a választás kötelező esetein túl létszámát kiegészítheti. A kiegészítés azonban csak a bizottsági tagok felénél kevesebb személyre terjedhet ki, és azt a legközelebbi lakógyűlésen jóvá kell hagyatni. Ha a gyűlés a kiegészítéshez nem járul hozzá, a kiegészítést érvénytelennek kell tekinteni, a választás szabályai szerint a lakógyűlés új tagot választhat. Ha ezt nem teszi, a lakóbizottság élhet a kiegészítés lehetőségével, amit a későbbiekben a lakógyűlésen ugyancsak jóvá kell hagyatni. Ha a lakóbizottság a kiegészítés lehetőségével nem él, akkor abban az esetben kell választást tartani, ha a lakóbizottság választott tagjainak száma az 50%-os csökkenést eléri.

A tanácsrendelet a választások kötelező eseteit, szabályait határozza meg. A lakóbizottságok választásáért felelős szervek azonban bármikor kitűzhetik a választásokat, amikor annak szükségét érzik.

Ilyen eset lehet, ha a gyakori cserélődés miatt instabillá vált lakóbizottság nem megfelelően működik, vagy a választás megtartását a lakók kérik.

3.2. A lakóbizottsági választások kitűzése, előkészítése. A lakóbizottsági választás kapcsolata a tanácstagi beszámolóval

A Hazafias Népfront körzeti bizottsága és a tanácstag véleményét figyelembe véve *a választást a kerületi lakóbizottsági vezetőség tűzi ki*, egyben meghatározza annak időpontját, az előkészítés feladatait és a

lebonyolítás rendjét. A választás kitűzésénél alapvető követelmény a HNF körzeti bizottságának és a tanácstag véleményének kikérése.

A lakógyűlés helyét és időpontját úgy kell meghatározni, hogy azon ne legyen akadálya a lakók megjelenésének. Ennek azért van kiemelt jelentősége, mivel a lakóbizottságot választó lakógyűlés a megjelenők létszámától függetlenül jogosult a lakóbizottság megválasztására. Biztosítani kell tehát, hogy a lakógyűlésen minél nagyobb számban vegyenek részt az érintett lakók. Az időpont meghatározásánál figyelemmel kell lenni a lakók többségének munkaidejére, az életvitelben kiszámítható szokásokra. A lakógyűlés helyét úgy kell megválasztani, hogy az gyorsan és mindenki által könnyen megközelíthető legyen.

Helyes, ha kerületi lakóbizottsági vezetőség a tanácstaggal és a HNF körzeti bizottsága titkárával egyezteti álláspontját, az esetlegesen lakóbizottsági tagnak javasolható személyekről.

A lakóbizottság megválasztására felhasználható a decentralizált tanácstagi beszámoló keretében megtartott lakógyűlés is. Ilyen esetben a lakóbizottsági felelős közreműködésével a tanácstag a lakógyűlésen tartja meg beszámolóját. Célszerű ezeket a decentralizált tanácstagi beszámolókat nagyobb, összefüggő lakóterületek lakógyűlésén megtartani, figyelemmel az azonos problémákra. A fő hangsúly a tanácstagi beszámolón van, a szervezeti kereteket azonban a lakógyűlés adja.

A lakóbizottság választásánál csak az az állampolgár választhat és választható, aki a választójogi törvény értelmében erre jogosult és a lakóbizottság működési területén lakik.

3.3. A választógyűlés összehívása és levezetése

A körültekintően kiválasztott időpontra a *lakógyűlést a kerületi lakóbizottsági vezetőség hívja össze* a működési területen lakók írásos értesítésével. Az értesítések választójogosult állampolgárokhoz való eljuttatásában működjenek közre a HNF körzeti bizottságának ak-

tívái és a tanácstag. Helyes, ha a lakógyűlés időpontjáról és helyéről hirdetményeken is tájékoztják a működési terület lakosságát.

A választás lakógyűlésen történik. Nyílt szavazással döntenek arról, hogy ki legyen a lakóbizottság elnöke – szükség szerint helyettese – és tagjai.

A választás érvényességéhez nem szükséges meghatározott számú választó jelenléte. Abban az esetben azonban, ha a működési területen lakó választóknak aránytalanul kis része jelenik meg, indokolt lehet új lakógyűlés összehívása úgy, hogy a várható időpontot a megjelentekkel egyeztessék annak érdekében, hogy azon ne legyen akadálya a megjelenésnek.

A lakóbizottságra bármely választó, a kerületi lakóbizottsági vezetőség, a HNF körzeti bizottsága, valamint a tanácstag tehet javaslatot.

A választást a vezetőség által megbízott személy vezeti le, aki felelős a választás törvényességének biztosításáért és a jegyzőkönyv elkészítéséért. Elnökül olyan személyt kell felkérni, aki a lakóterületenköztiszteletben áll, személyi adottságai képessé teszik a feladat ellátására.

A választógyűlés előadója – lehetőleg a terület tanácstagja legyen – ismertesse a megválasztandó lakóbizottság feladatait, a lakóbizottsági rendelet fontosabb szabályait.

A választógyűlés levezetése:

– a gyűlés elnöke üdvözli a megjelenteket, a gyűlést a kerületi lakóbizottsági vezetőség nevében megnyitja;

– megállapítja, hogy a lakógyűlés előkészítése megfelelő volt-e, amennyiben nem, új lakógyűlést hív össze;

– bejelenti, hogy a gyűlésről jegyzőkönyv készül és a jegyzőkönyv hitelesítésére két lakótársat (választót) felkér;

– tájékoztatja a résztvevőket arról, hogy a lakóbizottságot nem határozott időre választják, és arról, hogy a jövőben mikor válik szükségessé a lakóbizottság kiegészítése, vagy választása. Tájékoztatást ad arról is, hogy a lakóbizottság létszámát a kerületi lakóbizottságok vezetősége hány személyben állapította meg;

– felkéri a gyűlés előadóját, hogy a lakóbizottsági munkáról, a

helyi és kerületi eredményekről, gondokról röviden adjon tájékoztatást;

– ezután javaslatokat kér a lakóbizottság tagjainak személyére, s ezen belül elnökére, elnökhelyettesére;

– megköszöni a javaslatokat és kéri, hogy az elhangzottakról a résztvevők mondják el véleményüket, felhívja a figyelmet, hogy az elhangzott személyi javaslatokon túl valamennyi választónak joga van a további személyi javaslatok megtételére;

– a javaslatok sorrendjében minden javasolt személyről külön-külön megkérdezi a választókat, hogy a jelöltet elfogadják-e lakóbizottsági elnöknek, elnökhelyettesnek, illetve tagnak és kéri, hogy kézfelemeléssel szavazzanak (a jelöltek közül azokat kell megválasztottnak tekinteni, akik a jelenlevő választók számának felénél több szavazatot kaptak. Ha a megválasztható létszámnál több jelölt kapott ilyen arányú szavazatot, közülük azokat kell megválasztottnak tekinteni, akik sorrendben a legtöbb szavazatot kapták);

– ezután összeszámolja a szavazatokat, név szerint felsorolja, hogy a lakóbizottság elnökévé, elnökhelyettesévé és tagjaivá kiket választottak meg;

– a gyűlés végén felkéri a megválasztottakat, hogy személyi adataikat mondják be, valamint a jegyzőkönyv hitelesítésére felkért két választót, hogy a jegyzőkönyvet írják alá.

Lakóbizottság a szövetkezeti és társasházakban

A lakóbizottsági rendelet a szövetkezeti és társasházakban a lakóbizottság megalakítására két lehetőséget nyújt. Az egyik, hogy a lakóbizottsági teendőket az igazgatóság, illetve az intéző bizottság látja el. Az így alakult lakóbizottságot a legközelebbi lakógyűlésen jóvá kell hagyatni. A másik, hogy külön lakóbizottságot választanak. Ez esetben a fentiekben ismertetett általános szabályok szerint kell eljárni.

3.4. Kifogás a választás ellen, visszahívás és új választás szabályai

A választást a törvényesség megsértése miatt 15 napon belül lehet a lakóbizottsági vezetőségnél írásban kifogásolni.

Amennyiben a kifogás helytálló, 30 napon belül új választást kell tartani.

A lakógyűlés a lakóbizottságot, vagy annak egyes tagjait visszahívhatja, ha feladataikat nem látják el megfelelően, tisztségükre érdemtelenné váltak, vagy egyéb okból már nem élvezik a lakók többségének bizalmát.

A visszahívásról határozó lakógyűlést a vezetőség hívja össze. A lakók egyharmadának az összehívásra vonatkozó kívánságát a vezetőség teljesíteni köteles.

A visszahívás és az új választás a lakóbizottság választására vonatkozó előírások szerint történik.

4. A lakóbizottságok feladatai és jogai

4.1. A lakóbizottságok feladatai és jogai a lakóközösség érdekképviseletében, az együttélési szabályok és a házirend betartásában

A házirend a lakóépületben a társas együttélési normák érvényre juttatásának, betartásának egyik legfontosabb hatékony eszköze. Ez indokolja, hogy a lakóbizottság – amelynek feladatát képezi a lakóépületen belül a lakóközösség érdekképviselete – minden részletében megismerje a tanácsrendelet rendelkezéseit. A függelékben a jogszabály ismertetése s a következőkben elsajátításához fűzött rövid kiegészítés ezt a célt szolgálja.

A lakóépületben bármilyen jogcímen (lakó, tulajdonos, bérlő, családtag, látogató, az épületben levő üzlethelyiség alkalmazottja stb.) tartózkodó személyek többsége a társadalmi együttélés szabályait követő magatartásával biztosítja a ház rendjét és nyugalmát.

Akadnak azonban – és nem is ritkán – kivételek, akik e nyugalmat megzavarják. Vannak olyan személyek, akik a közösségi életbe csak nehezen illeszkednek be, az egymással szemben elvárt magatartási normákat állandóan megszegve zavarják az épület rendjét, csendjét, nyugalmát. Az ilyen nemkívánatos magatartásokat kellő megértéssel és türelemmel, a lakóbizottság felvilágosító munkájával lehet megszüntetni.

A házirend ehhez a munkához, *az együttélés alapvető szabályainak megtartásához nyújt segítséget.* Rendelkezései a tulajdoni formától függetlenül *minden lakó- és vegyes rendeltetésű* (lakásokat és nem lakás céljára szolgáló helyiségeket tartalmazó) *épületre,* ideiglenesen lakott, valamint beépítetlen ingatlanra kiterjednek, vonatkoznak továbbá *minden olyan személyre, aki a lakóépületben akár állandó, akár ideiglenes jelleggel benn tartózkodik és aki az ingatlant használja.* A házirend rendelkezései a tulajdonosra, kezelőre, azok megbízottaira is egyaránt érvényes rendelkezéseket tartalmaz. Ha a tulajdonos vagy kezelő a házirend előírásaitól eltér, azt nem tartja be, ugyanúgy szabálysértést követ el, és szabálysértés alanya lehet, mint bármelyik használó lakó vagy az épületben egyéb jogcímen tartózkodó személy.

Az 1985. évben hatályba lépett házirend a korábbi tanácsi rendelettől lényegesen eltérő vonással rendelkezik; *keretjogszabálynak minősül.* Ez annyit jelent: rendelkezései lehetővé teszik, hogy elsődlegesen a lakóépületben élő lakóközösség határozza meg az egymás iránti magatartási normákat, azokat az alapvető szabályokat, amelyek a társas együttéléshez elengedhetetlenek. A házirend előírásai a jogszabály tételes szövegének megfelelően ott érvényesülnek csak, ahol a lakóközösség a lakóbizottság közreműködésével eltérő szabályozásban nem állapodott meg.

A házirend előírásaitól az eltérés lehet szűkítő és lehet bővítő tartalmú is, pl. a 7. § előírja, hogy a lakáson kívül munkanapokon 9 és 20 óra között, szombaton pedig 9 és 14 óra között lehet ruhaneműt, ágyneműt szellőztetni, lakástextíliát porolni, tisztítani, porképzéssel járó takarítást végezni. E rendelkezéstől a lakóbizottság a használók

többségének nyilatkozata alapján eltérhet. Az eltérés bővebb, ha úgy rendelkezik, hogy munkanapokon 7 és 20 óra, szombaton pedig 7 és 14 óra között lehet az ismertetett munkákat elvégezni. Lehet úgy is az eltérés szűkebb – ha a lakóközösség kívánja –, hogy munkanapokon 10 és 18 óra között, szombaton pedig 9 és 12 óra között megengedett a jelzett takarítási munka végzése.

A házirend 4. § (1) bekezdése szerint *az ének és zene gyakorlása* (oktatása), ha a lakóbizottság a használók többségének nyilatkozata alapján eltérően nem rendelkezik:

munkanapokon: 7 és 20 óra,
szombaton: 7 és 14 óra,
vasár- és ünnepnapokon: 9 és 14 óra

között folytatható.

A zenei kultúra, a zeneművészek tevékenysége közismerten a rendszeres napi gyakorláson alapul, ezért a jogszabályi rendelkezés itt is lehetőséget ad arra, hogy a lakók többségének nyilatkozata alapján elsődlegesen a gyakorlást, de lehetőség szerint az oktatást is a zeneművészek, oktatók a házirendben megjelölt időtartamon túl, más időpontban is végezhessék. Előfordulhat olyan igény, hogy az általában szombatra, vasárnapra, illetőleg ünnepnapra eső fellépéseket, előadásokat megelőzően az adott épületben lakó zeneművész az előadás előtt, közvetlenül a délutáni, koraesti órákban kíván még gyakorolni.

A lakóbizottságok akkor járnak el helyesen, ha a lakóépület saját szabályainak kialakítása során ezeket az igényeket – természetesen a többi használó érdekeit is szem előtt tartva – figyelembe veszik és a használókkal, a lakókkal egyetértésben engedik.

A lakóbizottság legfontosabb feladata tehát a házirenddel összefüggésben, hogy a lakóközösséggel együtt átgondoltan, megfontoltan *megállapítsa az adott lakóépületre vonatkozó eltérő rendelkezéseket ott, ahol maga a jogszabály engedi,* azaz a 3. § (3) bek., 5. § (1) bek., 6. § (4) bek., 7. § (1)–(2) bek., 10. § (1) bek., 11. § (1) bek. esetében. Ahol viszont a lakóközösség érdekeit a jogszabályban megjelent sza-

bályozás kielégíti, ott külön rendelkezés meghozatalára nem kell feltétlenül hogy sor kerüljön.

A házirend másik jellemző vonása, hogy *számos kérdésben* lehetővé teszi a lakóközösség érdekeinek megfelelő helyi intézkedést, azaz *igényli a tulajdonos, kezelő vagy a hatóság döntéséhez a lakóbizottság véleményének, egyetértésének kikérését*. Pl. hirdetmények, falragaszok elhelyezésére a lakóbizottság véleményének kikérése után jelölhet csak ki a tulajdonos, illetve kezelő helyet. Ha egy lakóépület udvarán személygépkocsi tárolására alkalmas terület van, de a lakóközösség úgy dönt, hogy ennek ellenére az épületben tartózkodó idős emberek és gyermekek érdekeit képviselve nem kívánja az épületbe a személygépkocsikat beengedni, a lakóbizottság megtagadhatja a gépkocsi tárolási szerződés megkötéséhez a hozzájárulást és ebben az esetben a kezelő a szerződést meg sem kötheti. A lakóbizottságnak természetesen állásfoglalásának, javaslatának kialakítása előtt a lakóközösség véleményéről megfelelően tájékozódnia kell és a többség érdekeinek figyelembevétele mellett kell döntését meghoznia.

Az eltérést a házirend nemcsak az állami, hanem *az állampolgárok közös tulajdonában álló* lakóépületek, ingatlanok esetében is engedi. Ezekben *az épületekben* azonban már nem a lakóbizottság érdekképviselete érvényesül, hanem *maga a tulajdonközösség alakítja ki a szigorúbb vagy oldottabb előírásokat tartalmazó magatartási szabályokat*.

Az eltérési lehetőségek mellett természetesen *tartalmaz a házirend számos kötött előírást*. Ezek alapvetően és meghatározóan az épület állagvédelmét szolgáló rendelkezések (8–9 §.). E szakaszokban előírt kötelezettségek elsősorban a tulajdonos, kezelő kötelezettségeit határozzák meg, de számolnak azzal is, hogy a társadalmi tulajdon védelme minden állampolgár kötelessége és egyéni érdeke is. Ilyen szemszögből határozza meg a rendelet a használók állagvédelemre vonatkozó magatartási normáit.

A lakóépületek állagvédelmére vonatkozó intézkedések közül a 8. § (3) bekezdése a korábbi rendelkezésektől eltérően jelentős új vonásokat tartalmaz. Ennek lényege, hogy a tulajdonos, kezelő

jogszabályi kötelezettségévé vált, hogy akár a lakásokban, akár a nem lakás céljára szolgáló helyiségekben végzendő munka megkezdésének időpontjáról, várható időtartamáról a használókat értesítse. A felújítási munkák megkezdése előtt, és a hiba-felvételi eljárásra a munkák elkészülte után az átadás, átvételi eljárásra a lakóbizottságot meghívja. Annak érdekében, hogy e rendelkezésben megszövegezett célkitűzések, az alapos, jó minőségű épületkivitelezési munkák elvégzésének társadalmi ellenőrzése megoldott legyen, *a lakóbizottságoknak különösen ügyelni kell az itt biztosított jogok gyakorlására.*

Hasonló kötelezettségeket ír elő, de már csak kifejezetten *az ingatlankezelő vállalatok terhére, a felújítási, illetőleg a ráépítési* (tetőtérbeépítés, emeletráépítés) *munkáknál,* a 14/1982. ÉVM sz. utasítás, illetőleg a többször módosított 26/1980. (XII. 10.) ÉVM–PM sz. rendelet, amikor rögzíti: „a tanácsi házkezelési szerv a felújítási munkák előtt legalább 90 nappal – a lakóbizottság és a kivitelező közreműködésével – lakógyűlésen köteles ismertetni az ingatlan bérlőivel, használóival az elvégzésre kerülő munkákat, azok elvégzésének sorrendjét és időbeli ütemezését. Ha a kivitelezés során a bérlemény kiürítése szükségessé válik, ismertetni kell az egyes bérlemények kiürítésének és használatba való visszaadásának várható időpontját is. A lakógyűlésről jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet az építési naplóhoz kell mellékelni." Mind a ráépítésnél – függetlenül attól, hogy a ráépítést az ingatlankezelő vállalat, vagy magánszemély végezteti –, mind pedig a felújítási munkák megkezdése előtt, a lakóbizottságnak e rendelkezések megtartására a lakók érdekében ügyelnie kell.

A lakóbizottságoknak a lakóházakkal kapcsolatos jogait fejtegetve utalni kell még a következőkre.

Igen gyakran fordul elő, hogy a lakóépületek udvarán a lakossági szolgáltatások bővítését célzóan *az ingatlankezelő vállalatok tulajdonosi hozzájárulást adnak ideiglenes felépítmények (pavilonok) felállításához.* Az udvar igénybevételének terjedelme, vagy a gyakorolni kívánt tevékenység (pl.: lángossütés) sértheti a lakóközösség érde-

keit. Ezért *az ingatlankezelő vállalatoknak feladata azt kérni, a lakóbizottságnak pedig joga megkövetelni, hogy az ilyen esetekben a tulajdonosi hozzájárulás megadása előtt a közösségi érdeket képviselve a lakóbizottság véleményt nyilvánítson.*

4.2. A lakóbizottságok feladatai, jogai a közélet, a szocialista demokrácia fejlesztésében

A lakóbizottságok munkájuk során e kérdésekben már túllépnek a lakóház ügyein. Ugyanakkor e tevékenységük szorosan kapcsolódik az ottlakók életéhez. Ezért e munkájukat eredményesen csak úgy tudják végezni, ha szoros kapcsolatot tartanak a tanácstaggal és a népfront körzeti bizottságával.

Javaslattétel és véleményezés a lakóközösséget érintő ellátási, szolgáltatási és egyéb kérdésekben

A lakók közérzetét jelentős mértékben meghatározza, hogy az adott területen és a kerületben milyen az ellátási és szolgáltatási helyzet.

Nem közömbös, hogy új Közért üzletet vagy szolgáltatást nyújtó boltot hol nyitnak meg, és az sem, hogy egy adott területen épüljön-e játszótér vagy az üzletek nyitása, zárása mikor történjék.

A népfront körzeti bizottsága a tanácstagokkal együtt figyelemmel kíséri e kérdéseket, fórumokon, összejöveteleken beszélik meg a gondokat és vitatják meg a javítás, a fejlesztés lehetőségeit és megoldási módokat ajánlanak. *A lakóközösségek, a lakóbizottságok tapasztalatai nagymértékben kibővíthetik, gazdagíthatják az elképzeléseket, segíthetik azok megvalósítását.* Így beleszólásuk elengedhetetlen az ellátási és szolgáltatási kérdésekbe.

Emellett *a lakóbizottságok észrevételeiket, javaslataikat közvetlenül is eljuttathatják a kerületi tanács vb szakigazgatási szerveihez*, ennek alapján 30 napon belül kötelesek érdemben intézkedni és válaszolni.

Az ellátási és egyéb közérdekű ügyeknél a lakóbizottságok fontos szerepét tükrözi az is, hogy a tanács szakigazgatási szerveinek a döntések előkészítésében és a hozott határozatok végrehajtásában támaszkodniuk kell az állampolgárok tömegszervezeteire. A lakóbizottság a tervezett intézkedésekről véleményt nyilváníthat.

Közreműködés az országgyűlési képviselők és tanácstagok választásának szervezésében és a választókerületi munkájának segítésében

Az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választásáról szóló 1983. évi III. törvény jelentősen gzadagította, kiszélesítette e népképviseleti és államhatalmi szervek demokratizmusát.

A lakóbizottságok kiemelkedő szerepet vállalhatnak a választások időszakában.

A jelölőgyűlés joga a jelöltek állítása, ezért a lakóbizottság megerősítő szerepe és aktív részvétele hozzájárulhat ahhoz, hogy a választókerületben a legmegfelelőbb emberek kerüljenek jelölésre.

A lakóbizottságok nagyban segíthetik a jelöltek megismertetését a választópolgárok körében. A választás napján hozzájárulhatnak, hogy a választópolgárok állampolgári jogaikkal élve felelősségteljesen vegyenek részt a szavazáson.

A képviselők és a tanácstagok egységes feladata: a választók képviselete, ugyanakkor részvétel az ország, illetve a kerület egésze érdekében történő döntések előkészítésében, elfogadásában. Választókerületi munkájuk is ehhez igazodik.

A helyi társadalmi élet jelentős politikai eseménye a beszámoló. Ez az országgyűlési képviselő, illetve a tanácstag és a lakosság közötti kapcsolat egyik formája. Képviselői beszámolóra időszakonként, tanácstagi beszámolóra évente egy alkalommal – általában tavasszal – kerül sor. A képviselő, illetve tanácstag ez alkalommal ad számot választóinak az Országgyűlés, illetve a tanács tevékenységéről, saját munkájáról és a választók kéréseinek, megbízásainak teljesítéséről.

A lakóbizottság fő feladata a beszámolók idején a lakosság megjelenésének szervezése, de segíthet azzal is, hogy a beszámoló előtt a lakosságot érdeklő és foglalkoztató közérdekű kérdéseket összegyűjti, és a tanács. tagot vagy az országgyűlési képviselőt ezekről tájékoztatja.

Így lehetővé válik, hogy a közérdekű gondok, problémák egy részére már a beszámolón választ kapjanak.

A lakóbizottságok javaslatokat is tehetnek helyi, kerületi és országos kérdésekben egyaránt, amit az országgyűlési képviselő, vagy a tanácstag a testület elé terjeszthet. A lakóbizottság e munkájában igényelje a népfront körzeti bizottsága segítségét.

A körzeti népfrontbizottságok rendszeres kapcsolatot tartanak az országgyűlési képviselőkkel, a tanácstagokkal, így az észrevételeket, javaslatokat részükre közvetlenül és gyorsan eljuttathatják a lakóbizottságok. *A választópolgárok és a lakosság kapcsolatát a lakóbizottságok elősegíthetik azzal is, hogy értesítik a lakókat az országgyűlési képviselő és a tanácstag fogadóórájának helyéről és idejéről.*

A kerületi és a körzeti népfrontbizottságok a tanácstagokkal együtt – hasonlóan, mint az ellátási és szolgáltatási kérdésekben – részt vesznek a várospolitikai célkitűzések kialakításában és megvalósításában.

A döntések előtt társadalmi vitákon kérik ki a lakosság véleményét, javaslatait.

A lakosság véleményének figyelembevételével meghozott *döntésekről tájékoztatják, és azok megvalósításában való közreműködésre kérik fel a lakosságot.* A lakóközösségek, a lakóbizottságok szélesebb körű bekapcsolódása, vagy önálló kezdeményezései elősegíthetik a még jobb döntést és az eredményesebb végrehajtást.

A várospolitikai célkitűzések egyik igen fontos része a közhasznú társadalmi munka, – amely fontos megnyilvánulása a lakóhely szeretetének –, *főként a településfejlesztési feladatokhoz kapcsolódhat.* Ez a kerületi tanács éves tervében is szerepel.

A lakóbizottság az egész kerületet érintő társadalmi munkára a szervezést a lakóbizottsági vezetőségtől kapott felhívás, illetve tájékoztatás

alapján végzi. A közvetlen környezetet érintő, a városfejlesztést helyileg elősegítő, *a lakóhely és környékét szépítő társadalmi munkát öntevékenyen is szervezheti.* A lakosság életkörülményeinek javítását, a közösségi szemlélet és a segítőkészség kibontakoztatását szolgálja a lakóbizottság működési területéhez tartozó közcélú létesítmények (iskola, óvoda, bölcsőde, játszótér stb.), a lakóház, a környék tisztasága, csinosítása, virágosítása, az előkert gondozása. Segítsék pl. az őszi-tavaszi nagytakarítást, a lomtalanítást. *A bizottság a társadalmi munkát a körzeti népfrontbizottsággal, a tanácstaggal, és a szomszédos lakóbizottságokkal közösen szervezze.* A társadalmi munka szervezése kellő előkészítést, körültekintést igényel, mert egy-egy feladat megvalósítása rendszerint csupán társadalmi munkával nem oldható meg. Ha a társadalmi munkához anyag, szerszám, szállítóeszköz is szükséges, addig nem tanácsos a személyek szervezése, amíg az előfeltételek nem biztosították.

Helyes, ha a lakóbizottság a társadalmi munkában részt vettek névsorát évente eljuttatja a tanácstaghoz, vagy a népfront körzeti bizottságához, hogy a kiemelkedően tevékenykedőket elismerésben részesíthessék.

A technikai civilizáció káros hatásainak megszüntetése, csökkentése korunk egyre többet hangoztatott és sürgős feladata. Ebben a ténykedésben fontos szerep jut a *lakóbizottságnak* is, *amely a maga területén segítséget nyújthat a tiszta, szép környezet megteremtésében, megőrzésében.*

A környezetvédelem érdekében mindenki tehet valamit.

A lakóbizottsági rendelet vonatkozó szabályai ezt a célt is szolgálják, és a megvalósításukhoz a lakóbizottságok jogokat is kaptak.

Környezetzavaró pl. a lakóépületen belüli túl hangos zajt, levegő- és vízszennyezettséget okozó tevékenység. Ezek zavarják a lakók nyugalmát és pihenését, ezért okozóival szemben indokolt és szükséges is fellépni. A lakóbizottság feladata, hogy figyelmeztesse a zajt okozókat, azokat, akik szennyezik a levegőt, vagy pedig ipari tevékenységükkel piszkítják a vizet, csatornát stb. A kerületi tanács végre-

hajtó bizottságának igazgatási feladatot ellátó szakigazgatási szervénél a házirend idevágó szabályainak megszegése miatt bárki bejelentést tehet. A lakóbizottság szerepe itt elsősorban abban jelentkezik, hogy a lakók érdekeit szolgáló véleményt nyilvánítson. A javaslatokat az illetékes tanács vb szakigazgatási szerve köteles megvizsgálni, 30 napon belül intézkedni és válaszolni. A környezetvédelemben problémát, gondot okozhat a szemetelés, a tüzelőszállítás, a lakóházon belüli állattartás, a gépkocsitárolás is. A lakóbizottság a környezetet rontó, zavaró vállalat, üzem felelős vezetőjét is megkeresheti, s választ, intézkedést kérhet. Erre azért is szükség van, mert lehet, hogy a környezetet, nyugalmat zavaró tevékenység csupán átmeneti jellegű, s így a lakóbizottság a lakókat türelemre és megértésre kérheti.

A környezetvédelem nemcsak azt jelenti, hogy az ártó hatások ellen *a lakóbizottság* fellép, hanem azt is, hogy *közreműködik környezetük szebbé, jobbá, emberibbé tételében.*

Ehhez kapcsolódik ezért minden olyan szervező, felvilágosító, vagy akár társadalmi munkával elérhető tevékenység is, amely a lakóház tisztaságát, a közegészségügyi viszonyok javítását szolgálja.

A politikai-társadalmi ünnepek, ünnepségek, megemlékezések, békegyűlések és más lakóhelyi rendezvények, a polgári védelmi előadások szervezésére és közreműködésre is felkérheti a tanács, a népfront és más társadalmi szerv a lakóbizottságokat.

Ugyanakkor a lakóbizottság kérje a népfront körzeti bizottságát az ilyen jellegű helyi, lakóházi rendezvények megtartásában való közreműködésre.

Ezeket jelentőségüknek és a kapott útmutatásnak megfelelően a felkérő szervek helyi képviselőivel együttműködve végezhetik a legeredményesebben.

Az állampolgárok felvilágosításával, nevelésével és tájékoztatásával kapcsolatos teendők

A tájékoztató tevékenység csak úgy valósítható meg eredményesen, ha a lakóbizottság tagjai rendszeres kapcsolatot tartanak a lakókkal, felkeltik figyelmüket a közügyek iránt. *A lakóbizottságok* ilyen formában *politikai nevelő tevékenységet is kifejtenek.* A tájékoztatás kiterjedhet az állampolgári felelősségérzet erősítésére, a lakosságot közvetlenül érintő jogszabályok, tanácsi tervek ismertetésére, kulturális rendezvényekkel, családi jellegű társadalmi szertartásokkal kapcsolatos felvilágosításokra.

A lakóbizottságok fontos feladata az állampolgári felelősségérzetre és a közügyekben való részvételre irányuló tájékoztató munka.

A közéleti tevékenység lehetőségeinek megismertetésével a lakóbizottságoknak arra kell törekedni, hogy a lakosság mind nagyobb része vegyen részt aktívan a közéletben. Az állampolgárok felelősségérzetének és a közügyekbe való aktív részvételének érdekében rendszeres tájékoztatásra van szükség. A tanácstagok a népfront körzeti bizottságai segítségével tájékoztathatják a lakókat a kerületfejlesztési tervekről, a lakosságot érintő tanácsi rendeletekről. (Pl.: házirend, ebrendelet, köztisztasági rendelet stb.) A tájékoztatókra a tanácstagi beszámolókon és más alkalmakkor is sor kerülhet.

A közösségi szemlélet és felelősség kialakítása érdekében a lakóbizottság tájékoztató munkájával is próbálja elérni, hogy minden lakó magáénak érezze a lakóházat, a parkot, a játszóteret, a közintézményt, amely a saját és családja igényeit hivatott kielégíteni. Ne legyen közömbös egyetlen ember számára sem, hogy ki képviseli őt a választott testületekben, hogy milyen a lakóhelyi közérzet, az állampolgári fegyelmet hogyan tartják meg.

A lakóbizottságnak ugyancsak alapvető kötelessége a lakosságot közvetlenül érintő jogszabályok, intézkedések, felhívások ismertetése.

Egy-egy rendelet vagy jogszabály sok esetben a lakosság egyöntetű cselekvését kívánja meg. Érvényesülése úgy biztosítható, ha mindenki

ismeri a reá háruló kötelezettséget, feladatokat. Éppen ezért a hivatalos ismertetésen kívül a lakóbizottság a működési területén kivívott tekintélyével maga is elősegítheti a jogszabályok betartását, a hatásos jogpropagandát.

A lakóbizottságok jelentős feladata a társadalmi közreműködés a közművelődési, családvédelmi és egészségügyi feladatok ellátásában. A lakóbizottság gyakran kap negyedéves, féléves kerületi programokat, *meghívókat valamilyen kerületi vagy fővárosi közművelődési rendezvényre.* Ezek általában a lakóbizottság elnökéhez érkeznek, de egyben a ház lakóinak tájékoztatását is szolgálják. Természetesen nem arról van szó, hogy minden rendezvényről értesíteni kell a lakókat, hanem hogy a témának megfelelően néhány lakó figyelmét felhívják. A meghívót küldők nyilván szeretnék, ha minél több kerületi lakos venne részt rendezvényeiken, ezért a lakóbizottság támogatását kérik.

A lakóközösségen belül egyre nagyobb igény jelentkezik – a többszintes bérházakban és a családi házas településeken egyaránt –, hogy valamilyen formában, ott *helyben alakítsanak ki maguknak együttes összejöveteli, szórakozási és barkácsolási lehetőségeket.*

A lakóbizottság tartsa feladatának, hogy a lakóközösséggel együtt teremtsen lehetőséget az ilyen jellegű igények megvalósítására.

A nagy bérházak pincéi, a lakótelepi házak alagsoraiban levő helyiségek alkalmasak lehetnek ilyen jellegű összejövetelek tartására, lakóházi klubok alakítására. Még a családi házas övezetekben is található egy-egy olyan helyiség, ahol ez megvalósítható.

Ezek az összejövetelek, klubok igen alkalmasak arra, hogy a lakók jobban megismerjék egymást, kialakuljon a közösségi élet. Az ilyen helyiségekben berendezett klub vagy barkácsműhely létrehozásában meghatározó szerepe van a lakóbizottságoknak.

A célkitűzések megfogalmazásán túl *néhány szervezési, szervezeti és technikai kérdésre is célszerű felhívni a figyelmet.*

A klub vagy barkácsműhely létrehozása előtt feltétlen szükséges tisztázni pl.:

– a lakóközösség egyetértését;

– hogy a helyiség alkalmas-e arra a célra, amire tervezik;

– a kezelő véleményét (mert pl. a lakótelepi házaknál e helyiségekben vannak a víz- és gázvezetékek, és azok elzáró csapjai);

– a tényleges költségeket (pl. barkácsműhely áramfogyasztása);

– a helyiség használatának rendjét;

– a „vezetőség" felelős munkamegosztását, a helyiség gondozásának formáit;

– ha a helyiségben gyerekfoglalkoztatás történik, a felelős felnőtt ügyeletet.

Mindezek tisztázása után a kezelővel szerződést kell kötni. Ezek nem a nehézségek, az akadályok hangsúlyozását, hanem az eredményes működés feltételeit, az ott-tartózkodók biztonságát, valamint a lakóház élet-, tűz- és vagyonbiztonságát jelentik.

A lakóbizottság szélesítheti közművelődési feladatát a családi jellegű társadalmi ünnepségekkel, eseményekkel kapcsolatos felvilágosításokkal is.

A családi jellegű események közé tartozik a házasságkötés, a névadás, a temetés. Ünnepélyes megrendezését ma már egyre többen igénylik. Ehhez megfelelő felvilágosítással a lakóbizottság is hozzájárulhat.

Tájékoztathatják a házasulókat, hogy Budapesten 3 központi házasságkötő teremben (300 Ft díj fizetése mellett), valamint a kerületi anyakönyv-vezetőségeknél (díjtalanul) köthetnek házasságot. Bejelentésükhöz személyi igazolványra és orvosi igazolásra van szükség.

Az egészségügyi és szociális tennivalók során nélkülözhetetlen a lakóbizottság számára a kapcsolat és együttműködés a Vöröskereszt helyi szervezetével, a körzeti orvossal és a területükön működő családvédelmi aktivistákkal. Ez a munka nagy tapintatot igényel, hogy a segítséget a rászorulók bizalommal fogadják.

A lakóbizottság egészségügyi felvilágosító munkája elősegítheti a lakosság egészségügyi kultúrájának fejlesztését, a jó egészségügyi szo-

kások kialakítását. Mindezt elsősorban nevelő-felvilágosító munkával és egészségügyi propagandakiadványok terjesztésével érheti el. A bizottság a helyi Vöröskereszt szervezet által rendezett egészségügyi előadásokra, elsősegélynyújtó tanfolyamokra, filmvetítésekre és más egészségügyi rendezvényekre szervezheti, mozgósíthatja a lakókat. Felvilágosító munkájához propagandaanyagot, az előadások témáját, időpontját, helyét a Vöröskereszt helyi szervezetétől, illetve a körzeti orvostól kapja meg. Ha önállóan terveznek egy-egy egészségügyi témájú előadást, egyeztessék ezt a Vöröskereszt helyi szervezetével.

Az egészségügyi *szűrések* (tbc, rák), a *védőoltások* (gyermekek időszakos vagy folyamatos védőoltása) *érdekében segítsék elő a megjelenést*. Segítsék az egészségügyi szervek és a Vöröskereszt munkáját az anyatej gyűjtésében. A körzeti orvos beteggondozó munkához nyújtsanak segítséget.

Az ember egészségét befolyásolja a környezete, ezért fontos *a lakóház és környéke tisztaságának, rendjének megőrzése*.

A bizottság törekedjék olyan közhangulat és magatartás kialakítására, amely nem tűr meg a házban és környékén piszkot, szemetet. Egységesen lépjenek fel a tisztaság ellen vétőkkel szemben. Ennek érdekében célszerű figyelemmel kísérni a lakóházat és környékét, hogy szemét, hulladék, törmelék ne halmozódjon fel a pincében, padláson, vagy az udvaron, mert ezek búvóhelyet jelentenek a rágcsálóknak. *A közegészségügyi hiányosságokra hívják fel a házfelügyelő, a gondnok vagy az egészségügyi hatóságok figyelmét*. Lakógyűlések alkalmával is *felhívhatják a lakók figyelmét a tisztaság betartásának jelentőségére*.

A lakóbizottságok szép és fontos feladata az idősek védelme, a szociális munka.

A lakóbizottság személyes tapasztalata, a lakók tájékoztatása alapján, illetve a körzeti orvostól, vagy a Vöröskereszt helyi szervezetétől szerezhet tudomást a szociális gondozásra szorulókról. Az egyedülélő, beteg, fogyatékos vagy csökkent munkaképességűek esetében

megszervezhetik a lakók segítségét. Ez kiterjedhet a házi, lakás körüli teendőkre, bevásárlásra, meleg étel biztosítására, gyógyszer beszerzésére, hivatalos ügyek intézésében szükséges segítségre. A házban lakó fiatalok általában szívesen részt vesznek az ilyen jellegű munkában. *Ha a Vöröskereszt és a lakóbizottság segítsége kevésnek bizonyul, fel kell hívni a kerületi tanács vb szociálpolitikai csoportjának figyelmét az ilyen esetekre.* A szociálpolitikai csoport a házi szociális gondozói hálózat segítségével gondoskodik az idős, beteg emberek körülményeinek kedvezőbb alakításáról.

A család- és gyermekvédelem körében a terhes anyák, csecsemők és kisgyermekek védelme érdekében a lakóbizottság rendszeres kapcsolatot tarthat a körzeti védőnővel. A házasságot kötők figyelmét felhívhatja a bizottság a házasság előtti tanácsadás fontosságára. A leendő anyáknak pedig javasolhatják, hogy mielőbb keressék fel a kerületi vagy üzemi terhes tanácsadást.

Új családok beköltözésekor tájékozódjanak a bizottság tagjai a családban élő 6 éven aluli gyermekekről, s hívják fel a család figyelmét a védőintézet szerepére, tevékenységére. A gyermekgondozási segélyen levő anyákat tájékoztathatják a gyermekek nevelésével, gondozásával kapcsolatos kiadványokról, tv- és rádióműsorokról, a Vöröskereszt tanfolyamairól, az anyák, illetve szülők iskolájáról. Kísérjék figyelemmel, hogy a homokozókban és általában a játszótereken kutyákat ne sétáltassanak, illetve kutyák ott ne tartózkodhassanak.

A sokgyermekes, vagy a gyermeküket egyedül nevelő szülőket különböző problémáik megoldásában segítheti a bizottság. Az erkölcsileg veszélyeztetett – alkoholista, bűnöző – környezetben élő, züllésnek induló fiatalokra a jelzőszolgálati levelezőlapon hívhatják fel az illetékesek figyelmét.

Az anyákkal, gyermekekkel való foglalkozás azonban nemcsak akkor fontos, amikor segítségre, tájékoztatásra van szükségük. Igen jólesik pl. az idős, egyedülálló anyáknak, ha néhány gyermek a lakóbizottság felkérésére anyák napján köszönti őket. Elképzelhető, hogy a ház lakói a gyermeknapon uzsonnával, esetleg bábműsorral kedves-

kednek a gyermekeknek. Egy-egy ilyen – a lakóbizottság előkészítésével létrejövő – kis házi ünnepség, vagy közös kirándulás összekovácsolja a lakóközösséget, nevelő hatással van a gyermekekre.

5. A lakóbizottság működése

5.1. A lakóbizottság működésének alapvető szabályai

A lakóbizottság – megválasztását követően – a feladatok ellátását maga határozza meg. A lakóbizottság területi formában működő szerv, mely kollektívan alakítja ki állásfoglalásait. Munkáját általában a bizottsági tagok közötti munkamegosztás szerint végzi.

Helyes, ha a lakóbizottság tagjai egy-egy körülhatárolható feladatcsoport szerint végzik feladataikat.

Azokat a munkákat, amelyekkel egyidőben az egész kerületen belül foglalkozni kell, a vezetőség felhívása alapján végzik. Emellett több olyan feladatuk is van, amelyeket nem központi elhatározás alapján, hanem a lakosság javaslata, illetve a lakóbizottság kezdeményezése szerint öntevékenyen végeznek.

A lakóbizottság elnöke a bizottság munkájának irányítója és szervezője: összehívja és vezeti a bizottság üléseit; elosztja a bizottsági tagok között a feladatokat; kapcsolatot tart a lakóbizottsági felelőssel, a tanácstaggal és a vezetőséggel.

Természetesen a munkamegosztás nem jelenti, hogy nagyobb, vagy sürgős feladat esetén a bizottságnak a feladatért felelős személye egyedül végezze az esetleg egy ember számára megoldhatatlan munkát.

A lakóbizottság megválasztását követően alakuló ülést tart, majd a feladatoktól függően megvitatja tennivalóit, és értékeli a végzett munkát. A vezetőség, a HNF körzeti bizottsága, a tanácstag vagy a tagok többségének kívánságára az ülést össze kell hívni.

Az alakuló lakóbizottsági ülés rendszerint csak körvonalazza a vég-

zendő munkát, de a fő feladatok, munkaterületek itt kerülnek felosztásra. Éppen ezért a bizottsági tagok szakismeretét és érdeklődési körét is figyelembe kell venni. Helyes, ha a lakóbizottság megalakulását követően felméri, melyek a legfontosabb feladatok. Ezek elvégzésére sok esetben már a választógyűlésen megbízást kap a választóktól.

Állapodjanak meg abban, hogy a végzendő munkákat hogyan készítik elő, kiket kívánnak bevonni, milyen szervektől várnak és kérnek segítséget.

A helyi lehetőségekről, a megfelelő munkamódszerekről elsősorban a lakóbizottsági felelőstől és a tanácstagtól kérhetnek tájékoztatást, a munka elvégzéséhez pedig gyakorlati segítséget. Ezért is fontos, hogy a lakóbizottság üléseire a lakóbizottsági felelőst és a tanácstagot meghívják. A lakóbizottság programjának összeállításakor az egész lakóközösséget, vagy annak nagy részét érintő kérdésekkel, illetve olyan személyek gondjaival foglalkozzanak, akiknek a közösség támogatására van szükségük.

A programból mindig a legidőszerűbb feladat megvitatását tűzzék a lakóbizottság üléseinek napirendjére. Nem szükséges előre meghatározni az ülések gyakoriságát, azokat szükség szerint kell megtartani, de figyelni kell az aktív részvételre.

A lakóbizottságon belüli munkamegosztás a bizottsági tagok öntevékenységét, a fokozott felelősségérzetet erősíti. Egy-egy feladat megtárgyalásához a lakóbizottság meghívhat olyan lakókat, akik közreműködésére különösen számít. (Pl.: társadalmi munka szervezésénél olyan személyeket, akik szakértelmükkel elsősorban segíthetnek.) Az ülések arra is lehetőséget biztosítanak, hogy a lakók panaszát meghallgassák. A lakóbizotsági ülés helyét a helyi adottságoknak megfelelően kell kijelölni. Ez lehet az egyik bizottsági tag lakása, vagy erre alkalmas más helyiség.

A lakóbizottság a megtárgyalt kérdésekben állást foglal. Ez *nyílt szavazással, szótöbbséggel* történik. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. A meghívottak nem szavazhatnak, tanácskozási joggal vesznek részt az ülésen.

Helyes, ha a lakóbizottság döntéseiről rövid feljegyzést készítenek, s a lakókat erről hirdetőtáblán, vagy más módon értesítik.

A lakóbizottsági ülések levezetéséhez a következő vázlat felhasználását javasoljuk:

A lakóbizottság elnöke az érdekelteket (a lakóbizottság tagjait, a tanácstagot, a lakóbizottsági felelőst) meghívja a lakóbizottság ülésére. Ugyancsak meghívhatja a lakóbizottságok kerületi vezetőségét is. A lakóbizottsági elnök a lakóbizottság ülésén üdvözli a megjelenteket, megnyitja az ülést, előterjeszti a javasolt napirendet. Mielőtt a napirenden szereplő kérdések megtárgyalását megkezdenék, foglalkozzanak az előző ülésen megállapított feladatok végrehajtásával, a két ülés közötti fontosabb intézkedésekkel, a bizottságnak a legutóbbi ülés óta végzett munkájával.

A lakóbizottság elnöke a vitát vezeti, összefoglalja, szükség szerint javaslatot tesz az állásfoglalásra, valamint egyéb problémák megtárgyalását is kezdeményezheti napirenden kívül. (Ez a jog a bizottság minden tagját; a meghívottakat is megilleti.) A lakóbizottsági ülés végén bezárja a lakóbizottság ülését.

5.2. A lakóbizottság kollektív munkája, öntevékenysége

Szó volt már arról, hogy a bizottságon belüli feladatmegosztás nem jelenti az egyes tagok közötti elszigeteltséget. Sok olyan tennivaló is akad, amely egy feladatkörbe be sem sorolható. Éppen ezért *a bizottság kollektív munkája, együttműködése elengedhetetlen feltétele az eredményességnek.*

Csak együtt, a feladatokat megbeszélve, egymás véleményének meghallgatásával és egymást segítve lehet jó lakóbizottsági munkát végezni.

A bizottság tevékenységének másik fontos jellemzője az öntevékenység. A kerületi vezetőség csak az egész kerületben, vagy annak nagy részén jelentkező feladatokra tudja a lakóbizottságok figyelmét fel-

hívni. A feladatok többsége viszont olyan, hogy a bizottságnak kell kezdeményeznie, vagy a lakók kérésére eljárnia.

5.3. A lakógyűlések megtartása

A lakóbizottság a lakóközösséget érintő, vagy érdeklő fontosabb kérdések megtárgyalására, ismertetésére lakógyűlést hívhat össze.

A lakógyűlésen célszerű foglalkozni pl.: a társadalmi együttélés szabályaival, a lakóház felújítási problémáival, társadalmi munka szervezésével, környezetvédelmi, közéleti feladatokkal.

Helyes, ha a gyűlésen a lakóbizottság elnöke tájékoztatást ad a bizottság által végzett munkáról és a lakóközösséget érintő rendelkezésekről. *A lakóbizottság évente egyszer a lakógyűlésen számoljon be munkájáról.*

Arra kell törekedni, hogy a gyűlésen minél több lakó vegyen részt.

A lakógyűlésre a lakókat személyesen és fali hirdetmény útján ajánlatos meghívni, időpontját az esti órákra célszerű kitűzni. A gyűlésre a lakóbizottsági felelőst és a tanácstagot is hívják meg.

A gyűlés levezetése általában a lakóbizottság elnökének feladata.

A lakógyűlés állásfoglalását, a fontosabb megállapításokat célszerű rövid feljegyzésben rögzíteni.

5.4. A lakóbizottság kapcsolatai

A lakóbizottságok a lakóterületen működő más személyekkel és szervekkel együttműködve tudják munkájukat eredményesen végezni. Ez egymás kölcsönös segítésében és gyakran a feladatok közös végzésében nyilvánul meg. Ezeket a munkakapcsolatokat helyes, ha a lakóbizottság elnöke tartja. Természetesen semmi akadálya nincs annak, hogy esetenként a bizottság más tagja is eljárjon illetékeseknél egy-egy probléma megoldása érdekében. De a szervezettség, az egyöntetű munka megkívánja, hogy e megbeszélésekről a lakóbizottság elnökét tájékoztassa.

5.4.1. Kapcsolat a lakóbizottsági felelőssel és a vezetőséggel

A lakóbizottságok munkáját a kerületi lakóbizottsági vezetőség szervezi, és biztosítja számukra a folyamatos és zavartalan működés feltételeit.

A lakóbizottság a vezetőségtől kérhet elvi irányitást, tájékoztatást. A vezetőség jelezheti, ha a lakóbizottsági rendeletben biztosított jogait az arra kötelezettek nem veszik figyelembe, vagy a lakóbizottságot, illetve tagját más sérelem éri. A lakóbizottság tevékenységéről a vezetőség kívánságára tájékoztatást kell adnia.

A vezetőség és a lakóbizottság közötti kapcsolatot a lakóbizottsági felelős biztosítja. Ennek megfelelően állandó és szoros kapcsolat kialakítása kívánatos a bizottság és a felelős között.

A bizottság feladata a felelős rendszeres tájékoztatása a tervekről, munkákról. Kérheti a felelős segítségét a helyes munkamódszerek kialakításához, a működési feltételek elősegítéséhez, a személyi problémák megoldásához, vagy a szomszédos, környékbeli bizottságokkal való együttműködéshez.

5.4.2. Kapcsolat a népfront körzeti bizottságával és a tanácstaggal

A lakóbizottság jelentős segítséget kaphat a körzeti népfrontbizottságtól a lakók aktivizálásához a társadalmi, közéleti problémák napirendre tűzésében és a közös cselekvésben.

A várospolitikai és helyi fejlesztési tervek, elképzelések kialakításában, azok megvalósításában szoros együttműködésre nyílik lehetőség a lakóbizottság és a kerületi népfront között. Segítséget nyújt a lakóbizottságnak a körzeti népfront bizottság a választókerületi képviselőjével való találkozáshoz, a képviselői és tanácstagi beszámolókban való közreműködéséhez, a választási feladatok végrehajtásához.

A népfront tájékoztatói, fórumai, rendezvényei is segítik a lakóbizottságok szervező és tájékoztató munkáját.

A tanácstag számára a lakóbizottság jelenti a választókkal való

kapcsolat egyik formáját. Az együttműködést elsősorban az indokolja, hogy a lakóbizottság és a tanácstag ugyanannak a közösségnek az érdekében tevékenykedik.

A tanácstag és a lakóbizottság között alá- és fölérendeltségi viszony nem áll fenn, a közös munka alapja a jó kapcsolat. Ezért rendkívül fontos egymás kölcsönös tájékoztatása. Helyes, ha a tanácstagtól igénylik a bizottsági elnökök időszakonkénti összehívását, a tanács terveinek, fontosabb határozatainak ismertetését, hogy a tanácstagtól kapott tájékoztatást a lakótársak, a lakók véleményét, javaslatát pedig a tanácstag tudomására hozhassák.

A tanácstag választókerületi munkáját a lakóbizottság tudja a legeredményesebben segíteni. Elképzelhetetlen például a tanácstagi beszámoló sikere a bizottság közreműködése nélkül.

A lakóbizottság együttműködését a HNF körzeti bizottságokkal és a tanácstagokkal a lakóbizottsági felelős segíti elő, így elengedhetetlen a lakóbizottsági elnök és felelős közötti állandó, gyakorlati kapcsolat.

5.4.3. Kapcsolat a tanácsi szakigazgatási szervekkel

A lakóbizottság a választóitól kapott közérdekű megbízások intézése során gyakran kerül kapcsolatba a kerületi tanács végrehajtó bizottságának szakigazgatási szerveivel. A szakigazgatási szervek félfogadási időben a bizottságok rendelkezésére állnak. Felvilágosításuk, tájékoztatásuk szóban vagy írásban történik. A lakóbizottság megkereséseit a szakigazgatási szervek kötelesek megvizsgálni és a vizsgálat eredményéről, illetve a tett intézkedésekről a lakóbizottságot 30 napon belül tájékoztatni.

5.4.4. Kapcsolat az egyéb állami és társadalmi szervekkel

A lakóbizottság sokrétű feladataiból fakadóan szükség van arra, hogy együttműködjenek más állami és társadalmi szervekkel. A lakó-

terület szempontjából fontos a rendőrség körzeti megbízottjával való együttműködés.

Az egészségügyi és szociális feladatok ellátása elengedhetetlenné teszi a Vöröskereszt helyi szervével az együttműködést.

Ilyen esetekben a lakóbizottsági vezetőségtől kapnak megfelelő útbaigazítást.

6. A lakóbizottsági felelős

A lakóbizottsági hálózatban igen fontos, meghatározó szerepe van a lakóbizottsági felelősnek. Munkája elsődlegesen a tanácstag, a HNF körzeti bizottsága és a lakóbizottságok együttműködését elősegítő közvetítő tevékenységre irányul.

6.1. A lakóbizottsági felelős működési területe

A lakóbizottsági felelős működési területe általában megegyezik a tanácstagi választókerület területével, vagyis minden tanácstagi választókerületben egy lakóbizottsági felelőst kell választani. Kivételt képez az az eset, amikor a tanácstagi választókerület nagy kiterjedése, eltérő települési szerkezet szükségessé teszi két lakóbizottsági felelős választását.

A lakóbizottságokról szóló rendelet lehetővé teszi, hogy tanácstagi választókerületenként – a helyi sajátosságok figyelembevételével – több felelőst válasszanak.

Több lakóbizottsági felelős választását kezdeményezheti; bármely lakóbizottsági tag, tanácstag, HNF körzeti bizottság, lakóbizottsági vezetőség.

A kérdés eldöntésénél célszerű kikérni a tanácstag és a vezetőség véleményét, a döntés joga végül is a tanácstagi választókerület területén működő lakóbizottsági elnököket illeti.

6.2. A lakóbizottsági felelős választása és visszahívása

A lakóbizottsági felelősi tisztség választás útján jön létre. *A felelőst* - eltérően a lakóbizottságtól - nem közvetlenül a lakosság *választja*, hanem a lakosság által *a lakóbizottsági felelős működési területén választott lakóbizottságok elnökei*. Lakóbizottsági felelősnek választható minden - a működési területen lakó - választójogosult állampolgár. Azokban a tanácstagi választókerületekben, *ahol van póttanácstag, azt lakóbizottsági felelősnek* is meg lehet választani.

Főszabályként érvényesül az az elv, hogy a tanácstagi választókerület területén - ami egy lakóbizottsági felelős választása esetén azonos a felelős működési területével - levő lakóbizottsági elnökök együttesen választják meg a lakóbizottsági felelőst.

Abban az esetben, ha egy tanácstagi választókerületen belül kétvagy több lakóbizottsági felelőst választanak, értelemszerűen el kell határolni a működési területüket is. A működési terület megosztása esetén - a későbbiekben szükség esetén - a részterületen dolgozó lakóbizottsági elnökök jogosultak új lakóbizottsági felelőst választani.

A választás mindkét esetben *csak akkor érvényes, ha azon a választásra jogosult lakóbizottsági elnökök többsége jelen van.* A lakóbizottsági felelőst a jogosult lakóbizottsági elnökök *nyílt szavazással* választják. A jelöltek közül azt kell megválasztottnak tekinteni, aki a jelen levő választók *felénél több szavazatot kapott.*

A lakóbizottsági *felelős visszahívására a választó lakóbizottsági elnökök jogosultak.* A visszahívás a lakóbizottságok visszahívására vonatkozó előírások szerint történik.

6.3. A lakóbizottsági felelős feladatai és jogai

A lakóbizottsági felelős kapcsolatrendszerében kiemelkedő helyet foglal el a lakóbizottsági elnökkel, a tanácstaggal és a HNF körzeti bizottságával történő együttműködés.

A lakóbizottsági felelős feladatai és jogai a következőkben foglalhatók össze:

Évente legalább egyszer összehívja a működési területén dolgozó lakóbizottsági elnököket. E megbeszélésen értékeli a végzett munkát, megbeszéli az időszerű feladatokat, tájékozódik a lakóbizottságok munkájáról. A megbeszélést olyan időpontban célszerű tartani, amikor valamely konkrét feladat végrehajtását kell előkészíteni. (Pl. tanácstagi beszámolók, jelölőgyűlések szervezése, közterületi-társadalmi munkaakció előkészítése, lomtalanítási akció szervezése stb.). A feladatok példálózó jellegű felsorolásából is kitűnik, hogy a lakóbizottsági felelős bármikor összehívhatja a lakóbizottsági elnököket, ha a körülmények, illetőleg a feladatok azt szükségessé teszik.

A lakóbizottsági felelős részt vehet a lakóbizottság ülésén, a lakógyűléseken, és tanácskozási jogával élve tájékoztatást adhat a választókerület egészét, illetve a lakóbizottságokat érintő kérdésekről.

A felelős rendszeresen figyelemmel kíséri a lakóbizottságok szervezeti helyzetét, tájékozódhat gondjaikról, problémáikról, eredményeikről. Tapasztalatairól tájékoztatja a lakóbizottsági vezetőség illetékes tagját, a tanácstagot és a HNF körzeti bizottságát.

Kezdeményezheti – mind a vezetőségnél, mind pedig a körzeti HNF bizottságánál – a jól dolgozó *lakóbizottságok és tagjaik tevékenységének elismerését.*

A felelős *javaslatot tehet a vezetőségnek valamely közérdekű téma megtárgyalására.*

A felelős figyelemmel kíséri a HNF környezetvédelmi őrségeinek munkáját, a lakóbizottságok bevonásával *segíti a környezetvédelemmel összefüggő társadalmi feladatok ellátását.*

6.4. A lakóbizottsági felelős tevékenysége és kapcsolatai

A lakóbizottsági felelős tevékenységének eredményessége nagyrészt attól függ, hogy milyen kapcsolatot tud kialakítani a tanácstaggal, a lakóbizottsági elnökkel, a HNF körzeti bizottságával és a lakóbizott-

sági vezetőséggel. E kapcsolatrendszer formalitásoktól mentes kiépítése a széles körű kölcsönös információáramláson túlmenően eredményesen hozzájárul a lakóbizottsági felelősi tevékenység színvonalának növeléséhez. *A felelős igényelje a tanácstagtól, hogy a működési területét érintő, illetve az állampolgárok szélesebb rétegeit érdeklő tanácsi döntések előtt kérje ki véleményét.*

Igényelje azt is a tanácstagtól, hogy – a tanácsülések után – rendszeresen adjon tájékoztatást a testületi vitáról és a hozott határozatról. A felelős ugyanakkor tájékoztassa a tanácstagot a lakóbizottságok munkájáról és a felmerült kérdésekkel kapcsolatos álláspontjukról.

Célszerű, ha a lakóbizottsági felelős és a tanácstag – különösen tanácsülések előtt – összehívják a lakóbizottsági elnököket kölcsönös tájékozódás végett. A tanácstag ily módon megalapozottabban, a lakóterületi eredmények és gondok ismeretében képviselheti választókerülete érdekeit.

A lakóbizottsági felelős a vezetőség területileg illetékes tagjától igényelje, hogy időközönként adjon tájékoztatást a vezetőség munkájáról, a lakóbizottságokat érintő kérdésekről. A munkamódszerek megbeszélése, gyarapítása végett célszerű, ha az azonos HNF körzethez tartozó lakóbizottsági felelősök esetenként – egy-egy konkrét feladat kapcsán – megbeszélést tartanak. E megbeszélések megszervezése a vezetőségi tag és a HNF körzeti bizottságának a feladata.

7. A kerületi lakóbizottsági vezetőség

7.1. A vezetőség jogállása és szervezete

A lakóbizottságok választásával és működésével kapcsolatos feladatok szervezését és összehangolását – a lakóbizottsági rendeletben meghatározott jogok keretében – a *kerületi lakóbizottsági vezetőség biztosítja.* Működési területe annak a kerületi tanácsnak a működési

területével azonos, amelynek területén megválasztották. Munkájukat a kerületi tanács végrehajtó bizottsága és a HNF kerületi elnökség együttesen irányítja.

A vezetőség tagjainak számát a lakóbizottsági rendelet nem határozza meg. A létszám meghatározásánál a helyi sajátosságok figyelembevételével a kerületi tanács végrehajtó bizottsága és a HNF kerületi elnöksége egyetértésben dönt.

A vezetőség tisztségviselői: az elnök, az elnökhelyettes(ek) és a titkár. A tisztségviselők a tanács és a népfront vezetőinek javaslatait felhasználva irányítják a vezetőség tevékenységét.

7.2. A vezetőség választása, visszahívása

A vezetőséget a lakóbizottsági felelősök választják. A választógyűlést a HNF kerületi elnöksége és a kerületi tanács vb együttesen hívja össze. A vezetőség létszámát – figyelembe véve a HNF körzeti bizottságok számát – a HNF kerületi elnöksége és a kerületi tanács vb együttesen állapítja meg.

A választógyűlésen a vezetőség tagjára javaslatot tehet:

- a kerületi tanács végrehajtó bizottsága,
- a HNF kerületi bizottságának elnöksége,
- bármely lakóbizottsági felelős.

A jelöltet a lakóbizottsági felelősök egyenként, nyílt szavazással, szótöbbséggel, meghatározatlan időre választják meg. A választás akkor érvényes, ha a választógyűlésen a lakóbizottsági felelősök többsége jelen van.

A vezetőség elhalálozás, lemondás, választójog elvesztése esetén kiegészítheti taglétszámát. A kiegészítés azonban csak a vezetőségi tagok számának felénél kevesebb személyre terjedhet ki. A kiegészítést a *lakóbizottsági felelősökkel nem kell jóváhagyatni.*

A vezetőségi tagok visszahívására a kerületi tanács végrehajtó

bizottsága és a HNF kerületi bizottságának elnöksége tesz javaslatot, a lakóbizottságra vonatkozó rendelkezések értelemszerű alkalmazásával.

A vezetőség a HNF kerületi bizottsága elnökségének jelölése alapján tagjai sorából – nyílt szavazással és szótöbbséggel – elnököt és elnökhelyettest választ. Az elnök és az elnökhelyettes személyére a vezetőségi tagok is tehetnek javaslatot.

A vezetőség titkárának megbízatása a kerületi tanács végrehajtó bizottságánál betöltött feladatkörén alapul. Ennek változása a lakóbizottsági vezetőségi tagságának, illetve a titkári funkciójának megszűnését is maga után vonja. Egyéb esetekben megbízatása megszűnéséről és az új titkár kijelöléséről – szükség szerinti helyettesítéséről – a kerületi tanács vb gondoskodik.

7.3. A vezetőség feladatai és jogai

– A vezetőség állapítja meg – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag javaslatát figyelembe véve – a lakóbizottság működési területét. A vezetőség a helyi sajátosságok és a célszerűség figyelembevételével, korlátozások nélkül szűkítheti vagy növelheti a lakóbizottságok működési területét.

– A lakóbizottság létszámát – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag véleményének figyelembevételével – a vezetőség állapítja meg. A lakóbizottsági rendelet csak célszerűségként ajánlja, hogy a lakóbizottság létszáma a 7 főt ne haladja meg.

– A vezetőség határozza meg – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag véleményének figyelembevételével – a lakóbizottsági választás időpontját, előkészítését és lebonyolítását.

– A vezetőség bírálja el a lakóbizottsági választás törvényességének megsértése miatt annak megtartásától számított 15 napon belül előterjesztett kifogást. Ha a vezetőség a kifogásnak helyt ad, a közléstől számított 30 napon belül új választást kell tartani.

– A választók 1/3-ának a lakóbizottság vagy annak egyes tagjai

visszahívására vonatkozó javaslata alapján a vezetőség köteles összehívni a lakógyűlést.

– A vezetőség – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag véleményének figyelembevételével – javaslatot tesz a lakóbizottság vagy egyes tagjainak visszahívására.

– A lakóbizottsági vezetőséget megilleti az a jog, hogy kívánságára a lakóbizottságot össze kell hívni.

– A vezetőség szervezi és elősegíti a lakóbizottságok és a felelősök működését.

– Biztosítja a lakóbizottságok tagjai és a felelősök részére a munkájukhoz szükséges tájékoztatást. Célszerű, ha a vezetőség évente legalább egy alkalommal a lakóbizottsági elnököket és felelősöket összehívja tájékozódás, illetve tájékoztatás végett.

– Évente értékeli a végzett munkát. Az értékelés eredményéről célszerű tájékoztatni a lakóbizottságokat is.

– A vezetőség javaslatot tehet a lakóbizottsági munka elismerésére. E vonatkozásban; a vezetőséget megilleti az a jog is, hogy a legjobban dolgozó aktívák munkáltatóját értesítse a lakóterületen végzett eredményes tevékenységről.

– Kapcsolatot tart a lakóbizottsági munka szempontjából érintett kerületi állami, politikai és társadalmi szervekkel, továbbá a tanácstagokkal.

– Gondoskodik a lakóbizottságok tagjainak és a felelősöknek igazolvánnyal történő ellátásáról.

– Tevékenységéről rendszeresen beszámol a HNF kerületi elnökségének és a kerületi tanács végrehajtó bizottságának.

– Képviseli a lakóbizottságokat a kerületi lakosságot érintő közérdekű ellátási és szolgáltatási kérdésekben.

7.4. A vezetőség működése

A vezetőség szükség szerint tartja üléseit. Meg kell tartani azokat az üléseket, amelyeket az éves munka- illetve üléstervében rögzített.

A vezetőség titkára gondoskodik arról, hogy a kerületi tanács végrehajtó bizottsága és a HNF kerületi bizottságának elnöksége az ülésről és annak napirendjéről értesüljön. Megbízottaik az ülésen tanácskozási joggal részt vehetnek.

Az ülést az előző üléseken meghatározott feladatok végrehajtásának értékelésével célszerű kezdeni. Az értékelést a végrehajtásért felelős személy terjeszti elő. Ezt követi a munkatervben rögzített napirendi javaslat megtárgyalása. A vitát az ülés elnöke vezeti. A napirend megtárgyalása után célszerű, ha a vezetőség tisztségviselői tájékoztatást adnak a két ülés közötti fontosabb eseményekről (tanács, vb-ülés, HNF bizottsági, elnökségi ülés) és a hozott határozatokról és más időszerű kérdésekről.

Gondoskodni kell arról, hogy a vezetőség tagjainak legyen lehetőségük a napirendtől eltérő tárgyú kérdésekre, rövid bejelentésekre is. A vezetőség üléseiről jegyzőkönyvet kell készíteni, különös tekintettel a hozott határozatokra. A határozatokat vagy állásfoglalásokat tartalmazó jegyzőkönyvet meg kell küldeni a tanács vb titkárának és a HNF kerületi bizottsága titkárának is.

A vezetőség munkaterve: az éves munkaterv készítésénél a kerületi tanács végrehajtó bizottsága, a HNF kerületi bizottságának elnöksége és a lakóbizottsági felelősök javaslatait is figyelembe kell venni. A munkaterv készítésénél azt is figyelembe kell venni, hogy a lakóbizottságokat és a felelősöket ne terheljék túl a vezetőség által megjelölt kerületi feladatokkal.

A vezetőségen belüli munkamegosztás

A lakóbizottsági rendelet a vezetőség tisztségviselőinek munkamegosztását nem részletezi. Helyesnek tekinthető, ha *az elnök fő feladata* a vezetőség üléseinek összehívása és vezetése, a vezetőség munkájának irányítása, kapcsolattartás a kölcsönös képviselet útján a kerületi tanács és a HNF illetékes bizottságával, a vezetőség képviseletének ellátása a titkárral együtt.

A titkár fő feladatai

– a vezetőség munkatervének összeállítása és a vezetőség ülése elé terjesztése,
– a két ülés közötti folyamatos ügyintézés,
– a tanácsi szakigazgatási szervekkel való kapcsolat biztosítása,
– a vezetőség működésével összefüggő adminisztratív és technikai feltételekről való gondoskodás,
– az elnökkel együtt a vezetőség képviselete.

A tagok közötti munkamegosztást feladatcentrikusan helyes megoldani. Reszortfeladat-elhatárolás nem indokolt. A működési terület felosztása akkor célszerű, ha a vezetőség létszáma ezt lehetővé teszi.

A vezetőség intézkedései

A lakóbizottságokkal kapcsolatos ügyekben a vezetőség önállóan intézkedik. Az ülések közötti időben a vezetőség titkára gondoskodik arról, hogy a lakóbizottsági aktíváktól érkező bejelentések kivizsgálása, intézése folyamatosan történjék.

A lakóbizottságok tevékenységével, egyes lakóbizottsági tagok vagy felelősök működésével, magatartásával kapcsolatos bejelentéseket a vezetőség elnökével egyetértésben a vezetőség felkért tagjai vizsgálják ki, döntést igénylő ügyekben javaslatukat a vezetőség elé terjesztik.

A vezetőség levelezését az elnök és a titkár együttesen írják alá. A vezetőség bélyegzőjét a titkár kezeli.

A vezetőség kapcsolatai

A vezetőség kapcsolatot tart a lakóbizottsági munka szempontjából érintett kerületi állami, politikai és társadalmi szervekkel, továbbá a tanácstagokkal. Így különösen: a kerületi tanáccsal, végre-

hajtó bizottsággal, a HNF kerületi bizottságával és elnökségével, továbbá a Vöröskereszt területi vezetőségével.

A jelzett irányú kapcsolattartas lehetővé teszi a lakóbizottsági tevékenységet érintő vagy a tájékoztatás célját szolgáló kölcsönös információáramlást.

A vezetőség kapcsolatrendszerében fontos helyet foglal el a lakóbizottsági felelősökkel és elnökökkel való együttműködés. Indokolt ezért, hogy a vezetőség – tagjainak számához képest – dolgozza ki a kapcsolattartás rendszerét.

A lakóbizottságok és a tanácstagok folyamatos kapcsolatának biztosítása, munkájának egybehangolása indokolttá teszi a tanácstagok tájékoztatását. Az együttműködést erősíti, ha pl. a városkörzeti tanácskozások, vagy a tanácstagi beszámolókat megfelelő felkészülési időben a vezetőség tájékoztatja a tanácstagokat a lakóbizottságok által végzett munkákról, eredményeikről, gondjaikról.

7.5. Kifogás a vezetőség tevékenységével szemben

A vezetőség jogszabállyal vagy a lakosság érdekeivel ellentétes állásfoglalását a kerületi tanács végrehajtó bizottsága, a HNF kerületi bizottsága elnökségével egyetértésben megsemmisíti.

A vezetőség működésével kapcsolatos bejelentések megvizsgálása és megválaszolása – a kerületi tanács vb titkára véleményének kikérése mellett – a HNF kerületi bizottság elnökségének a feladata.

8. A lakóbizottságok megbecsülése és jogvédelme

A lakóbizottságok a legszűkebb lakókörnyezet állampolgárainak bizalmát élvező tevékeny társadalmi munkások. Közhasznú közéleti tevékenységük megbecsülést és jogvédelmet egyaránt érdemel.

8.1. A tanácsi és népfrontszervek kötelességei a lakóbizottságok megbecsülésének és feladatai ellátásának elősegítésében

A kerületi tanács végrehajtó bizottsága és a HNF kerületi bizottságának elnöksége együttesen köteles gondoskodni arról, hogy a lakóbizottságok megfelelő elismerésben, megbecsülésben részesüljenek.

A lakóbizottsági felelősök, a lakóbizottsági vezetőség, a tanácstagok és a körzeti népfrontbizottságok kezdeményezhetik a jól dolgozó aktívák munkájának elismerését.

Az elismerésnek számos módja, formája alkalmas arra, hogy a lakóbizottsági aktívák érzékeljék tevékenységük társadalmi megbecsülését. Ehelyütt csak példálózó jelleggel sorolunk fel néhány lehetőséget (pl. „Budapestért" kitüntető jelvény vagy „Budapestért" kitüntető zászló, „Kiváló Társadalmi Munkás" és „Érdemes Társadalmi Munkás" jelvény, elismerő oklevél stb.).

8.2. Eljárás a lakóbizottságok vagy tagjaik megsértése, illetve feladataik ellátásában való akadályoztatása esetén

A közéleti tevékenység során a lakóbizottsági aktívák is találkoznak – különösen békéltetési tevékenységi körükben – emberi súrlódásokkal, egymás életébe történő illetéktelen – esetenként – durva beavatkozásokkal. Ha a jogellenes tevékenység a lakóbizottsági aktívák ellen – jogaik gyakorlásával összefüggésben – nyilvánul meg, megilleti őket a speciális jogvédelem. Ennek irányultsága kettős:

– A lakóbizottságokról szóló rendelet szabálysértésnek minősíti azokat az eseteket, amelyek a lakóbizottságot, annak tagját, a lakóbizottsági felelőst vagy a lakóbizottságok kerületi vezetőségét és tagjait a lakóbizottsági rendeletben vagy más jogszabályban meghatározott jogainak gyakorlásában, feladatainak ellátásában, illetőleg azokkal összefüggésben szándékosan akadályozzák.

A feljelentés megtételére a vezetőség elnöke és titkára együttesen

jogosult. A feljelentés megtételéről és annak eredményéről a vezetőséget tájékoztatni kell. A feljelentést a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szabálysértési hatóság bírálja el. A szabálysértésért kiszabható bírság összege 3000 Ft.

– A vezetőség a lakóbizottságok tagjaival, a lakóbizottsági felelősökkel, illetve a vezetőség tagjaival szemben – a megbízásuk teljesítésével összefüggésben – elkövetett rágalmazás, becsületsértés vagy könnyű testi sértés bűncselekményének megvalósulása esetében – ha azt a közérdek indokolja – javaslatot tehet az ügyésznek a vádképviselet átvételére és szükség esetén polgári jogi igény kezdeményezésére.

9. A lakóbizottsági igazolvány

A lakóbizottságok tagjainak és a felelősöknek igazolvánnyal történő ellátásáról a vezetőség gondoskodik.

Az igazolvány a lakóbizottsági rendeletben és más jogszabályban meghatározott jogok gyakorlására hatalmazza fel a lakóbizottsági aktívát.

Az igazolványt minden évben érvényesíttetni kell a vezetőség titkárával. Az igazolványt a kerületi tanács végrehajtó bizottságának titkára és a HNF kerületi bizottságának titkára kézjegyével látja el.

II. fejezet

Főbb tudnivalók a Hazafias Népfront mozgalomról

1. A népfront jellege és főbb feladatai

1.1. A népfront jellege

A Hazafias Népfrontban a párt vezetésével és részvételével együtt munkálkodnak a társadalmi szervezetek, a társadalmi mozgalmak és szervek. *Jellegét tekintve* tehát *politikai tömörülés.* Keretében megvalósul a szocialista nemzeti összefogás, a társadalom valamennyi osztályának és rétegének összefogása, egysége, közös cselekvése, *tehát politikai tömegmozgalom,* amelyben a népfront céljaival egyetértő, azok megvalósulásáért tenni akaró, valamennyi állampolgár részt vehet.

A társadalmi és tömegszervezetek elsősorban saját működési területükön végzett munkájukon keresztül kapcsolódnak a népfronthoz, másrészt a népfrontmozgalom keretén belül közös feladatokat oldanak meg.

A Hazafias Népfront politikai, tömegmozgalmi jellegéből következik, hogy nincs szervezett tagsága, feladatait a választott testületek, tisztségviselők és széles körű aktivahálózat segítségével oldja meg.

1.2. A népfront feladata

Politikai funkciójából adódóan a meggyőzés, a felvilágosítás, a nevelés, a tömegbefolyás erősítésével a népfront közreműködik a munkásosztály hatalmának erősítésében, segíti a párt politikájának érvényesülését, a szövetségi politika megvalósulását.

A népfrontmozgalom legjobban ismert, leghagyományosabb feladata a *közjogi funkció* ellátása.

Alkotmányos feladatát látja el, amikor a népképviseleti szervek választásában, azok politikai előkészítésében, lebonyolításában részt vesz. Fórumokon, nyílt véleménycserével segíti a lakosság eligazodását az időszerű feladatok, tennivalók között. Ugyanakkor jelzéseivel képviseli érdekeit a különböző párt- és állami szervekben. A mozgalom keretei, módszerei, gyakorlata lehetőséget biztosít arra, hogy a szocialista demokrácia mind teljesebben megvalósuljon, mind többen vegyenek részt alkotó, cselekvő módon szocialista társadalmunk építésében.

A társadalom minden területén előtérbe került az a törekvés, hogy a gazdasági életünkben jelentkező gondokat közösen oldjuk meg. A népfront a *gazdaságpolitikai* funkciójából adódó feladatoknak akkor tud eleget tenni, ha segít megérteni, hogy csak a termelés növekedésével, a megtermelt javak minőségének javításával, a munkafegyelem növelésével lehet az életszínvonalat emelni. Alakítja a lakosság közgazdasági szemléletét. A várospolitikai feladatoknál lehetőséget teremt arra, hogy már a döntések előkészítésében, a döntésben, a végrehajtás szervezésében, az ellenőrzésben részt vegyenek azok, akik az adott témában érdekeltek.

A fejlett szocialista társadalmat a világban eligazodó, feladatainkat tudatosan vállaló emberekkel lehet építeni. A népfront *tudatformáló* tevékenységével, a nemzeti és nemzetközi kérdések helyes megválaszolásával segíti a szocialista hazafiság és nemzetköziség összhangjának kialakítását, békeharcra, szolidaritásra nevel és mozgósít.

A szocialista kultúra terjesztésével, a szocialista közgondolkodás

és életmód alakításával, nemzeti hagyományaink őrzésével hozzájárul a közösségi ember neveléséhez.

A szocialista demokrácia mind teljesebbé válásával, az emberek közügyek iránti érdeklődésének növekedésével, a közösségért érzett felelősség felkeltésével a népfront *mozgósítja a tömegeket,* társadalmi összefogást kezdeményez a feladatok megoldására.

A népfront funkciói nem különülnek el egymástól, majd minden esetben együtt jelentkezik, a feladatoktól függően egyik vagy másik eleme kerül előtérbe.

A lakóterületi politikai munka az általános politikai tevékenységnek szerves része, kölcsönös feltételezettségi viszonyban van annak egészével, és alkotóelemeivel is. Folyamatos tevékenység, amely a párt politikai célkitűzéseiből adódóan hosszú távon állandó, illetve a célkitűzésekkel összhangban változó tartalommal töltődik meg. Formái, módszerei és eszközei nagyfokú rugalmasságot feltételeznek, sajátosságai a történelmi, társadalmi körülményeknek megfelelően állandóan változnak.

Szocialista céljainkat támogató, a társadalmi problémáinkra érzékenyen reagáló, aktív politikai és kulturális életet élő szocialista közösségek kialakítását segíti. Figyelembe veszi, hogy a lokálpatriotizmus jó hagyományai serkentően hatnak e közösségek formálására.

A lakóterületi politika az állami és társadalmi szerveknek az illetékes pártszerv irányításával megvalósuló összehangolt és céltudatos ismertető, meggyőző és mozgósító szervezeti és eszközrendszere, nevelő tevékenysége. Ezen politikai tevékenység legnagyobb gondja és feladata a megnövekedett igények és társadalmi lehetőségek egyeztetése, rangsorolása. A lakóterületi munka kereteit a politikai körzetek jelentik.

A fejlett szocialista társadalom építése során a lakóterületi politikai munka előtérbe került. Fokozott a tömegszervezetek, -mozgalmak felelőssége, így a Hazafias Népfronté is.

Ennek objektív, a társadalmi folyamatokban levő okai vannak. A lakóterülettel, a lakossággal való törődés, a tömegkapcsolatok szé-

lesítésének szükségessége szoros kapcsolatban van az előttünk álló feladatokkal, másrész kifejezi azt a politikai szándékot, hogy fokozottabb figyelmet kell fordítani a szocialista demokrácia fejlesztésére, a lakosság mind szélesebb rétegeinek bevonására a közéletbe, a közügyek alakításába és intézésébe.

Nem kisebb feladatot jelent a nyílt várospolitikába a lakosság bevonása az ötéves fejlesztési tervek, valamint a helyi kerületi terveknek kialakításában és végrehajtásában. Nagy jelentősége van a társadalmi erőforrások mozgósításának fővárosunk szépítésében, értékeinek megóvásában, lehetőségeink gyarapításában.

2. A népfront szervezeti felépítése

2.1. A Hazafias Népfront *legfelsőbb testülete a kongresszus.* Két kongresszus között az *Országos Tanács* képviseli a mozgalmat. Megválasztja saját soraiból az *Országos Elnökséget* és az *Országos Titkárságot,* valamint a *munkabizottságok vezetőit.*

Tevékenységükről az Országos Tanácsnak számolnak be, amely a munkaterv szerint ülésezik.

A Hazafias Népfront területi szervei:
- a fővárosi népfrontbizottság és elnökség,
- a megyei népfrontbizottságok és elnökségek.

A Hazafias Népfront helyi szervei:

a) a városi népfrontbizottságok és elnökségek,

b) a fővárosi kerületi népfrontbizottságok és elnökségek,

c) a községi népfrontbizottságok és elnökségek,

d) az adott helyi népfrontbizottságokhoz tartoznak a *körzeti népfrontbizottságok*
- a fővárosi kerületekben, a városokban és a községekben,
- a tanyai és a pusztai településeken.

2.2. A körzeti népfrontbizottságok főbb feladatai

A körzeti népfrontbizottságok a lakóterületen működnek és fontos politikai tevékenységet fejtenek ki. Mozgalmi kereteiben összefoglalják az ott működő valamennyi politikai szerv és intézmény képviselőlőit. Részt vesznek munkájában a tanácstagok a lakóbizottságok, a Kommunista Ifjúsági Szövetség, a Vöröskereszt, sportegyesületek, az ingatlankezelő vállalatok, a körzeti rendőrmegbízott, oktatási és művelődési intézmények, a szolgáltató egységek képviselői.

Sokoldalú tevékenységük alapvető feladata az MSZMP szövetségi politikája eredményes megvalósításának segítése, a szocialista nemzeti egység erősítése.

Eszközeik változatosak, igazodnak a lakóterület jellegéhez, a különböző rétegek sajátosságaihoz.

a) *Közreműködnek a szocialista demokratizmus fejlesztésében, a felvilágosítás, a meggyőzés eszközével hozzájárulnak a munkásosztály politikájának tudatosításához, alakításához, megvalósításához:*

– felvilágosító munkát végeznek a helyes közösségi szemlélet, a szocializmus építését aktívan támogató közvélemény kialakítása, az állampolgári felelősségérzet erősítése és a közügyekben való részvétel érdekében;

– tájékoztatják a lakosságot az országos, a fővárosi, a kerületi, illetve a közvetlen lakóhely dolgairól, elősegítve annak lehetőségét, hogy az állampolgárok minél nagyobb számban legyenek részesei a döntések előkészítésének, végrehajtásának, ellenőrzésének;

– olyan témákat tűznek vitára, amelyek a lakosság széles körét érintik, általános érdeklődésre tartanak számot, és politikai célkitűzéseink megértetését szolgálják;

– részt vesznek az országgyűlési képviselői, a tanácstagi és a lakóbizottsági választások lakóterületi előkészítésében, lebonyolításában;

– segítik a képviselők, a tanácstagok lakóterületi munkáját, választóikkal való találkozóik, beszámolóik szervezését;

– figyelemmel kísérik a tanácstagi jelölőgyűléseken, beszámolókon felvetett közérdekű bejelentések megvalósulását;

– együttműködnek a lakóbizottságokkal és elősegítik politikai, érdekvédelmi tevékenységük kibontakozását;

– szervezik a rendelettervezetek lakossági vitáit;

– jogpropaganda-tevékenységet fejtenek ki, ankétokat tartanak a lakosságot érintő törvények, rendeletek ismertetésére, magyarázására.

b) *Segítik az ötéves és az éves tervek gazdaság- és várospolitikai feladatainak megvalósulását:*

– felvilágosító munkával, ankétok, fórumok szervezésével törekednek gazdasági céljaink ismertetésére, megértetésére, a helyes gazdaságpolitikai szemlélet kialakítására, a közgazdasági gondolkodásmód széles körű elterjesztésére;

– részt vesznek a társadalmi értékek megvédésében, fellépnek a fejlődésüket nehezítő jelenségek, az önzés, a harácsolás, a közömbösség ellen;

– közreműködnek a környezet védelmében és fejlesztésében, támogatják a környezetvédelmi társadalmi ellenőri szolgálat szervezését, működését.

Hozzájárulnak a nyilt várospolitika szélesebb körű megvalósításához:

– közreműködnek a várospolitikai célkitűzések kialakításában, érvényesülésének elősegítésében és a városfejlesztési eredmények ismertetésében;

– szervezik a lakosságot közvetlenül érintő döntések, intézkedések előzetes vitáit, fórumokat tartanak az adott terület fejlesztési elképzeléseiről, a tervezett változásokról;

– a területet érintő közérdekű témákat napirendre tűzik, ezekben állást foglalnak és javaslatokat tehetnek (ilyenek lehetnek például: közlekedés, szolgáltatás, művelődési lehetőségek, környezetvédelem, köztisztaság, közbiztonság, egészségügyi helyzet kérdéseivel való foglalkozás);

– mozgósítanak a fejlesztési tervek végrehajtására, szervezik a

lakóhely fejlődését, szépítését szolgáló társadalmi munkát (például járdaépítés, fásítás, játszóterek, parkok, sportpályák létesítését);

– elősegítik a jó helyi közösségek kialakítását.

c) *Aktívan közreműködnek a szocialista kultúra terjesztésében, a közösségi ember nevelésében, a szocialista életmód kialakításának elősegítésében:*

– a művelődéspolitikai feladatok megvalósítására rendezvénysorozatokat, közművelődési fórumokat, ismeretterjesztő előadásokat szerveznek;

– hozzájárulnak a lakóterületen a munkásművelődés fejlesztéséhez, az ifjúság, a nők – különösen a gyermekgondozási segélyt igénybe vevő édesanyák – művelődési igényeinek felkeltéséhez, kielégítéséhez;

– segítik az „Olvasó népért” mozgalom kiszélesítését;

– támogatást nyújtanak az oktatási intézmények anyagi feltételeinek társadalmi úton történő bővítéséhez, felújításához, karbantartásához;

– részt vállalnak a lakóhelyi tömegsport szervezésében, foglalkoznak az egészséges életmód kérdéseivel.

d) *Tevékenyen vesznek részt az alkotó szocialista hazafiság fejlesztésében, a népek közötti barátság erősítésében. Közüggyé téve nemzeti fejlődésünk nagy kérdéseit: a fejlett szocialista társadalom építését, a sokoldalú együttműködést a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal:*

– időszerű bel- és külpolitikai tájékoztatókat, fórumokat tartanak a párt és a kormány politikájának széles körű ismertetésére, magyarázására, megértetésére;

– béke és barátsági akciókat szerveznek, propagandatevékenységet fejtenek ki a Szovjetunió és a szocialista tábor következetes békepolitikája mellett.

A feladatokból kitűnik, hogy a körzeti népfrontbizottságok tevékenysége igen sokrétű. Ezért a bizottságok az adott időszak feladatait, a helyi sajátosságok és igények figyelembevételével, a kerületi népfrontbizottság állásfoglalásai, ajánlásai alapján úgy végzik el, hogy az minden esetben a párt célkitűzéseinek megvalósulását szolgálja.

III. fejezet

Közhasznú tudnivalók a tanácsról, a tanácsi ügyintézésről

A lakóbizottságok feladatainak eredményes ellátásához olyan alapvető jogi és politikai ismeretekre is szükségük van, amely elősegítheti a tanácsok és a lakosság kapcsolatának erősítését és közvetve a közéleti demokratizmus fejlesztését. Ugyanis a lakóbizottságokat gyakran keresik fel a lakosok közérdekű, vagy magánjellegű ügyeikkel és tanácsokat, segítséget kérnek. A lakóbizottságoknak és a lakótársaiknak is hasznos, ha a legszükségesebb útbaigazítást meg tudják adni. Ezzel a lakóbizottságok társadalmi megbecsülése és tisztelete is tovább emelkedik, és egyben hozzájárulhatnak a demokratikus jogi és politikai intézményrendszerünk megismertetéséhez és elfogadásához. Ezért szükséges, hogy a tanácsról és szerveiről, a tanácsi államigazgatási eljárásról, az állampolgárok gyakran előforduló ügyeinek intézéséről ismertessük a legfontosabb tudnivalókat.

1. A tanácsok jellege, feladatai

A tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény kimondja, hogy a tanácsok és szerveik népképviseleti, önkormányzati és államigazgatási szervek. Államszervezetünkben a szocialista demokrácia egyik legfontosabb megnyilvánulási formája a *tanácsok népképviseleti jellege.* Ez azt fejezi ki, hogy a tanácsok az általuk képviselt választók megbízásából, kerületük lakosságának nevében és érdekében tevékenykednek,

képviselik a lakosságot, közérdekű munkájukat felelősséggel és az állampolgárok ellenőrzésével végzik.

Tagjai demokratikus választással kapják megbízatásukat. Munkájuk a választók bizalmán alapuló, a lakosság érdekeit felelősségteljesen képviselő közéleti tevékenység, amelyről kötelesek rendszeresen beszámolni választóiknak. A szocialista demokrácia követelményének megfelelően a tanácstagok e tisztségükből visszahívhatók, ha tevékenységük nem felel meg a választók bizalmának.

A tanácstagsággal összeférhetetlen minden olyan politikai, gazdasági vagy egyéb tevékenység és magatartás, amely ellentétben áll a dolgozó nép érdekeivel. A demokrácia megnyilvánulásának másik oldala, hogy az állampolgárok közvetlenül és a különböző társadalmi és tömegszervezetek révén maguk is bekapcsolódnak az állami munkába, részt vesznek a népképviseleti szervek által hozott döntések előkészítésében, közreműködnek azok megvalósításában.

A népképviseleti rendszer azt jelenti tehát, hogy a hatalmat a nép gyakorolja az általa megválasztott képviselői, tanácstagok útján.

A tanácsi képviselet alapvetően a lakóhelyhez, a településhez kapcsolódik. A tanácstagok egy adott lakóterület lakosságától kapnak bizalmat, így tehát a tanácstestületek és tagjaik elsősorban a lakóterület szerinti választókerületek és települések érdekeit igyekeznek kifejezni. Ugyanakkor a tanácsok funkcióköre nem korlátozódik pusztán a helyi érdekek kifejezésére.

Egyrészt megvitathatnak országos jelentőségű kérdéseket, javaslatot tehetnek a központi szerveknek, másrészt helyileg felelősek az állami feladatok megvalósításáért. Ebből következik, hogy a tanácsi képviselet *egyúttal az össztársadalmi érdekek kifejezésre juttatásának eszköze is.*

A helyi önállóság, az öntevékenység érvényesülését fejezi ki a tanácsok önkormányzati jellege. Ez elsősorban a terület- és a településfejlesztést, a lakosság igényeinek mind teljesebb mértékű kielégítését szolgálja, és az ehhez szükséges gazdasági, pénzügyi eszközök biztosítását, a szervezeti önállóságot, valamint a hatáskörök önálló gyakor-

lását foglalja magában. A tanácsok önállóan gazdálkodnak anyagi eszközeikkel. Az önkormányzati elv jelenti azt is hogy a tanácsok saját maguk gyakorolják a szervezetük létrehozásával és működésével összefüggő hatásköröket, megalkotják saját testületük és szerveik szervezeti és működési szabályzatát.

A szocialista önkormányzat tehát ténylegesen abban nyilvánul meg, hogy a településeken lakók szükségleteit felmérve, a lakóközösségek alkotó energiáit felkutatva és mozgósítva, önállóan oldanak meg helyi feladatokat. Ez alapvetően a gazdasági önállóság kérdésével függ össze, de egyéb hatásköri, szervezeti és működésbeli biztosítékai is vannak.

A tanácstörvényben a tanácsok ismérvei között található az is, hogy *a tanácsok és végrehajtó bizottságaik, valamint szakigazgatási szerveik államigazgatási szervek.* Ez végrehajtó-rendelkező és szervező tevékenységet fejez ki. Az államigazgatás rendkívül sokrétű. Államigazgatási tevékenységet nemcsak tanácsi szervek, hanem más szervek is – minisztériumok, országos hatáskörű szervek stb. – fejtenek ki. A tanácsok az államigazgatás területi és helyi szervei, a lakosságot közvetlenül érintő államigazgatási feladatokat látnak el.

A tanácsok mint a szocialista államszervezet részei, gondoskodnak a jogszabályok végrehajtásáról, a központi állami célkitűzések megvalósításáról, közreműködnek az állami feladatok megvalósításában, az állami és társadalmi rend biztosításában.

A tanácsi tevékenység államigazgatási jellege elsősorban a közhatalmi jellegű, hatósági munkában jelenik meg, de a tanácsi szervezet nemcsak közhatalmat gyakorol. Az állam tulajdonosi funkcióiból és a helyi állami feladatok ellátásából adódóan e körbe tartozik az irányító, felügyeleti tevékenység ellátása a vállalatok, intézmények irányában. Ugyancsak ebbe tartozik az ún. elvi-igazgatási tevékenység, amelynek során joga és kötelessége megtenni, illetve kezdeményezni a tanácsi szerveknek azokat az intézkedéseket és javaslatokat, amelyek lehetőségeiket meghaladják.

A tanácsokra vonatkozó elvi rendelkezések közül az önkormányzati

jellemzők sajátosan érvényesülnek a fővárosban működő tanácsok tevékenységében. Annak a szervezeti sajátosságnak, hogy Budapesten egy településen belül két szinten (a főváros mellett a kerületekben is) működnek tanácsok, nemcsak a hatáskörök elosztásában, hanem az önkormányzati jelleg érvényesülésében is nagy jelentősége van. A tanácstörvény rendelkezéseit is figyelembe véve, *mind a fővárosi, mind a kerületi tanácsok helyi tanácsok abban az értelemben, hogy tevékenységük egy meghatározott településre – a fővárosra – terjed ki.* A fővárosi kerületi tanács helyzetét az befolyásolja, hogy működése csak a település egy részét érinti.

A Fővárosi Tanács hatáskörét – bár tevékenysége az egész települést átfogja – mégis korlátozza az, hogy működési területén önálló hatáskörrel rendelkező kerületi tanácsok vannak.

Ez a sajátos helyzet a hatáskörök meghatározásában úgy jelentkezik, hogy a kerületi tanácsok általában csak a szorosan vett kerületi ügyekben gyakorolják a helyi tanácsi hatásköröket, viszont azok a helyi ügyek, amelyek több kerületet érintenek, illetőleg a főváros egészére vonatkoznak, elsősorban a Fővárosi Tanács és szervei hatáskörébe tartoznak.

A helyi tanácsi hatáskörök tehát megoszlanak a Fővárosi Tanács és a kerületi tanácsok között, azaz mindkét szintű szerv önállóságának terjedelme valamiképpen korlátozott.

A tanácsi önkormányzatok önállóságának és felelősségének jogi biztosítékait jelenti a hatáskörök pontos és szintenkénti differenciált meghatározása. A kerületek esetében a hatáskörök jogszabályokban történt meghatározása kiegészül azzal, hogy a *Fővárosi Tanács a kerületi tanácsok hatáskörébe utalt egyes feladatok összevont, egy vagy több kerületi tanács által történő intézését rendelheti el.* A Fővárosi Tanács – élve a tanácstörvényi felhatalmazással – egyes ritkán előforduló vagy több kerületet érintő, különleges szakértelmet vagy összfővárosi áttekintést igénylő feladatok ellátására kerületközi szerveket hozott létre, illetve egy-egy kerületi tanácsot jelölt ki meghatározott ügyek intézésére.

1.1. A Fővárosi Tanács főbb feladatai

Abból a sajátosságból kiindulva, hogy Budapesten egy településen belül két szinten működnek önkormányzati szervek, *a Fővárosi Tanács ellátja a megyei tanácsokat megillető feladatokat és jogköröket.* E körben felelős a központi irányítás érvényesítéséért és a kerületi tanácsok érdekeinek képviseletéért. Ezért szervezi és összehangolja a főváros területén az állami, társadalmi, gazdasági célkitűzések kialakítását és megvalósítását, különösen az ipar- és kereskedelemfejlesztés, a munkaerő-foglalkoztatás, a művelődésügyi, egészségügyi és szociális feladatok ellátása terén. Irányító tevékenységének keretében meghatározza a fővárost érintő kérdésekben a kerületi tanácsok tevékenységének fő irányvonalát.

Biztosítja, hogy a tanácsok tervei és költségvetési gazdálkodása megfelelően szolgálják a főváros gazdasági fejlődését, a településrészek összehangolt, arányos fejlesztését. Ennek keretében meghatározza a középtávú tervjavaslat alapjául szolgáló irányelveket, irányítja a kerületi tanácsok tervező munkáját, megállapítja a kerületi tanácsok részére az állami támogatás mértékét.

A Fővárosi Tanácsnak azonban – a megyei tanácsokhoz képest, azok feladatain túl – *sajátos hatásköre is van.* Eszerint a Fővárosi Tanács mintegy a település helyi tanácsaként ellátja Budapest fejlesztésével, lakosságának ellátásával és a szolgáltatásokkal kapcsolatos alapvető feladatokat. Végzi azokat a helyi tanácsi feladatokat is, amelyek több kerületet együttesen érintenek. Elfogadja a főváros általános rendezési tervét és gondoskodik végrehajtásáról. Az érintett megyei tanácsokkal összehangolja a fővárosi és a főváros környéki fejlesztési terveket, továbbá a fővárosi és a kerületi, valamint a kerületek közötti érdeket.

Budapesten a tanácsrendeletek alkotásában is elsődleges a Fővárosi Tanács szerepe, hiszen nehezen képzelhető el, hogy az általános magatartási normák meghatározása, a társadalmi viszonyok alapvető szabályozása városrészenként más-más legyen.

1.2. A kerületi tanácsok főbb feladatai

A kerületi tanácsok feladata és hatásköre általában megegyezik a helyi tanácsokéval, de valójában kevesebb is, ugyanakkor több is, mint a városi tanácsok feladat- és hatásköre. Kevesebb annyiban, *amenynyiben helyi tanácsi hatáskört a Fővárosi Tanács is gyakorol.* E hatáskörök tekintetében azonban – *fontosabb ügyekben – a kerületi tanácsok véleményezési joggal rendelkeznek.* Ugyanakkor a kerületek városrész-funkciójuk ellenére nagyságrendben általában meghaladják a városok lakosságszámát, ezért joguk van arra is, hogy a lakosság alapfokú ellátását meghaladó művelődésügyi, egészségügyi és szociális intézményeket, illetve a kerület lakosságának szükségleteit kielégítő piacokat tartsanak fenn, vállalatokat hozzanak létre.

A kerületi tanácsok rendeletalkotó tevékenysége elsősorban saját szervezeti és működési szabályzatuk megalkotásával, továbbá a helyi sajátosságoknak megfelelő út- és közműfejlesztés, illetve a településfejlesztési hozzájárulás kivetésével kapcsolatos. A tanácstörvény rendelkezéseinek megfelelően a fővárosi és kerületi tanácsok közötti feladatmegosztás eredményeként ma már a fővárosban működő mintegy 1400 tanácsi intézmény közül jelentős számban vannak kerületi tanácsi irányításban. Kerületi fenntartás alá tartoznak a bölcsődék, az óvodák, az általános iskolák, a nevelési tanácsadók, a gimnáziumok, a művelődési otthonok, az úttörő- és ifjúsági házak, az öregek napközi otthonai, a házi szociális gondozó hálózat, a szociális foglalkoztatók.

A kerületi tanácsokhoz kerültek zömében azok az új feladatok is, amelyeket az utóbbi években utaltak a tanácsokhoz. Ilyen például az egyes szövetkezetek állami törvényességi felügyelete vagy például az árellenőrzés. Mindezek azt eredményezték, hogy *ma már a tanácsi hatáskörbe tartozó ügyeket döntő mértékben a kerületi tanácsok szervei intézik.*

2. A tanácsok megalakulása, főbb tudnivalók a tanácsi választásokról

A népképviseleti elv érvényesülésének szervezeti és működésbeli biztosítékait és lehetőségeit – az alkotmány keretei között – elsősorban a választójogra és a tanácsokra vonatkozó törvényi rendelkezések tartalmazzák. Természetesen a *tanácsi képviselet tartalmában másként jelenik meg az egész főváros választmányában és a városrészekben tevékenykedő kerületi tanácsokban.*

A kerületi tanácsok népképviseleti érdektartalma szorosan kapcsolódik a közvetlen demokrácia intézményeihez és formáihoz. A kerületi tanácstagokat közvetlenül, egyéni választókerületek szerint választják az állampolgárok erre a tisztségükre, 5 évi időtartamra. Nekik kötelesek beszámolni, az ő lakóterületi érdekeiket képviselik és ők hívhatják vissza, megvonva a tanácstagtól a bizalmat.

A tanácstagok választásának demokratikus alapelvei: az általánosság, az egyenlőség és a titkosság.

A választások előkészítése és a választójog intézményei azt a célt szolgálják, hogy az állampolgároknak módjuk legyen a soraikból a legalkalmasabb jelölteket kiválasztani, és szavazatukkal e jelöltet tanácstagnak megválasztani.

A kerületi tanácsok tagjainak kijelölése a HNF szervei által szervezett jelölőgyűlésen történik. A jelölőgyűlésen a jelöltek személyére javaslatot tehetnek a Hazafias Népfront kerületi bizottsága, a politikai, társadalmi szervek és a munkahelyek képviselői, illetve bármely választópolgár. A jelölőgyűlésen megjelent választópolgárok két vagy több jelöltet állítanak, amennyiben ez nem sikerül, új jelölőgyűlést kell tartani. A jelölőgyűlésen a választókerület lakosai mellett az ott levő vállalatok, szövetkezetek, hivatalok és intézmények dolgozóinak képviselői vehetnek részt. A jelölés nyílt szavazással történik. A jelölőgyűlésen résztvevő több személyre is szavazhat, azok lesznek a jelöltek, akik megkapták a megjelent választópolgárok egyharmadának szavazatát.

A többes jelölés önmagában is előtérbe helyezi a tanácstagok szemé-

lyes képességeit, és annak az igényét, hogy a jelöltek politikusan és vonzóan tudják megfogalmazni tnácstagi elképzeléseiket. Ehhez jól kell ismerniük a választókerület helyzetét és gondjait, a választópolgároknak pedig őket. *A jelöltek a választás napjáig felkereshetik választóikat, a Hazafias Népfront bizottságai gyűléseket tarthatnak részükre, és itt is ismertethetik elgondolásaikat.* A közvetlen demokrácia ezen fórumain nem elképzelhetetlen a jó értelemben vett politikai agitáció kifejtése sem a jelöltek mellett.

A tanácstagok választása választókerületek szerint történik. Mindenki személyesen szavaz. Tanácstaggá azt a személyt kell megválasztottnak tekinteni, aki az érvényes szavazatoknak több mint a felét megkapta. További feltétel az, hogy az adott választókerületben az összes választójogosultsággal rendelkezők több mint a fele leszavazott. Azok a meg nem választott tanácstagjelöltek, akik az érvényes szavazatoknak legalább egynegyedét megkapták, *póttanácstaggá* válnak.

A kerületi tanácsok tagjainak számát – a választójogi törvényben foglalt keretek között – *a kerületi tanácsok határozzák meg.*

Ennek során figyelembe kell venni az arányos képviselet elvét, a helyi viszonyok sajátosságát és főként a lakosság lélekszámát. A választójogi törvény szerint célszerű, ha egy-egy tanácstag mintegy 600–1000 állampolgár érdekeit képviseli a testületben.

A tanácsok népképviseleti jellege szorosan összefügg a választásokkal. *A választással* pedig elvileg *együtt jár a megválasztott tanácstag visszahívásának a lehetősége is.* Ha a tanácstag megbízatásának nem tesz eleget, vagy arra méltatlanná vált, a választópolgárok visszahívhatják. A jelölőgyűléseken átlagosan megjelenő állampolgárok számához hasonlóan a választópolgárok 10%-a is javasolhatja már a megbízatását nem teljesítő vagy arra méltatlanná vált tanácstag visszahívását, amelyről a választópolgárok – a választásra vonatkozó szabályok szerint – titkos szavazással döntenek.

A Fővárosi Tanács népképviseleti jellege létrehozásának módjában eltér a helyi, kerületi tanácsokétól. A Fővárosi Tanács tagjait a kerüle-

ti tanácsok testületeiben – az általános és egyenlő választójog alapján – titkos szavazással, és *közvetett módon választják*.

A fővárosi tanácstagoknak legalább kétharmada a kerületi tanácsok tagjaiból kerül ki, ez méginkább aláhúzza annak a jelentőségét, hogy ezek a tanácstagok a kerületi tanácsok képviselői.

A Fővárosi Tanács érdekképviseleti funkcióját is növelheti, hogy *létszámát* a Népköztársaság Elnöki Tanácsa – a választójogi törvény alapján – legfeljebb *151 főben* állapítja meg.

A kerületi tanácsok annyi fővárosi tanácstagot választhatnak, amennyit a lakosság számára és az eltérő kerületi érdekekre figyelemmel a Fővárosi Tanács testülete megállapít.

A Fővárosi Tanács népképviseleti jellege tehát a kerületi tanácsok testületeinek választásán alapul. Ennek megfelelően *a fővárosi tanácstagok visszahívásáról is az őket megválasztó tanács* – a választási szabályok megfelelő alkalmazásával – *dönt*.

3. A tanácsok szervezete és működésének főbb elvei

A tanácsok önállóságának legfontosabb szervezeti és működési biztosítéka, hogy a tanácstestület dönthet a képviseleti szerv és az igazgatási apparátus lényeges szervezeti és személyi kérdéseiben.

E jogkörök közül feltétlenül kiemelkedő, hogy a tanácsok tanácsrendeletben állapítják meg a tanácstörvény és a központi irányelvek keretei között saját testületüknek és szerveinek szervezeti és működési szabályzatát. A helyi önkormányzatok maguk alakítják ki és határozzák meg többek között a testületek létszámát, a bizottságokat és az igazgatási szerveket, maguk választják meg tisztségviselőiket, a bizottságok munkájában résztvevő tanácstagokat és a nem tanácstag szakembereket, és ők nevezik ki, illetve számoltatják be tevékenységükről az igazgatási szervek vezetőit.

3.1. A tanács, a végrehajtó bizottság és a tisztségviselők

A tanácsok államigazgatási jellege az egész tanácsi szervezetre – igaz különböző értelemben – *vonatkozik. A tanács és szervei* alatt értendő: *a tanácstestület, a végrehajtó bizottság, a tisztségviselők, a bizottságok és a szakigazgatási szervezet.*

A tanács, mint testület államigazgatási jellege elsősorban a szocialista államszervezetben elfoglalt helyéből, általános jogszabályi feladataiból adódik, másodsorban pedig abból, hogy a szakigazgatási feladatokat végrehajtó igazgatási apparátus tevékenységének irányítása és ellenőrzése a tanács feladata.

A végrehajtó bizottság a tanácsi szervek sorában kiemelkedő helyet foglal el. Létrejöttét az indokolja, hogy a népképviseleti testületek általában nagy létszámúak, és feladat-, illetve hatáskörük a legátfogóbb, legáltalánosabb kérdésekben való döntésekben és ezek végrehajtásának ellenőrzésében jelentkezik. A döntések valóra váltása, az ehhez szükséges intézkedések megtétele – amelyek főként végrehajtó-rendelkező jellegűek – kisebb létszámú, operatívabb testület létrehozását teszik szükségessé. A végrehajtó bizottság – a tanácstestület és a felettes végrehajtó-rendelkező szerv irányítása és ellenőrzése mellett – látja el feladatát: a jogszabályok és a tanácsi döntések végrehajtását, az országos és helyi érdekek összehangolt érvényesítését. A végrehajtó bizottság kettős funkciója: egyrészt a tanács végrehajtó szerveként való működés, másrészt a központi elhatározásokból eredő feladatok végrehajtása. A végrehajtó bizottságot a tanács választja, tagjai a tanács alakuló ülésén esküt tesznek. A végrehajtó bizottság kollektív testület, munkáját a tanácselnök irányítja, üléseit ő vezeti. A tisztségviselők hivatalból tagjai a végrehajtó bizottságnak.

A tisztségviselők közül a törvény az elnököt és az elnökhelyetteseket a tanács testületéhez köti. Megválasztásukra, beszámoltatásukra és visszahívásukra a tanácsnak van jogköre.

A tanácselnök a tanácsi szervezet politikai vezetője, aki tevékeny-

ségével köteles biztosítani az állami feladatok végrehajtását és a lakosság érdekeinek érvényesítését. Mivel az egész szakigazgatási szervezet tevékenysége felett általános felügyeleti jogköre van, fontos szerepe van az igazgatási feladatok megvalósításában is.

A tanácselnök-helyettesek a törvény rendelkezései szerint egy-egy ágazat feladatainak megvalósításáért felelősek, tevékenységi körükbe általában több szakigazgatási szerv tevékenységének figyelemmel kísérése is tartozik. A Fővárosi Tanácsnál hat, a kerületi tanácsoknál általában két-két tanácselnök-helyettes tevékenykedik.

A végrehajtó bizottság titkárának funkcióját a törvény kifejezetten államigazgatási jellegűnek tekinti. Feladata a tanácselnök segítése a tanács tevékenységének szervezésében, a tanácsi szervek törvényességének biztosítása, a hatósági munka eredményességének és a hivatali rendjének biztosítása. Ezért a vb-titkár hivatásos államigazgatási dolgozó, akinek a megbízása – ellentétben a többi tisztségviselővel – nem kötődik tanácstagsághoz és a tanácsi testület megbízatásának időtartamához. A vb titkári feladatok jelentősége miatt e tisztségre – a felettes végrehajtó bizottság (a Fővárosi Tanácsnál a Minisztertanács) javaslatára – a tanácsi testület nevezi ki e tisztségviselőket. A végrehajtó bizottság titkára kinevezésekor tesz esküt a tanács ülésén.

3.2. A tanácstagok és a bizottságok

A tanácstagok tevékenysége elválaszthatatlan a tanács és szervei működésétől. A tanács, a végrehajtó bizotság és egyes tanácsi bizottságok tagja csak tanácstag lehet, a tisztségviselőket is – a vb-titkár kivételével – körükből választja a tanács. A tanácstagok jogai és kötelességei meghatározzák a tanácsi szervek tevékenységének kereteit.

A tanácstagi megbízatás feljogosít arra, hogy a tanácstag választóinak képviseletében részt vegyen a tanácstestület tevékenységében. A tanács vagy a végrehajtó bizottság elé terjeszthet megvizsgálás végett közérdekű kérdést és javaslatot, a tanács ülésén, vagy más alkalommal interpellálhat.

A kerületi tanács tagja – a HNF kerületi bizottságának közreműködésével – összehívhatja választóinak gyűlését.

A tanácstag ugyanakkor köteles is tevékenyen részt venni a tanács munkájában, elvégezni a rábízott feladatokat, képviselni választói érdekeit. Fontos *feladata*, hogy személyes példamutatással közreműködjön a törvényesség megtartásában, a közérdeket szem előtt tartva teljesítse választóinak megbízatását.

A kerületi tanácstag kötelessége közvetlen és rendszeres kapcsolatot tartani a lakossággal, bevonni a választóit a tanácsi feladatok megoldásába. Ezért a tanácstörvény előírja, hogy a kerületi tanácstag legalább évenként köteles beszámolni választóinak a tanács munkájáról és saját tanácstagi tevékenységéről. A fővárosi tanácstagokat az őket megválasztó kerületi tanács számoltatja be tevékenységükről. A tanácstagok a lakossággal való közvetlen és rendszeres kapcsolat formájaként a beszámolás mellett fogadóórát is tarthatnak. A tisztségviselők kötelesek legalább havonta egy alkalommal fogadóórát tartani.

A tanácstag megbecsültségét és különleges helyzetét támasztja alá, hogy *hivatalos személy*. A tanácstag e minőségében kifejtett tevékenysége miatt csak összeférhetetlenség megállapítása után vonható büntetőjogi felelősségre. Az állami, társadalmi és szövetkezeti szerveknek elő kell segíteniük, hogy a tanácstagok tevékenységüket zavartalanul és eredményesen végezhessék. A tanácsi szakigazgatási szervek vezetői kötelesek a tanácstagot ügyfélfogadási időn kívül is fogadni és számára a szükséges felvilágosítást megadni. Ha a tanácstagot tanácstagi tevékenysége miatt hátrányos vagy sérelmes intézkedés éri, vagy a tevékenységét akadályozzák, a tanácselnök köteles megkeresni az intézkedést tevő szervet, vagy annak felügyeleti szervét. Ebben az esetben a tanácstagot megfelelő erkölcsi és anyagi elégtétel illeti meg.

A tanács feladatainak eredményes ellátása érdekében állandó vagy időszakos bizottságokat alakít.

A tanácsi bizottságok funkciója, hogy a tanács népképviseleti jelle-

gének erősítésével *segítik a döntések előkészítését, megalapozottságát, az érdekek egyeztetését.* A bizottságokban a tanácstagok mellett nem tanácstag szakemberek is tevékenykednek. *A bizottságok véleményező, javaslattevő, ellenőrző és összehangoló szervek, nagy szerepük van a tanácsi döntések kialakításában, előkészítésében és végrehajtásának ellenőrzésében.* A Fővárosi Tanácsnál 13, a kerületi tanácsoknál általában 5–7 állandó tanácsi bizottság működik, emellett egyes kiemelt jelentőségű feladat végrehajtására a tanácsok ideiglenes bizottságokat is alakíthatnak. Ilyenek pl. a tanácsi szervek munkamódszerét felülvizsgáló, vagy a lakossági bejelentések intézését ellenőrző ideiglenes bizottságok. Kialakult gyakorlat, hogy a tanácselnök-helyettesek tagjai vagy vezetői 1–1 bizottságnak, hogy erősödjék ezzel is a testületi kötődésük. A tanácsi bizottságokon kívül – elsősorban a szakmai feladatok ellátásának segítésére – a végrehajtó bizottságok és a szakigazgatási szervek mellett is működnek ún. szakbizottságok. Ezek egy részét jogszabály alapján hozták létre (pl. a kerületi tanácsok végrehajtó bizottságai mellett a lakásügyi társadalmi bizottságokat), más részük az igazgatási feladatok ellátására, a tanácsi szervek kezdeményezésére, az ő munkájuk szakmai és egyéb szempontú segítésére születtek (pl. a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottságának Korszerűsítési és Számítástechnika Alkalmazási Bizottsága a végrehajtó testületnek a közigazgatási munka korszerűsítési tevékenységét irányító munkájához nyújt segítséget).

3.3. A szakigazgatási szervek

A tanácsok államigazgatási feladataik ellátására külön munkaszervezetet, szakigazgatási szerveket hoznak létre és működtetnek.

A feladatok tartalmának megfelelően a szakigazgatási szervek az egyszerűség kedvéért *ágazati* (pl. művelődési vagy egészségügyi feladatok ellátására), *funkcionális* (pl. tervezési és gazdálkodási teendőkre) *és törzskari* (pl. titkárságok) *típusú szervezeteknek* felelnek meg. *Tevékenységükre három alapvető tevékenységi forma jellemző:* a

szakmai-hatósági, a testületekkel kapcsolatos elvi-politikai és a tanácsi vállalatok, illetve intézmények felügyelete, illetve irányítása. Jogállásukat tekintve *önálló hatáskörrel rendelkeznek* (a titkárságot kivéve), *és élükön a tanácstestület által határozatlan időre kinevezett, egyszemélyi felelős vezető áll. A szakigazgatási szervek létrehozása* – a felettes szervek ajánlásának figyelembevételével – *a tanácstestületek kizárólagos jogköre.* Vezetőjét a tanács bármikor beszámoltathatja tevékenységéről, elégedetlenség esetén meg is szüntetheti munkaviszonyát. A szakigazgatási szerv a tanácsnak alárendelt, szakmai irányítását pedig a felettes szakigazgatási apparátus látja el az irányító végrehajtó bizottságok útján. A szakigazgatási feladatok ellátásával szemben támasztott egyik állandó követelmény a szakszerűség és a törvényesség biztosítása. Az államigazgatási tevékenység színvonalának növelése másrészt összefügg a szocialista demokratizmus kiszélesedésének elvárásaival. A tanácsigazgatás kialakult rendszerében a demokratizmust jól biztosítja, hogy az igazgatási szervek, a választott testületek ellenőrzése mellett működnek, a törvényességet és a szakszerűséget pedig megfelelő garanciákkal bástyázza körül a tanácstörvény, elsősorban a központi irányítás érvényesülése számára.

A kerületi tanácsoknál – a centralizált és kerületközi szerveket nem számítva – *általában hét szakigazgatási szerv tevékenykedik: igazgatási osztály* (az általános igazgatási feladatokban és az ügyfélszolgálati irodák irányításában, működtetésében); *lakásügyi osztály* (a lakásgazdálkodási és a hatósági feladatokban); *műszaki osztály* (építési, közlekedési és kommunális feladatokban); *pénzügyi és tervosztály* (a tervezési és költségvetési gazdálkodási feladatokban); *művelődési-egészségügyi és sport osztály* (a három ágazati feladat ellátásában); *a titkárság* (a testületek, tanácstagok és a tisztségviselők tevékenységéhez kapcsolódó szervezési, jogi, adminisztratív és gazdasági feladatokban és az ügyviteli irodák működtetésében). *Egyes kerületekben a speciálisan meghatározott feladatok elvégzésére a szakigazgatási szervek összevontan működnek.*

A Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága szakigazgatási szervezete

az igényekhez, a fővárosi *speciális* feladatokhoz igazodik. A Fővárosi Tanácsnál az önálló szakigazgatási szervek közül főosztályi szervezetben működik az ágazati és funkcionális feladatokat ellátók többsége. Speciális szervezetben tevékenykedik a Budapesti Testnevelési és Sporthivatal, a Gazdasági Hivatal és a Titkárság. A fővárosi sajátos feladatok ellátására (pl.: a kommunális ágazatok irányítására) külön működik az Ingatlankezelési és Építési, a Közlekedési, valamint a Közmű- és Mélyépítési Főigazgatóság. A fővárosi szakigazgatási szervek irányítási, felügyeleti és hatósági jogkörrel rendelkeznek. Ellátják a tanács által létrehozott intézmények irányítását, illetve a vállalatok felügyeletét (pl. színházak, szakközépiskolák irányítása, közlekedési és közmű vállalatok felügyelete).

4. A tanácsi ügyintézés területei

4.1. A hatósági ügyek intézésének általános szabályai

Természetesnek tartjuk, hogy ügyes-bajos dolgaink intézésével általában lakóhelyünk tanácsához fordulunk. Ezt a természetes igényt az államigazgatási eljárás általános szabályait összefoglaló törvény is magáévá teszi. Fő szabályként ugyanis kimondja, hogy minden olyan *államigazgatási ügy*, amelyet jogszabály nem utal kifejezetten más államigazgatási szerv *hatáskörébe*, a tanácsi szakigazgatási szervek hatáskörébe tartozik. Első fokon általában a legalsó fokú szerv jár el. Ha a jogszabály másként nem rendelkezik, az eljárásra az az államigazgatási szerv *illetékes*, amelynek területén az ügyfél állandó vagy ideiglenes lakóhelye (székhelye, telephelye) van. Ingatlanra vonatkozó ügyben az a szerv az illetékes, amelynek területén az ingatlan található, engedélyhez vagy bejelentéshez kötött tevékenységgel kapcsolatos ügyben pedig az a szerv, amelynek területén a tevékenységet gyakorolják vagy gyakorolni kívánják. Ha az ügyfél külföldön van vagy tartózkodási helye ismeretlen, az illetékességet az ügyfél

utolsó ismert hazai lakhelye alapján, ennek hiányában pedig úgy kell megállapítani, mintha az ügyfél utolsó ismert lakhelye Budapest V. kerületében lett volna.

Az előbbiekben három olyan gyakran használt kifejezéssel találkoztunk, amelyet szükséges, hogy pontosan értelmezzünk:

Államigazgatási ügy minden olyan ügy, amelyben az államigazgatási szerv az ügyfél számára jogot vagy kötelességet állapít meg, adatot igazol, nyilvántartást vezet, vagy hatósági ellenőrzést végez.

Az államigazgatási szervek hatásköre azoknak a *feladatoknak* az összességét jelenti, amelyeket jogszabályi előírás alapján az adott szervnek el kell látnia.

Az államigazgatási szervek illetékessége területi elhatárolást jelent. Az államigazgatási szervek hatáskörüket általában csak illetékességi területük – az ún. közigazgatási terület – határain belül gyakorolhatják.

A fentiek alapján dönthető el, hogy egy adott ügyben milyen típusú szerv (melyik tanácsi szakigazgatási szerv), milyen szintű, illetve hatáskörű szerv (kerületi vagy fővárosi) és az azonos szintűek közül milyen illetékességű szerv (melyik kerületi tanács) jogosult, illetve köteles eljárni.

4.1.1. Hatáskör és illetékesség a fővárosban

Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvény rendelkezései a budapesti taácsokra is vonatkoznak. Ennek megfelelően *a tanácsi hatáskörbe tartozó hatósági ügyek döntő többségében első fokon az arra illetékes fővárosi kerületi tanácsok járnak el.* Csak néhány kiemelten fontos, összfővárosi áttekintést, specialis szakértelmet igénylő hatósági ügyben (pl.: közlekedéssel, a forgalombiztonsággal, vagy a közművekkel kapcsolatos egyes hatósági feladatok stb.) intézkednek első fokon a Fővárosi Tanács V. B. szakigazgatási szervei.

Vannak azonban olyan államigazgatási ügyek, amelyeknek intézé-

sét célszerűségi okokból egy vagy több kerületi tanácshoz összpontosították. Tehát az érintett kerületi tanácsi szakigazgatási szervek ezekben az ügyekben vagy az egész fővárosra, vagy a kerületekre egy meghatározott körére kiterjedő illetékességgel járnak el. Ezek az ügyek a következők:

A) *Az egész főváros területére kiterjedő illetékességgel jár el:*

a) *A III. kerületi Tanács*

– az állam elővásárlási jogának gyakorlásával kapcsolatos ügyekben;

– az építési tilalom alatt álló telkek helyett csereteIek adásával kapcsolatos ügyekben.

b) *Az V. kerületi Tanács*

– a kisajátítási ügyekben;

– egyes – a szociális otthoni gondozással kapcsolatos – szociálpolitikai ügyekben;

– meghatározott – főként a külföldi rendszámú gépjárművekkel összefüggő – adózási ügyekben;

– a magántervezői névjegyzékbe való felvétellel kapcsolatos ügyekben;

– speciális anyakönyvi – magyar állampolgárok külföldön történt születésével, házasságkötésével vagy halálozásával kapcsolatos – ügyekben;

– a talált tárgyak központi hivatalának működtetésével kapcsolatos ügyekben.

c) *A VI. kerületi Tanács*

– a vásározó kiskereskedők iparigazolvány ügyeiben;

– a központi lakáscsereosztály működtetésében.

d) *A VII. kerületi Tanács* 27 kiemelt szakmára vonatkozóan a kisipari árellenőrzésben.

e) *A IX. kerületi Tanács* a mutatványos tevékenységgel kapcsolatos iparjogosítvány ügyekben.

f) *A XIX. kerületi Tanács a* használtcikk kereskedelmi tevékenység engedélyezésével kapcsolatos ügyekben.

B) *Több kerületre kiterjedő illetékességgel jár el:*

a) *Szabálysértési ügyekben:*

– a II. kerületi Tanács az I., II., III. és XII. kerületre kiterjedő illetékességgel;

– a IV. kerületi Tanács a IV. és a XV. kerületre kiterjedő illetékességgel;

– a VIII. kerületi Tanács a VII. és a VIII. kerületre kiterjedő illetékességgel;

– a IX. kerületi Tanács a IX., XX. és XXI. kerületre kiterjedő illetékességgel;

– a X. kerületi Tanács a X. és XVII. kerületre kiterjedő illetékességgel;

– a XI. kerületi Tanács a XI. és a XXII. kerületre kiterjedő illetékességgel;

– a XIII. kerületi Tanács az V., VI. és XIII. kerületre kiterjedő illetékességgel;

– a XIV. kerületi Tanács a XIV. és XVI. kerületre kiterjedő illetékességgel;

– a XIX. kerületi Tanács a XVIII. és XIX. kerületre kiterjedő illetékességgel.

b) *Mezőgazdasági és élelmezésügyi szakigazgatási hatáskörben:*

– a III. kerületi Tanács valamennyi budai kerületre (I., II., III., XI., XII., XXII.) kiterjedő illetékességgel;

– a XVI. kerületi Tanács az északpesti (IV., V., VI., VII., VIII., XIII., XIV., XV., XVI., XVIII.) kerületekre kiterjedő illetékességgel;

– a XX. kerületi Tanács a délpesti kerületekre (IX., X., XVIII., XIX., XX., XXI.) kerületekre kitejedő illetékességgel.

Két olyan első fokon eljáró tanácsi szervet is találunk, amelyek nem kerületi tanácsok irányítása alatt működnek a fővárosban, de a főváros egész területére kiterjedő illetékességgel intézik a hatáskörükbe utalt ügyeket, ezek:

a) a Fővárosi Illetékhivatal (VI. Bajcsy-Zs. út 36–38.), valamint

b) a Fővárosi Kerületek Földhivatala (a Hivatal Földhasználati, valamint Földmérési Osztálya Bp. V., Guszev u. 25. sz. alatt; Ingatlannyilvántartási és Földminősítési Osztálya pedig Bp. VI., Benczúr u. 34. sz. alatt.).

4.1.2. A beadványok és az eljárási illeték

Az államigazgatási eljárás megindítása

Az államigazgatási eljárás az ügyfél kérelmére (bejelentésére, nyilatkozatára) *vagy hivatalból indul meg.* Az ügyfél kérelmét szóban vagy írásban (jogszabályban meghatározott esetekben pl. lakáskérelemmel kapcsolatban – nyomtatványon) terjesztheti elő. A kérelemhez csatolni kell a jogszabály által előírt mellékleteket.

Fontos az az állampolgárok érdekeit védő szabály, hogy az államigazgatási szerv jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásában szereplő adat igazolását az ügyféltől nem lehet kérni.

Néhány szó az illetékekről

Általános szabály, hogy *minden olyan államigazgatási eljárás illetékköteles, amelyre az illetékrendelet mentességet nem állapít meg.* Ennek megfelelően *az államigazgatási* eljárást megindító, illetve az eljárásban létrejött *irat* (beadvány, kiadvány, határozat) vagy cselekmény *általában* – az illetékrendeletben meghatározott körben – *illetékköteles.*

Az államigazgatási eljárási illetéknek két típusát, a beadványi és a kiadványi illetéket különböztetjük meg. Az illetéket a beadványon (kérelmen) vagy a kiadványon (igazolványon, bizonyítványon) kell leróni. A két illeték között az a fő különbség, hogy a beadványi illetéket akkor is le kell róni, ha az ügyfél kérelmét elutasítják. A kiadványi illetéket azonban csak az ügyfél számára kedvező döntés esetén kell megfizetni.

A beadványi illeték általános mértéke: 20 Ft.

A fellebbezés illetéke – ha az ügy értéke pénzben megállapítható, minden megkezdett 10 000 Ft után 50 Ft, ha nem állapítható meg: 50 Ft.

A felülvizsgálati kérelem illetéke a fellebbezési illeték háromszororosa.

Az egyes fontosabb beadványok illetékei

– lakásigénylési kérelem: 50 Ft;

– lakásügyben más kérelem: 20 Ft;

– nem lakás céljára szolgáló helyiségek kiutalása iránt előterjesztett kérelem: 200 Ft;

ez ügyekben fellebbezés: 300 Ft;

– becsületsértési és magánlaksértés szabálysértési ügyekben: 100 Ft;

– szabálysértési eljárásban kiszabott pénzbírság elengedésére, illetve csökkentésére irányuló kérelem, ha a pénzbírság összege az 1000 Ft-ot nem haladja meg 50 Ft, ha meghaladja 100 Ft.

Fontosabb illetékmentes beadványok

– a becsületsértési és magánlaksértési beadványok kivételével a szabálysértési beadványok;

– közérdekű bejelentés, javaslat, panasz;

– gyámhatósági beadványok;

– adó, illeték kivetése elleni fellebbezés;

– az eltartott beadványa tartási, életjáradéki szerződéssel kapcsolatban stb.

A kiadványi illeték

Általános mértéke: 50 Ft.

– tényt, személyes vagy tárgyi tulajdonságot tartalmazó körülményt, vagy értéket bizonyító hatósági bizonyítvány, igazolvány illetéke: 20 Ft.

– anyakönyvi kivonat második és további példányának illetéke: 50 Ft;

– kisiparos vagy kiskereskedői iparigazolvány illetéke: 500 Ft;

– kisipari működési engedély, vándoripari engedély: 50 Ft;

– a hatóság, hivatal által készített iratmásolat illetéke az első oldal után 25 Ft, minden további megkezdett oldal után 10 Ft.

Fontosabb illetékmentes kiadványok

- anyakönyvi kivonat első példánya;
- munkakönyv kiállításához szükséges kiadványok;
- a társadalombiztosítási ellátásra való igényjogosultságot bizonyító kiadványok;
- gyámhatóság előtti eljáráshoz kiállított kiadvány;
- a kisajátítási, a földrendezési és földfelajánlási eljáráshoz szükséges kiadvány stb.

4.1.3. Az ügyintézési határidők, a rövidített ügyintézésű határidejű ügyek

Az államigazgatási szervnek az ügyfél kérelme előterjesztésétől, illetőleg az eljárás hivatalból történt megindításától számított 30 napon belül az érdemi határozatot meg kell hoznia. Az államigazgatási szerv vezetője a 30 napos határidőt indokolt esetben egy ízben – legfeljebb további 30 nappal – meghosszabbíthatja. Az eljárási törvény azt is kimondja, hogy a 30 napos ügyintézési határidőtől hosszabb határidőt csak törvény, törvényerejű rendelet vagy minisztertanácsi rendelet állapíthat meg, rövidebb határidőt viszont alacso-

nyabb szintű jogszabályok is. E törvényi felhatalmazás alapján a Fővárosi Tanács V. B. összesen mintegy 120 ügytípusban írt elő a kerületi tanácsok számára rövidített – 15, 8, illetve 3 napon belüli, továbbá azonnali – ügyintézési határidőt.

Ezek közül a fontosabbak:

a) *Azonnal intézendő ügyek:*

– különböző adóigazolások;
– különböző anyakönyvi okiratok kiállítása;
– személyi igazolványba történő bejegyzés;
– lakcímváltozás bejelentése;
– családi pótlék megállapításához igazolás kiadása;
– hatósági orvosi igazolás kiadása;
– térítésmentes üzemanyag utalvány kiadása;
– életveszély, balesetveszély, kárveszély elhárítása;
– kisiparosok, kiskereskedők részére, vásárlók könyvének hitelesítése;
– adatváltozás bejelentése iparigazolványba stb.

b) *Három napon belül elintézendő ügyek:*

– külföldi felhasználásra anyakönyvi kivonat kiállítása;
– rendkívüli nevelési segély megállapítása (amennyiben helyszíni szemlét nem igényel);
– műsoros rendezvények engedélyezése;
– rendkívüli szociális segély megállapítása (amennyiben helyszíni szemlét nem igényel).

c) *8 napon belül elintézendő ügyek:*

– helyszíni szemlét igénylő hatósági bizonyítványok kiadása;

- alkalmi árusításra szóló közterületfoglalási engedély kiadása;
- lakáscsere-szerződés előzetes jóváhagyása stb.

d) *15 napon belül elintézendő ügyek:*

- adóügyben részletfizetés engedélyezése;
- adó- és értékbizonyítvány kiadása;
- katonai családi segély megállapítása;
- öregek napközi otthonába felvétel;
- orvosi magángyakorlat engedélyezése;
- iparjogosítvány kiadása, adatok rendelkezésre állása esetén;
- típustervek alapján építési engedély megadása;
- környezettanulmányok készítése stb.

4.1.4. Az ügyfélszolgálati és tájékoztató irodák tevékenysége

A Fővárosi Tanácsnál és valamennyi fővárosi kerületi tanácsnál ügyfélszolgálati és tájékoztatási irodák működnek. Ezeknek az irodáknak közös jellemzőjük, hogy szolgáltatásaikkal nemcsak ügyfélfogadási időben, hanem a teljes tanácsi munkaidőben, sőt hétfői napokon ún. nyújtott ügyfélfogadási időben (tehát reggel 8 órától este 18 óra 30 percig), továbbá a szombati munkaszüneti napokon (reggel 8 órától 13 óráig) állnak az állampolgárok rendelkezésére.

Az ügyfélszolgálati irodák feladata, hogy tájékoztatást, jogi felvilágosítást nyújtsanak az ügyfeleknek. Átvesznek beadványokat, nyomtatványokat bocsátanak az állampolgárok rendelkezésére, ezen túlmenően egyre bővülő körben intéznek egyszerűbb államigazgatási ügyeket is (pl. a Fővárosi Tanácsnál munkakönyv kiállítás, a kerületi tanácsoknál lakcímváltozás, hatósági bizonyítvány kiállítás).

Jó tudni, hogy a fővárosban további helyeken is működnek a tanácsok tevékenységével összefüggő ügyfélszolgálatok:

A *Fővárosi Közmű Információs Iroda* (Bp. XIII., Váci út 23–27.) a Budapesti Elektromos Művek, a Fővárosi Csatornázási Művek,

a Fővárosi Gázművek, a Fővárosi Vízművek tevékenységi körével kapcsolatban ad felvilágosítást, rendelkezésre bocsát nyomtatványokat, átvesz beadványokat.

A *Magánépíttetők Információs és Szolgáltató Irodája* (Bp. V., Királyi Pál u. 12.) félfogadási idő: hétfőtől csütörtökig 9–16.30-ig, pénteken reggel 9-től 15 óráig. Az iroda a magánerőből építkezők számára nyújt különféle szolgáltatásokat, mint: tanácsadás, tervezés, kivitelezés szervezése stb.

Ügyfélfogadás a fővárosi és a kerületi tanácsoknál

Ha az ügyfél személyesen kíván ügyében eljárni, bejelentést, nyilatkozatot tenni, vagy egyszerűen csak érdeklődik, az ügyével kapcsolatos iratokba kíván betekinteni, vagy felvilágosítást kérni, ezt ügyfélfogadási időben teheti.

A budapesti tanácsok ügyfélfogadása a következőképpen alakul:

Hétfőn: 14^{00}–18^{30}-ig
Kedden: nincs félfogadás
Szerdán: 8^{00}–16^{30}-ig
Csütörtökön: nincs félfogadás
Pénteken: 8^{00}–11^{30}-ig

Eltérő módon szabályozzák az egyes kerületi tanácsok a tanács tisztségviselőinek és a szakigazgatási szervek vezetőinek ügyfélfogadását. Erről nézve a tanácsok hirdetőtábláin található útbaigazítás, vagy a tanácsi ügyfélszolgálati irodában lehet érdeklődni.

4.1.5. Jogorvoslat

Az ügyfél, vagy az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, az ügy érdemében hozott első fokú határozat ellen a határozat közlésétől számított 15 napon belül fellebbezéssel élhet. A fellebbezésnek a

határozat végrehajtására halasztó hatálya van, kivéve, ha az államigazgatási szerv a törvényben meghatározott esetekben a határozat azonnali végrehajtását rendeli el.

A fellebbezést annál az államigazgatási szervnél kell előterjeszteni, amely a sérelmezett határozatot hozta. A fellebbezésről a felettes államigazgatási szerv határoz. Az ügy érdemében hozott jogerős határozat ellen – a határozat jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül – az ügyfél felülvizsgálati kérelmet terjeszthet elő. Ez rendkívüli jogorvoslatnak számít, ezért a felülvizsgálati kérelemnek a határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs. A kérelmet az elbíráló szervnek érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítania, ha az ügyfél nem fellebbezett, bár erre lehetősége volt, vagy ugyanabban az ügyben ismételt kérelmet terjesztettek elő, és az nem tartalmaz az ügy elbírálása szempontjából lényeges új tényt, vagy körülményt. Budapesten a Fővárosi Tanács V. B. titkára bírálja el a Fővárosi Tanács V. B. szakigazgatási szerveinek másodfokú határozatai ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmeket. A felülvizsgálati kérelmet az előterjesztéstől számított 60 napon belül kell elbírálni.

A jogszabályban meghatározott estekben, jogszabálysértés miatt az ügyfél az államigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát is kérheti. Erre is csak akkor van lehetőség, ha az ügyfél a fellebbezés jogát kimerítette, vagy a fellebbezés kizárt.

4.2. A közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézése

4.2.1. Az állampolgárok közérdekű bejelentései, javaslatai nagymértékben segítik az állami szervek tevékenységét, hozzájárulnak munkájuk hatékonyságának fokozásához.

A közérdekű bejelentés olyan körülményre, tényre, hiányosságra, vagy olyan magatartásra (tevékenységre vagy mulasztásra) hívja fel a hivatalos szervek figyelmét, amely jogszabályba ütközik vagy ellentétes a szocialista erkölccsel, a szocialista gazdálkodás elveivel, ille-

tőleg más módon sérti vagy veszélyezteti a társadalom érdekét, ezért megszüntetésére, vagy orvoslására kell intézkedni.

Közérdekű javaslat a társadalmilag hasznos cél elérésére irányuló kezdeményezés.

A közérdekű bejelentés és javaslat illetékmentes, azt szóban vagy írásban az elintézésre ügykör szerint hivatott szervnél lehet benyújtani.

Amennyiben a bejelentő kéri, a szóbeli bejelentést a kerületi tanács vb szakigazgatási szerve akkor is köteles írásba foglalni, ha az elintézés nem tartozik a hatáskörébe. Ha a közérdekű bejelentést vagy javaslatot nem az elintézésre hivatott szervhez nyújtották be, köteles azt 8 napon belül az illetékes szervhez áttenni, s erről a bejelentőt is értesíteni. A közérdekű bejelentés és javaslat intézésében eljáró személyt, illetőleg szervezeti egységet az ügykör szerint hivatott szerv vezetője jelöli ki. A közérdekű bejelentést és javaslatot általában 30 napon belül kell elbírálni. Az elintézésre hivatott szerv a bejelentés alapján indult vizsgálat eredményéről, a tett intézkedésekről (vagy esetleg annak mellőzéséről) köteles a bejelentőt írásban tájékoztatni, s ebben állásfoglalásának indokait is közölni. A jóhiszemű közérdekű bejelentőt a törvény jogvédelemben részesíti.

4.2.2. Panasz minden olyan kérelem, amely egyéni jogsérelem vagy érdeksérelem megszüntetésére irányul, s elintézése nem tartozik más jogilag szabályozott (pl. bírósági, államigazgatási, munkaügyi stb.) eljárásra.

A panasz illetékmentes. A panaszügyek intézésére általában a közérdekű bejelentésekre és javaslatokra vonatkozó szabályok az irányadók az *alábbi fontosabb eltérésekkel:*

A panaszt annak a szervnek a vezetője vizsgálja ki, amely ellen a panasz irányul. A vezető elleni panaszt a közvetlen felettes intézi. Kisiparos, kiskereskedő elleni panaszt a KIOSZ, illetve a KISOSZ helyi szervéhez vagy a kerületi tanács ipari-kereskedelmi szakigazga-

tási szervéhez kell benyújtani. Az egyéb hatósági engedélyhez kötött tevékenységet végzők elleni panaszt a felügyeleti szervnél lehet előterjeszteni. A panaszt a lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb 30 napon belül el kell intézni. Ha a panaszt tevő az ügyében eljárt szerv intézkedésével nem ért egyet, az intézkedő szerv felettes szervéhez fordulhat, ennek intézkedése ellen további panasznak nincs helye.

4.2.3. A lakossági fórumokon elhangzott közérdekű bejelentések, javaslatok, panaszok intézése

Az országgyűlési képviselők vagy a tanácstag beszámolóján, jelölőgyűlésen, városkörzeti tanácskozáson, egyéb nyilvános fórumokon elhangzott közérdekű bejelentések, javaslatok, panaszok intézésére némileg eltérő szabályok érvényesek.

Fő követelmény: ezeket a fórumokat úgy kell előkészíteni, hogy az elhangzott bejelentésekre lehetőleg már a fórumon érdemi választ lehessen adni. Az érdemi válasszal el nem intézett bejelentést írásba kell foglalni és haladéktalanul, de legkésőbb 8 napon belül az elintézésre hivatott szervnek meg kell küldeni.

Az illetékes kerületi tanács vb titkára gondoskodik a bejelentések összegyűjtéséről, nyilvántartásáról, az illetékes szervekhez való továbbításáról, figyelemmel kíséri az érdemi intézkedés, illetőleg a válaszadás megtörténtét.

4.3. A leggyakoribb ügyfajták főbb szabályai

4.3.1. Anyakönyvi és népességnyilvántartási ügyek

Az államigazgatási szervek a hatáskörükbe tartozó feladatok ellátása céljából számos nyilvántartást vezetnek, amelyek igen nagy számú adatot, tényt, információt tartalmaznak. *A budapesti kerületi tanácsok vb igazgatási osztályainál vezetett két legjelentősebb hatósági*

nyilvántartás az anyakönyv (születési, házassági és halotti anyaköny) *és a népességnyilvántartás.*

E nyilvántartások *közhitelűen* tartalmazzák az állampolgárok személyi adatait, az életükkel kapcsolatos legfontosabb eseményeket. A törvény a személyiségi jogok védelmére figyelemmel olyan rendelkezést tartalmaz, hogy a hatósági nyilvántartás és az alapjául szolgáló iratok *adatai csak a jogszabályban meghatározott szervnek és személynek hozhatók tudomására.*

A közel 100 éves múltú *anyakönyv a születési, házassági és halotti események helye szerint vezetett hatósági nyilvántartás,* amelyben valamennyi magyar állampolgárt érintő, illetőleg Magyarországon történt anyakönyvi eseményt nyilvántartanak. Jelentősége nemcsak az állam oldaláról, a tanácsi szervek munkájában kiemelkedő, hanem az egyes bejegyzésekkel érintett személyek és hozzátartozóik tekintetében is. Ezért gondos vezetésük az állami munka fontos követelménye, de egyben az állampolgárok alapvető érdeke is.

A 10 éves *népességnyilvántartás a Magyarország területén állandó jelleggel tartózkodó magyar állampolgárok és az itt letelepedett külföldiek legfontosabb személyi adatait és lakcímét* az állandó lakóhelyük szerint manuálisan, illetve a korszerű technikai eszközök (számítógép) felhasználásával *tartja nyilván.*

Az anyakönyvi és népességnyilvántartási ügyek intézése, az adatszolgáltatási munka során a kerületi anyakönyvi, népességnyilvántartási és ügyfélszolgálati dolgozók évente több mint 500 ezer ügyféllel találkoznak (anyakönyvi bejegyzések, kivonatok, lakcímváltozások bejelentése stb.).

A nem egyedi, hanem statisztikai jellegű, tervezési és más célokat szolgáló névjegyzék típusú szolgáltatásokat a különböző szervek használják fel, sőt egyes adatok (pl. a halálesetek okainak elemzése) a tudomány fejlődését szolgálja.

4.3.1.1. Születések anyakönyvezése

A kerületi tanácsok vb igazgatási osztályainál – az anyakönyvvezetők – vezetik a születési anyakönyveket. A születés anyakönyvezése ott történik, abban a kerületben, *ahol a gyermek született.* A születést a szülést követő munkanapokon be kell jelenteni az anyakönyvvezetőnél. Amennyiben a születés eseménye kórházban, egészségügyi intézetben következik be, az intézet vezetője – élveszületési lap kitöltésével –, ha intézeten kívül (pl. lakásban) történik, akkor a szülők vagy a legközelebbi hozzátartozók kötelesek megtenni a bejelentést, de a születésnél közreműködő orvos is köteles bejelentést tenni. A bejelentéssel egyidejűleg közölni – igazolni – kell az anyakönyvezéshez szükséges adatokat. Az anyakönyvvezető a születés anyakönyvezése után születési anyakönyvi kivonatot és a gyermek személyi számát tartalmazó személyi lapot állít ki, melyet – jókívánságának kifejezésével – átad a szülőknek.

A születés anyakönyvezéséhez kapcsolódóan az anyakönyvvezetőnél, illetve a Familia Fővárosi Családi és Társadalmi Ünnepségeket Rendező Intézet illetékes munkatársánál lehet kérni gyermekköszöntő (névadó) ünnepség megrendezését, de az ünnepséget társadalmi, vagy vállalati szervek is megrendezhetik.

A születés anyakönyvezése és a gyermekköszöntő (névadó) ünnepség ingyenes.

4.3.1.2. Házasságkötés

A házasságkötésre irányuló szándékot a házasulók annál az anyakönyvvezetőnél jelenthetik be, aki előtt házasságot kívánnak kötni. 1983. január 1. óta nemcsak a házasulók állandó lakóhelye szerinti anyakönyvvezető, hanem bármelyik anyakönyvvezető illetékes a házasságkötésnél való közreműködésre.

A házasságkötést megelőző eljárás során be kell mutatni a házasuló

személyi igazolványát és a 35. évet be nem töltött magyar állampolgárnak igazolnia kell, hogy előzetes orvosi tanácsadáson részt vett. A 16–18 év közötti férfi és a 14–16 év közötti nő házasságkötéséhez gyámhatósági engedély szükséges.

A házasságkötést megelőzően a házasulóknak az anyakönyvvezető előtt ki kell jelenteniük, hogy házasságuknak legjobb tudomásuk szerint nincs törvényes akadálya.

Az anyakönyvvezető legkorábban a házassági szándék bejelentését követő 30 nap utáni időpontra tűzheti ki a házasságkötést, de kivételesen indokolt esetben e határidő alól felmentés adható (pl. gyermek várható közeli születése esetén).

A házasságkötés ünnepélyes, kivéve, ha a házasulók kifejezetten kérik az ünnepélyesség mellőzését. A házasságkötés ingyenes.

A központi házasságkötő termekben 300 Ft teremhasználati díjat kell fizetni. Úgyszintén a Familia Rendező Intézettől igényelhető élőműsorokért és egyes kulturális szolgáltatásokért – irodalmi és zenei összeállítások – valamint egyéb általános szolgáltatásokért.

Az anyakönyvvezető köteles a menyasszonyt a házasságkötést megelőzően tájékoztatni arról, hogy joga van választani, milyen nevet kíván viselni a házasságkötés után.

A feleség választása szerint viselheti:

– a férje teljes nevét a házasságra utaló (né) toldással, amelyhez a maga teljes nevét hozzákapcsolhatja vagy

– csak a férje családi nevét a házasságra utaló toldással (né) és ehhez a maga teljes nevét hozzákapcsolja vagy

– a férje családi nevéhez hozzákapcsolja a saját utónevét vagy

– kizárólag a maga teljes nevét viseli.

A nem magyar állampolgár Magyarországon kötendő házasságkötéséről, illetve a magyar állampolgár külföldön történő házasságkötéséről szóló szabályok az általánostól eltérőek. Ilyen ügyekben célszerű felkeresni a legközelebbi anyakönyvvezetőt, aki részletesen tájékoztatja az érdeklődőket.

4.3.1.3. Haláleset anyakönyvezése

A halálesetekről az orvos halottvizsgálati bizonyítványt állít ki. *A halálesetet az azt követő első munkanapon kell bejelenteni és egyidejűleg az elhalt személyi igazolványát, illetőleg személyi lapját a halottvizsgálati bizonyítvánnyal együtt át kell adni az anyakönyvvezetőnek.*

Ha kórházban, vagy más intézetben történt a haláleset, az intézet vezetője, ha azon kívül (pl. a lakásban) következik be, akkor az elhalt személlyel egy lakásban élő hozzátartozója vagy az, aki a halálesetről tudomást szerzett, köteles bejelenteni. A bejelentés az ún. „halálozási lap" kiállítása után történik. Ezen közölni és igazolni kell mindazokat az adatokat, amelyek a haláleset anyakönyvi bejegyzéséhez szükségesek.

Az eset helye szerint illetékes anyakönyvvezető a halálesetet bejegyzi az anyakönyvbe és arról halotti anyakönyvi kivonatot állít ki.

Hivatalból történik a haláleset anyakönyvezése, ha bejelentésre kötelezett nincs, vagy a bejelentést elmulasztották. Ilyen esetben a szükséges adatok beszerzéséről az anyakönyvvezető gondoskodik.

Budapesten a temetéssel kapcsolatos összes tennivalókat (anyakönyvezés, temetési segély felvétele stb.) *a Fővárosi Temetkezési Intézet temetési szolgálata intézi, ha erre megbízást kap a hozzátartozótól.* Lehetőség van ingyenes polgári gyásszertartás megrendezésére is. Az erre irányuló kérelmet a temetés megrendelésekor célszerű bejelenteni a temetési szolgálatnál.

4.3.1.4. Lakcímváltozás bejelentése

Az országban állandó jelleggel lakó magyar állampolgárok és a személyi igazolvánnyal rendelkező letelepedett külföldiek lakcímbejelentésére vonatkozó szabályok a következők:

Az állandó lakóhely megváltozását (keletkezését) a beköltözést követő *48 órán belül, az ideiglenes lakóhelyet* és annak megváltozását

a beköltözést követő *30 napon belül az új lakóhely szerint illetékes kerületi tanács ügyfélszolgálati irodájánál kell bejelenteni.*

Az ideiglenes lakcím megszűnését a kiköltözést követő 48 órán belül mind az állandó, mind az ideiglenes lakóhely szerinti ügyfélszolgálati irodánál be lehet jelenteni.

A lakcímet és megváltozását általában személyesen, a postán, vagy az ügyfélszolgálati irodákban 1 Ft-ért vásárolható, egy szelvényből álló lakcím „jelentő lap" kitöltésével kell bejelenteni. Ha a lakcímváltozás bejelentése a család több tagját érinti, a bejelentést valamennyi családtagra vonatkozóan az egyik bejelentésre kötelezett családtag is teljesítheti. A bejelentés alkalmával a személyi igazolványt (személyi lapot) is be kell nyújtani. A 14 éven aluli gyermek és a gondnokság alá helyezett (cselekvőképtelen) állampolgár lakcímváltozását a törvényes képviselő jelenti be.

Az újszülött gyermek első állandó lakcímének bejelentését a születést bejegyző anyakönyvvezető teljesíti. Ez a lakcím megegyezik az anyjának állandó lakcímével.

Minden jelentőlapot a szállásadóval (tulajdonossal, bérlővel) alá kell íratni. Kivétel a tulajdonos és a lakásbérlő, akinek a jelentőlapján szállásadói aláírásra nincs szükség. Két jelentőlapot kell kitölteni abban az esetben, ha az állandó és ideiglenes lakcím egyidőben változik.

A lakcímbejelentési kötelezettség abban az esetben is fennáll, ha a lakáshasználat jogszerűsége tekintetében bírói, vagy államigazgatási eljárás folyik.

Fontos szabály, hogy az új lakcím, illetőleg megváltozásának bejelentését meg kell előznie a tényleges be- vagy kiköltözésnek.

A lakcímváltozást a tartózkodás jellege szerint kell bejelenteni állandónak, vagy ideiglenesnek. Az állandó lakcím tartós ottlakást, míg az ideiglenes csak átmeneti jellegű (munkavégzés, tanulás, üdülés, gyógykezelés stb. célú) tartózkodást jelent. Ha a lakcímnek és megváltozásának bejelentése nem történt meg, vagy nem a tényleges

helyzetnek megfelelően történt, akkor a hatóság a mulasztót a tényleges állapotnak megfelelő bejelentés teljesítésére kötelezi.

Ha a lakcímváltozás bejelentése a személyi igazolvány érvényesítésével vagy cseréjével egyidőben válik szükségessé, mindkét kötelezettségnek az új állandó lakóhely szerint illetékes rendőrkapitányságon kell eleget tenni.

Budapesten a 6 lakásosnál nagyobb lakóépületekben – további intézkedésig – lakónyilvántartó könyvet vezetnek. *Ha az állampolgár lakcímváltozása olyan lakóhelyen történik, ahol lakónyilvántartó könyvet vezetnek, a lakcímváltozást a lakónyilvántartó könyv vezetőjénél is be kell jelenteni.*

A külföldön lakó magyar állampolgárok és a külföldi turisták magyarországi lakcímbejelentési ügyeinek intézése a tartózkodási hely szerint illetékes *rendőrkapitányság hatáskörébe tartozik.*

4.3.1.5. Tudnivalók a hatósági bizonyítványokról

A hatósági bizonyítvány olyan tény, állapot vagy adat igazolására szolgál, amely személyi igazolvánnyal, munkakönyvvel, anyakönyvi kivonattal vagy más okirattal nem igazolható. Pl. Magyarországon lakó személy életben létének igazolása, valamely külföldi nyugdíjfolyósító szervnél való felhasználás céljára. Élettársi kapcsolat fennállásának bizonyítása. Jogszabály alapján állítanak ki bizonyos hatósági bizonyítványokat, szociális tények igazolására a katonai szolgálattal összefüggésben.

Jogszabályon alapul pl. az ingatlannyilvántartással kapcsolatos egyik hatósági bizonyítvány, amelyben azt igazolják, hogy az ingatlan tulajdonosa ismeretlen helyen tartózkodik.

A Magyarországon történő letelepedés céljára szolgáló hatósági bizonyítványt miszerint a befogadó magyar állampolgár megfelelő lakást és eltartást biztosít a külföldi személy részére, már nem a tanácsi szervek állítják ki, hanem az ilyen ügyben az Állami Közjegyzőhöz kell fordulni.

A hatósági bizonyítványt általában a kerületi tanácsoknál, az ügyfélszolgálati irodákban állítják ki. Hatósági bizonyítványt akkor lehet kiállítani, ha azt jogszabály előírja, vagy annak szükségességét az ügyfél valószínűsíti.

Az eljárásra az az államigazgatási szerv illetékes, amelynek területén az ügyfél állandó lakóhelye van, ingatlanra vonatkozó ügyben, ahol az ingatlan fekszik, engedélyhez vagy bejelentéshez kötött tevékenységre vonatkozó ügyben az az államigazgatási szerv, amelynek területén a tevékenységet gyakorolják vagy gyakorolni kívánják. Továbbá az az államigazgatási szerv is illetékes, amelynek területén a bizonyítandó tény bekövetkezett, vagy amelynek területén a bizonyítással kapcsolatos dolog van, illetve volt és végül, amelynek nyilvántartása az adatot tartalmazza.

A hatósági bizonyítvány kiadását – írásbeli határozattal – megtagadják, ha a kiadása jogszabályba ütközik, vagy az igazoltatni kívánt adat más okirattal bizonyítható vagy az ügyfél valótlan adat igazolását kéri, illetve a bizonyítvány felhasználásának célját nem tudja megindokolni.

4.3.2. Lakás- és ingatlantulajdoni ügyek

Gyakran keresik fel a lakóbizottságokat olyan személyek, akik lakásproblémájuk megoldásához kérnek tájékoztatást, vagy segítséget.

Célszerű, ha a lakóbizottságok ilyenkor a tanácsok ügyfélszolgálati irodájához irányítják az érdeklődőt, ahol szakszerű felvilágosítást kaphat.

A gyakrabban felmerülő kérdésekkel kapcsolatban azonban hasznos információt nyújthatnak az alábbiak:

Tanácsi (lakáselosztási névjegyzéken keresztül történő) lakásellátási formák:

Szociális jellegű tanácsi bérlakás (egyszeres használatbavételi díjjal) – melyet azok a családok igényelhetnek, akiknek egy főre eső átla-

gos havi jövedelme a 2200 Ft-ot, ingó és ingatlan vagyonuk értéke a 80 000 Ft-ot nem haladja meg.

Emelt díjú tanácsi bérlakás (háromszoros használatbavételi díjjal) – melyet azok a családok igényelhetnek, akiknek egy főre eső átlagos havi jövedelme 2200 Ft és 3500 Ft között alakul, ingó és ingatlan vagyonuk értéke pedig nem haladja meg a 80 000 Ft-ot.

Nem szociális jellegű tanácsi bérlakás (három- és ötszörös használatbavételi díj között, valamint egy- és kétszeres között megállapítható lakbér mellett).

Kedvezmény nélküli tanácsi értékesítésű vagy elosztású személyi tulajdonú lakás.

– Ez utóbbi két ellátási forma a jövedelmi és vagyoni viszonyoktól független.

Átmeneti elhelyezés:

– melyet a végrehajtó bizottság a lakásigények fokozatos kielégítése érdekében elsősorban az önálló lakással még nem rendelkezők részére juttat. Az ilyen célra felhasználható lakások általában komfort nélküli, a lakásigény alsó határát meg nem haladó lakások. Az átmeneti elhelyezéskor használatbavételi díjat nem kell fizetni.

A lakásigény mértéke:

két személyig:	egy–két lakószoba
három személy esetében:	másfél–két- és fél lakószoba
négy személy esetében:	kettő–három lakószoba
öt személy esetében:	két- és fél–három- és fél lakószoba
hat személy esetében:	három–négy lakószoba
hét személy esetében:	három- és fél–négy- és fél lakószoba
nyolc személy esetében:	négy–öt lakószoba
nyolcnál több személy esetében:	négy- és fél–a lakásügyi hatóság által esetenként meghatározott számú lakószoba.

A felsorolt igényjogosultsági mértékek felső határai a nem szociális jellegű tanácsi bérlakás és a tanácsi elosztású társasházi öröklakás igénylésére nem vonatkoznak.

Lakásigénylést a lakhely szerint illetékes tanácsnál az nyújthat be, aki legalább öt éve folyamatosan állandó budapest lakhellyel rendelkezik – vagy a munkahelye szerint illetékes tanácsnál az, aki az elmúlt tíz éven belül öt éves budapesti munkaviszonyt tud igazolni.

Lakásigénylés az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon nyújtható be, melyet a tanácsok ügyfélszolgálati irodáin lehet beszerezni. A lakásigénylések kielégítésének idejét és módját – a megfelelő jogszabályok alapján – a lakásügyi társadalmi bizottság előterjesztése alapján a végrehajtó bizottság határozza meg. A tanácsi elosztású lakások juttatásánál tehát megfelelő társadalmi ellenőrzés érvényesül.

Az 1983. évi lakásigény-megújítási időszak lezárulása óta kedvezményes tanácsi értékesítésű (ún. szövetkezeti) lakásra lakásigénylés már nem nyújtható be.

Lakáscsere lehetőségek közvetítésével, illetve cserék bonyolításával – a tanácsi szervek közül – a Fővárosi Ingatlanközvetítő Vállalat bízható meg.

Az állampolgárok egymás közötti lakáscseréjéhez csereszerződés szükséges, mely a Budapesti Lakáscsere Osztály (Bp. VI. ker. Eötvös u. 10. szám) határozati formában történő jóváhagyásával válik érvényessé. A Budapesti Lakáscsere Osztály hatósági részvétele tehát a tanácsi bérlakást is érintő esetekben nélkülözhetetlen.

Aki egészségi állapota miatt igényli a lakáscserét (pl. emeleti lakás lift nélkül), de jelenlegi lakásánál nagyobb szobaszámú, vagy magasabb komfortfokozatú lakást nem igényel, az a kerületi tanácsoknál, vagy a Budapesti Lakáscsere Osztályon nyújthatja be igénylését „Lakásfelajánlás" c. nyomtatványon.

A nyugdíjasházi elhelyezést kérők szintén lakásfelajánlási űrlapon jelenthetik be igényüket a kerületi tanácsoknál. A nyugdíjasházi elhelyezés feltétele, hogy az igénylő önmaga ellátására képes legyen, valamint legalább szoba-konyhás komfort nélküli lakással rendelkez-

zen, amit elhelyezése után, költözhető állapotban a lakásügyi hatóság rendelkezésére bocsát. Ha az igénylő a későbbiekben kihelyezését kéri a nyugdíjasházból, ugyanolyan, de igényjogosultságának felső határát meg nem haladó lakásra tarthat igényt, mint amelyet korább ban leadott.

A Fővárosi Tanács 1984 szeptemberében létrehozta, majd 1985 februárjában módosította a *lakásépítés, -vásárlás helyi támogatásának* intézményét. A helyi támogatás célja, hogy a központi kedvezményeket kiegészítve – a jövedelmi-vagyoni helyzetben meglevő különbségek figyelembevételével – segítséget nyújtson azoknak a rászoruló, elsősorban fiatal házas és többgyermekes családoknak, aki magánerőből oldják meg lakásproblémájukat. A helyi támogatást a kerületi tanácsok végrehajtó bizottságai az állampolgárok kérelmei, és az erre vonatkozó tanácsi határozat alapján egyedileg, önállóan bírálják el.

A támogatás formája lehet 10, de legfeljebb 15 éven belül visszatérítendő kamatmentes kölcsön, illetve részben, vagy egészben vissza nem térítendő támogatás. A támogatás összege 80 000 Ft-tól 300 000 Ft-ig terjedhet, a szociális körülményektől függően.

Helyi támogatás adható:
- többszintes, többlakásos társasházépítéshez (-vásárláshoz);
- családiház építéséhez, bővítéséhez;
- önerőből megvalósuló emeletráépítéshez, tetőtér-beépítéshez;
- állami telek tartós használatbavételi díjának megfizetéséhez.

Helyi támogatás kérésére szolgáló űrlapot – részletes tájékoztatóval együtt – a tanácsok ügyfélszolgálati irodáján lehet beszerezni, s ugyanott a szükséges igazolásokkal együtt benyújtani.

1981 óta egyre népszerűbbek (főleg a belvárosi kerületekben) pályázati úton elnyerhető felújításra szoruló lakások, valamint tetőtérbeépítések. A lakásügyi hatóság azokat a lakásokat hirdetheti meg pályázatra, melyek felújítási költsége meghaladja a lakás használatbavételi díját. A használatbavételi díj összegén felül felújítási költséget az

Ingatlankezelő Vállalat 25 éven belül lelakhatás formájában visszatéríti a bérlőnek.

A pályázat feltétele: érvényes lakásigénylés megléte, valamint az, hogy a költöző család egy főre eső havi átlagjövedelme a 3500 Ft-ot, ingatlanának és egyéb vagyonának értéke a 200 000 Ft-ot ne haladja meg.

A pályázati lakások címjegyzéke megtekinthető a meghirdető tanács, valamint a Fővárosi Tanács ügyfélszolgálati irodáján, minden hónap 10. és 25. között. Ebben az időpontban és helyben nyújthatók be a pályázati űrlapok is. Egy pályázó korlátlan számú meghirdetett lakásra pályázhat akár több kerületben is.

Pályázati meghirdetés nélkül is kérheti az igénylő olyan tetőtér beépítését, mely az építésügyi hatóság címjegyzékében nem szerepel és kettőnél több lakás kialakítására nem alkalmas.

Többször keresik meg a lakóbizottságokat olyan lakásproblémákkal is a lakók, melyek már közérdeket érintenek.

Ezek például:

– a lakás huzamosabb ideje üresen, kiutalatlanul áll;

– a lakást bérlője nem lakja, illetve ezen kívül bérbeadással hasznosítja;

– a lakást nem lakás céljára használják, engedély nélkül;

– jogtalanul költöztek a lakásba, vagy maradtak ott.

A lakóbizottságoknak a társadalmi érdek védelméből és közéleti tevékenységükből is fakadóan feladatuk, hogy az ilyen jellegű értesülések tényszerűségét meggyőződve azt haladéktalanul továbbítsák a lakásügyi hatóság felé.

Gyakran fordulnak a lakóbizottsághoz felvilágosításért, hogy mi a módja *az öröklakás vásárlásának*. Ugyancsak előfordul a *telekvásárlással* kapcsolatos tanácskérés is. Az állampolgárok telek-, lakás- és üdülőtulajdonáról szóló 1971. október 5-én hatálybalépett *jogszabályok kimondják, hogy egy személy, illetőleg egy család lakás- és üdülőtulajdonának mértéke egy lakás és egy üdülő (egy lakótelek és egy üdülőtelek)*. Annak a családnak, amelyik ennél többel rendelke-

zik, a többlet ingatlanát el kell idegenítenie, mert különben a többletingatlan tanácsi értékesítését rendelik el. Ha a személy, illetőleg a család tulajdonában beépítetlen telek is van, az ingatlant úgy köteles elidegeníteni (eladni, elajándékozni stb.), hogy a tulajdonában:

egy lakás és egy üdülő vagy
egy lakás és egy beépítetlen üdülőtelek vagy
egy beépítetlen lakótelek és egy üdülő vagy
egy beépítetlen lakótelek és egy beépítetlen üdülőtelek

maradjon. Az ingatlantulajdonról és a lakások elosztásáról szóló jogszabályok alkalmazása összehangoltan történik. Ez azt jelenti, hogy mindenkinek csak egy lakása lehet (vagy öröklakás, vagy szövetkezeti lakás, vagy tanácsi bérlakás). Nem megengedett az, hogy egy lakástulajdon mellett még egy tanácsi bérlakással is rendelkezzen ugyanaz a család.

A jogszabályok lehetővé teszik, hogy bizonyos esetekben – amikor az indokolt – *a tanácsi szervek felmentést adjanak a tulajdonszerzési korlátozás, vagy az elidegenítési kötelezettség alól.*

Ha valaki ilyen kérdéssel fordul a lakóbizottsághoz, vagy a tanácsi értékesítés alá kerülő ingatlanokból kíván vásárolni, kérelmével a kerületi tanács vb igazgatási osztályához célszerű irányítani, ahol részletes felvilágosítást adnak.

4.3.3. Szabálysértési ügyek

4.3.3.1. A tanácsi szabálysértési hatóságok a fővárosban

Tanácsinak nevezzük azokat a szabálysértési hatóságokat, amelyek a községben, a városban, a megyei városban, a *fővárosi kerületben*, illetve a *fővárosban* működő *tanács szervezetén belül működnek*.

Ezek közül megkülönböztetünk *általános hatáskörű szabálysértési hatóságokat*, amelyek az említett tanácsok *igazgatási feladatot ellátó szakigazgatási szerveinél* működnek, valamint *a pénzügyi szabálysér-*

tési hatóságokat, amelyek a pénzügyi feladatot ellátó szakigazgatási szervnél működnek.

A lakóbizottságok feladatai ellátása szempontjából az általános hatáskörű szabálysértési hatóságoknak van jelentősége, mert pl. a házirend szabályainak megszegése miatt nekik kell eljárniuk. Ugyanakkor jó tudni, hogy a szocialista együttélési normák megszegői ellen néhány esetben még sincs joguk eljárni, mert ezek a rendőrség kizárólagos hatáskörébe tartozó, közvetlenül elzárással is sújtható szabálysértések (pl. garázdaság, közveszélyes munkakerülés, veszélyes fenyegetés stb.).

A Fővárosi Tanács 1981. április 1-jével az általános hatáskörű szabálysértési hatóságokat központosította. Az eddig a főváros mind a huszonkét kerületében működő hatóságok összevonásával összesen *kilenc kerületközi szabálysértési hatóság jött létre.*

A lakóbizottságok tevékenysége szempontjából lényeges, amennyiben feljelentést kívánnak tenni, hogy a *lakóhelyük szerint illetékes tanácsnál* (legcélszerűbben a tájékoztató és ügyfélszolgálati irodán) *akkor is minden megkötöttség nélkül* megtehetik, ha az adott kerületben nem működik a kerületközi szabálysértési hatóság. Az ügyfélszolgálati irodák ugyanis a feljelentéseket *haladéktalanul a kerületközi szabálysértési hatóság székhelyére* kötelesek továbbítani, ahol azokat érdemben elbírálják.

A *tanácsi pénzügyi* szabálysértési hatóságok összevonására nem került sor, ezek tehát mind a huszonkét kerületi tanács vb pénzügyi feladatot ellátó szakigazgatási szervénél működnek.

4.3.3.2. A szabálysértési eljárás főbb szabályai

A szabálysértés lényege: *hogy olyan jogellenes és társadalomra veszélyes magatartás* (cselekmény vagy mulasztás), *amelynek* a társadalomra veszélyességi foka, mértéke kisebb, mint az a bűncselekményeknél jellemző.

A szabálysértések jelentős hányadát eppen azok a jogellenes magatartások adják, amelyek *a szocialista együttélés szabályait sértik.* S ezek azok, amelyekkel a lakóbizottságok feladataik ellátása során leggyakrabban találkoznak.

Jelenleg az egyes szabálysértéseket a szabálysértésekről szóló 1978. évi I. törvény (hivatalos rövidítése: Sztv.), az egyes szabálysértésekről szóló, a Minisztertanács által alkotott 17/1968. (IV. 14.) Korm. sz. rendelet, valamint a tanácsrendeletek, többek között a *Fővárosi Tanács 7/1984. sz. rendelete a Házirendről* határozzák meg.

A szabálysértési felelősség alapja az, hogy *a szabálysértést elkövető személynek a magatartás felróható* legyen, azaz azt vagy *szándékosan,* vagy *gondatlanul* kövesse el.

A szabálysértés elkövetőivel szemben a törvény *büntetéseket,* illetve *intézkedéseket* helyez kilátásba.

A tanácsi hatáskörbe tartozó szabálysértések miatt *büntetésként* pénzbírságot, *intézkedésként:* figyelmeztetést, elkobzást, illetve a határozat nyilvános közzétételét teszi lehetővé.

A szabálysértési eljárás megindításának – a lakóbizottságok szempontjából is – egyik *alapvető fontosságú eleme: a feljelentés.*

A feljelentésnek – magától értetődően – *megalapozottnak* kell lennie, tehát sem a lakóbizottság, sem más feljelentő *nem állíthat a feljelentett személyről megalapozatlan, ellenőrizetlen tényeket.* Azon túlmenően a szabálysértési eljárás gyors és eredményes lefolytatása érdekében – a lehetőség szerint – célszerű tartalmaznia *néhány alapvető tartalmi elemet.*

Ezek közül a legfontosabb, hogy *ki, hol, mikor és mit* követett el.

A feljelentésben a cselekmény tényleges elkövetőjét kell megjelölni. Ez nem mindig az ingatlan tulajdonosa vagy a lakás főbérlője. Pusztán azon a címen, hogy valaki a lakás főbérlője, nem lehet felelőssé tenni a lakás valamennyi lakója által elkövetett szabálysértések miatt.

A feljelentésnek lehetőleg pontosan kell tartalmaznia, hogy a cselekményt (cselekményeket) *mikor* követték el. Ez nem feltétlenül jelenti a cselekmény elkövetésének nap és óra szerinti meghatározá-

sát (bár, ha erre adat van, sokat segít az elbírálásban), de mindenképpen igényli az elkövetés időpontjának lehetőség szerinti pontosítását. (Pl. „március közepén", vagy „április utolsó hetében" stb.)

Ennek – egyebek között – fontos szerepe van az *elévülés* szempontjából, mivel bizonyos idő elteltével az elkövető a szabálysértés miatt már *nem vonható felelősségre; az eljárást meg kell szüntetni.*

A törvény általános szabálya szerint *a cselekmény az elkövetéstől számított hat hónapon túl elévül.*

A fentiekre is tekintettel fontos, hogy a feljelentés megtételére a cselekmény elkövetése után mielőbb sor kerüljön.

A lakóbizottságoknak arra kell törekedniük, hogy elsősorban maguk az érdekeltek *(a sértettek)* tegyék meg a feljelentést, különösen akkor, ha egyéni érdeksérelemről van szó. Egyes esetekben (pl. becsületsértés, magánlaksértés, hozzátartozó sérelmére elkövetett tulajdon elleni szabálysértés) az elköveti kifejezetten csak a sértett kívánsága *(magánindítvány)* alapján vonható felelősségre. Ha tehát ilyen esetekben a lakóbizottság „felvállalja" a feljelentő szerepét, a sértettől származó – a szabálysértési hatóságnak címzett – magánindítvány hiányában az elkövető felelősségre vonását lehetetlenné teszi.

Nagyon fontos, hogy a lakóbizottság a feljelentésben tüntesse fel azon személy(ek) nevét, címét, *akiket tanúként lehet meghallgatni.*

A feljelentés, valamint az olyan tanúvallomások, amelyek *mástól hallott* eseményekre, cselekményekre vonatkoznak, *bizonyítékként nem értékelhetők*. Ha viszont maga a lakóbizottság (illetve valamelyik tagja) is közvetlenül észlelte a szabálysértés elkövetését, tanúként megjelölhető és meg is hallgatható. Itt utalunk ismét arra, hogy a *feljelentés nem helyettesíti a tanúvallomást.*

A feljelentésnek egyébként – a már említett fontos tartalmi elemeken túl – *alaki megkötöttségei nincsenek;* a feljelentés megtételére valamennyi kerületi tanács ügyfélszolgálati irodáján *nyomtatványok* állnak rendelkezésre, amelyek a feljelentések legfontosabb tartalmi elemeire vonatkozó kérdéseket taralmazzák. Célszerű, ha mindazon

rovatokat kitöltik, amelyekre nézve adat áll rendelkezésre; a rovatok maradéktalan kitöltése azonban nem kötelező.

A feljelentések – becsületsértési és magánlaksértési ügyek kivételével – *illetékmentesek*. Az említett két ügycsoportban *sértettként* 100–100 Ft illeték lerovása kötelező.

Összegezve: az a célszerű, ha a lakóbizottság akkor tesz feljelentést, amikor azt *közösségi érdek* indokolja; egyebekben a közvetlen sértettre indokolt bízni a feljelentés megtételét.

A tárgyalás általában *nyilvános;* ez azt jelenti, hogy azon bárki jelen lehet. Ha azonban az ügy jellege szükségessé teszi, a szabálysértési hatóság elrendelheti a nyilvánosság korlátozását vagy kizárását.

A tárgyalás eredményes lefolytatása érdekében az eljárásban részt vevő azon személyeket, akiknek a meghallgatása szükséges, a szabálysértési hatóság a tárgyalásra – a sértett kivételével *idézi*, a sértettet pedig *értesíti*.

Az *idézés: személyes megjelenési kötelezettséget* eredményez, a szabálysértési hatóság által meghatározott helyre és időpontra.

Aki a szabályszerű idézésnek *nem tesz eleget*, vagy a meghallgatása előtt eltávozik, *ötventől ötszáz forintig terjedő* bírsággal sújtható, ha pedig az elkövető vagy a tanú ismételt idézésnek sem tesz eleget (és távolmaradását nem menti ki), *a rendőrség útján elő lehet vezetni*. Az elővezetés csak az ügyész előzetes jóváhagyásával történhet.

A sértettet a szabálysértési hatóság nem *idézheti*. A sértettet a tárgyalásról (illetve az egyéb eljárási cselekményekről pl. a szemléről) *értesíteni* kell. Ez annyit jelent, hogy a sértett és (vagy) képviselője az adott eljárási cselekményen részt vehet, részvétele azonban *nem kötelező*, de távolléte nem akadálya az eljárási cselekmény lefolytatásának. (Kivételt csak a becsületsértési ügyekre vonatkozó külön eljárási szabályok határoznak meg. A becsületsértés miatt indított szabálysértési eljárásban a sértettnek mind a személyes meghallgatáson, mind a tárgyaláson személyesen jelen kell lennie, ellenkező esetben az eljárást meg kell szüntetni.)

A szabálysértési eljárásban az alapvető jogorvoslat: a fellebbezés.

Az ügy érdemében hozott első fokú határozat ellen fellebbezéssel élhet az elkövető, valamint a sértett. Aki kártérítést kért, vagy kárigényét bejelentette, illetőleg akire nézve a határozat rendelkezést tartalmaz, ugyancsak fellebbezéssel élhet; az említettek azonban csak *a határozat őket érintő része ellen* nyújthatnak be fellebbezést.

Az egyéb – nem az ügy érdemében hozott – határozat ellen az érintett személy akkor fellebbezhet, ha a jogszabály ezt kifejezetten lehetővé teszi. (Pl. ha a szabálysértési hatóság birságot alkalmaz, mert szabályszerű idézés ellenére a tanú nem jelent meg.)

Fellebbezni a határozat *kihirdetésekor* vagy a *kézbesítéstől számitott tizenöt napon belül lehet*. Fontos szabály, hogy amennyiben a fellebbezésre jogosult a határozat kihirdetésekor fellebbezési jogával élni nem kíván, illetve a határozatban megnyugszik, fellebbezéssel a későbbiekben már nem élhet.

A fellebbezést az első fokú szabálysértési hatóságnál kell benyújtani, s ennek a határozat végrehajtására halasztó hatálya van.

A fellebbezett ügyben másodfokú szabálysértési hatóságként a fővárosban a tanácsi hatáskörbe tartozó szabálysértési ügyekben általános hatáskörrel a *Fővárosi Tanács V. B. Igazgatási Főosztálya,* pénzügyi szabálysértések vonatkozásában a *Fővárosi Tanács V. B. Pénzügyi Főosztálya* jár el.

A másodfokú szabálysértési hatóság határozata – a közléssel – *jogerős és végrehajtható.*

4.3.3.3. A lakóbizottságok feladataival összefüggő leggyakoribb szabálysértési esetek

A lakóbizottság feladatát képezi – többek között – a rend és tisztaság folyamatos biztosításának, a szocialista együttélési szabályok betartásának elősegítése. Ennek során tagjai szükségszerűen észlelnek jogszabályba ütköző magatartást is, ennek kapcsán a lakóbizottság felhívhatja a szabálytalankodókat a helyes magatartásra, békéltetési

tevékenységet fejthet ki, indokolt esetben szabálysértési feljelentést is tehet.

A lakóbizottságok tagjai főként a házirend megsértésével, a köztisztasági és ebtartási szabályok megsértésével találkozhatnak, de észlelhetnek egyéb jogellenes magatartást is.

A *házirend* meghatározza azokat az alapvető szabályokat, amelyek a társas együttéléshez nélkülözhetetlenek.

Sokan panaszolják, hogy mások zajongása zavarja a nyugalmukat. Ez indokolatlan zajokozás – kiabálás, éneklés, rádió és hasonló készülékek hangos üzemeltetése – *csendháborítást* valósít meg. Van azonban több olyan tevékenység, amelynek elvégzése akkor is indokolt, ha az zajjal jár. A házirend ezek elvégezhetőségét időbeli korlátok közé szorítja és egyben felhatalmazza a lakóbizottságot más időszak megállapítására.

Szabálysértést követ el az, aki a házirendben – vagy a lakóbizottság rendelkezésében meghatározott időn túl végez zajt okozó (a házirendben felsorolt) tevékenységet.

A közös használatra szolgáló területeken bútorok és egyéb tárgyak tárolásához a kezelő és a lakóbizottság egyetértésén alapuló engedéllyel szabad. A terület engedély nélküli rendeltetésellenes használata szabálysértést valósít meg. Ha azonban az ilyen használatot felhívásra megszüntetik, nem okvetlenül szükséges a feljelentés megtétele.

A lakóépület udvarán, kapualjában csak a lakóbizottság egyetértésével kötött szerződés alapján szabad gépjárműveket tárolni, és azokkal tilos indokolatlan zajt okozni (túráztatás, ajtócsapkodás), nem szabad a járművet javítani, üzemanyaggal feltölteni, olajcserét végezni, a járművet festeni, fényezni. E rendelkezések megsértése, a tárolóhely tisztántartásának elmulasztása ugyancsak szabálysértés. Lényeges az, hogy zöldterületre tárolási szerződés nem köthető.

Bár nem a házirend szabályozza, utalni kell arra is, hogy a közterület (utca, tér stb.) rendeltetésellenes használatához (pl. tárolás, árusítás stb.) *közterülethasználati engedély szükséges*. Az engedély nélküli vagy attól eltérő tárolás szabálysértést valósít meg. Az engedélyt a

használónak kell a kerületi tanács vb műszaki osztályától kérnie. Ha a tárolás építéssel, felújítással, egyéb építési munkával függ össze, az engedélyt a kivitelezőnek kell kérnie. A közterülethasználati engedélyt a helyszínen kell tartani.

Köztisztasági rendelkezéseket is tartalmaz a házirend. Szabályozza a közös helyiségek, területek tisztántartását, a porképződéssel járó takarítás módját és idejét. A rendelkezések megszegőit szintén felelősségre lehet vonni szabálysértés miatt.

A Köztisztasági Szabályzat előírja a tulajdonos (kezelő) részére a járda tisztántartási kötelezettségét. Szórakozóhelyek, vendéglátóipari egységek, üzlethelyiségek és más árusítóhelyek előtti járdaszakaszt a nyitvatartás ideje alatt az üzemeltető (használó) köteles tisztán tartani. A hótól való megtisztítás, a síkosság megszüntetés viszont minden esetben a kezelő kötelessége. Hasonló kötelezettség a gyalogjárdára kinyúló ágak és bokrok nyesése.

Az ellenőrizhetőség érdekében a beépítetlen ingatlanokon – belterületen – az utca felől jól látható módon táblát kell elhelyezni, feltüntetve a helyrajzi szám mellett a tulajdonos (használó) nevét és címét.

Tiltott a közterületek beszennyezése, szemetet, hulladékot, szennyező vagy egészségre ártalmas anyagot kiönteni, elszórni vagy eldobni nem szabad. Szükséglet elvégzésével, köpködéssel nem szabad szennyezni a közterületet.

Az ebeket úgy kell vezetni, hogy szükségletét a járda melletti folyókában végezze el. Ha az eb esetleg mégis beszennyezi a közterületet, vagy a lakóház közös területét, úgy tulajdonosa vagy az eb felügyeletével megbízott személy köteles a szennyeződés *azonnali eltávolításáról* gondoskodni.

Madarakat nem szabad úgy etetni, hogy a közterületet, mások lakásának loggiáját, erkélyét, teraszát, ablakpárkányát, az épület közös használatára szolgáló területét beszennyezzék. Közös használatra szolgáló helyiségben és területen nem szabad állatokat etetni, az állatot oda kiengedni, kóbor állatokat vagy madarat az épületbe szoktatni.

Az ismertetett rendelkezések megszegői házirendsértés, illetve köztisztasági szabálysértés miatt vonhatók felelősségre.

Az ebtartók szabálysértéseit is sokan sérelmezik. Ennek kapcsán a következő, fontosabb rendelkezések említhetők meg:

Közterületen, lakóház udvarán, közös használatú helyiségeiben az ebet – függetlenül fajtájától, korától – a *szokásos méretű pórázon kell vezetni*.

A harapós vagy támadó természetű ebeket, valamint az ebtartásról szóló tanácsrendelet mellékletében felsorolt fajtájú ebeket az említett területen csak szájkosárral ellátva szabad vezetni.

Fontos rendelkezés az is, hogy az embert mart eb tulajdonosa a megharapott személy adatainak közlésével köteles *haladéktalanul* bejelenteni a történteket a körzeti állatorvosnál és a kerületi KÖJÁL-nál, függetlenül attól, hogy a megharapott személy kíván-e egyáltalán eljárást kezdeményezni.

E rendelkezések megszegése is szabálysértést valósít meg.

Az eb tulajdonosa köteles ebét úgy tartani, hogy az a házban és szomszédságában lakók nyugalmát ne zavarja, anyagi kárt ne okozzon, testi épséget, egészséget ne veszélyeztessen. Ha ezeket a feltételeket nem tartja be – függetlenül az esetleges szabálysértési eljárástól – a lakóbizottság javaslatot tehet az eb eltávolításának elrendelésére.

Tekintettel arra, hogy mezőgazdasági szakigazgatási szerv nem mindegyik kerületben működik, az ilyen javaslat bármelyik kerület ügyfélszolgálati irodáján benyújtható továbbítás céljából.

4.3.4. Építési és műszaki ügyek

Az építésügyi igazgatás feladatkörébe tartozó hatósági feladatokat a kerületi tanácsok végrehajtó bizottságainak műszaki osztályai látják el. Az osztályok alapvető feladata annak biztosítása, hogy az építmények megfeleljenek a korszerű területrendezési és műszaki követelményeknek. E követelményeket alapvetően az Országos Építésügyi Szabályzat, valamint a Budapesti Városrendezési Szabályzat

tartalmazza. Az építési törvény előírja, hogy terület-felhasználáshoz, telekalakításhoz, építmény megépítéséhez, használatbavételéhez, felújításához, helyreállításához, bővítéséhez és lebontásához, valamint gépek felállításához az építési hatóság engedélye szükséges.

A területfelhasználási engedély állami szervek, vállalatok, szövetkezetek területigénnyel járó beruházásaihoz szükséges.

A *telekalakítás* az ingatlanok felosztását, egyesítését, szabályozását, határainak rendezését jelenti.

Közterülethasználati engedély szükséges minden, a közterület rendeltetéstől eltérő (pl. árusító- és egyéb fülkék, kirakatszekrény, védőtető elhelyezése, anyagtárolás stb.) igénybevételéhez.

Az építési munkák – az építési engedélyezés szempontjából – három csoportba oszthatók:

Építési engedély alapján végezhető többek között: minden épület építése, átalakítása, bővítése, tetőtér-beépítés, műszaki megosztás, épület elmozdítása, teherhordó szerkezetének változásával járó felújítása, helyreállítása, lebontása stb.

Bejelentés alapján végezhető fontosabb építési munkák: az üzlethomlokzat, védőtető, cég-, vagy címtábla elhelyezése, a telek homlokvonalán kerítés létesítése, emésztőgödör létesítése, lakó- és üdülőtelken melléképület és melléképítmény építése stb.

Bejelentés nélkül végezhető egyebek mellett az épület homlokzatának és tetőzetének felújítása, épületben válaszfal építése, lebontása, ha ezzel az épület rendeltetése, használati módja, az épületben levő lakások száma nem változik meg stb.

Használatbavételi engedély szükséges többek között az emberi tartózkodásra vagy munkahelyül szolgáló újonnan épített, bővített, felújított, átalakított épület (épületrész és tetőtér beépítése, vagy különállóan létesített kémény stb.) használatának megkezdéséhez.

Ha a csak építési engedély alapján végezhető építési munkát engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon végezték el, az építményre az építtető fennmaradási engedélyt köteles kérni. Ha a műszaki osztály az épület bontását vagy átalakítását nem rendeli el, az épületre fennmaradási engedélyt adhat, s egyúttal az építmény értékének 10%-át kitevő építérendészeti bírságot szab ki.

Az építési törvény értelmében az ingatlan tulajdonosa (kezelője, használója) köteles az építmény fenntartásáról és megfelelő állapotáról gondoskodni. A műszaki osztály ezért azt a tulajdonost, aki e törvényi kötelezettségének nem tesz eleget, határozattal, szükség esetén pénzbírság kiszabásával kényszerítheti a hiányosság megszüntetésére.

4.3.5. Pénzügyek

A kerületi tanácsok vb pénzügyi és tervosztályai szerteágazó tevékenységet végeznek. Feladatkörükbe tartozik a fejlesztési tervben meghatározott kerületi szintű beruházások, felújítások bonyolítása, a tanács által jóváhagyott költségvetés alapján a tanácsi szervek, intézmények működéséhez szükséges pénzügyi feltételek biztosítása.

Most részletesebben csak a lakossággal leginkább kapcsolatban levő néhány adóigazgatási feladatkörükről beszélünk.

Általános jövedelemadót köteles fizetni, akinek kisipari, magánkereskedői vagy egyéb tevékenységből, foglalkozásból származó jövedelme van. Az adó alapja a naptári évben elért adóköteles tiszta jövedelem. Az adómentesség és kedvezmény körét a jogszabály külön meghatározza.

Házadót kell fizetni az állandó és ideiglenes épületek után. A házadó alapja az épületben levő lakószoba, üdülőszoba, üzlet, műhely, és egyéb adóköteles helyiség a kiegészítő helyiségek kivételével.

Ebadót a háromhónapos kort elérő eb után kell fizetni az egyes kategóriákra előírt értékhatárok szerint.

Egyes – főként testi fogyatékosokat segítő – haszonebek után nem kell ebadót fizetni.

Magánszemélyek forgalmi adóját köteles fizetni az, akinek termelői, kereskedő tevékenységéből vagy szolgáltatás teljesítéséből jövedelme van, tekintet nélkül arra, hogy tevékenységét engedéllyel, vagy anélkül folytatja.

Szellemi tevékenységet folytatók jövedelemadóját kell fizetnie annak, akinek önálló szellemi tevékenységből (író, fordító, szerkesztő, zeneszerző, képző- és iparművész stb.) egyéb szellemi tevékenységből, foglalkozásából, megbízásos viszonyból, másodállásból, mellékfoglalkozásból stb. származó jövedelme van.

4.3.6. Egészségügyek és szociálpolitikai feladatok ellátása

Az egészségügyi integráció végrehajtásával a fővárosban a kerületi egészségügyi igazgatási feladatok köre jelentősen csökkent. Jelenleg a kerületi tanácsoknál önálló egészségügyi szakigazgatási szerv nem működik, az e körbe tartozó feladatokat a kerületi tanácsok vb művelődésügyi, egészségügyi és sport (MES) osztályai keretében látják el. A fontosabb hatáskörök:

Szociális otthonba történő beutalás feltétele, hogy az idős, beteg, vagy fogyatékos személy gondozása másként ne legyen biztosítható. A beutalást az elhelyezést igénylőnek vagy törvényes képviselőjének, az elmebeteg gondnokának kell kérelmeznie, a lakhely szerinti illetékes kerületi tanács vb MES osztály családvédelmi csoportjánál. A gondozott kérheti más szociális intézménybe való áthelyezését vagy a gondozás megszüntetését. A kérelmet a Fővárosi Tanács intézménye esetén mindenkor az V. kerületi Tanács MES Osztály családvédelmi csoportjához kell benyújtani.

Rendszeres szociális segélyt az a 18. életévét betöltött személy kaphat, aki munkaképtelen vagy rokkant, a létfenntartását biztosító

vagyonnal, jövedelemmel, keresettel nem rendelkezik, vagy az nem éri el a jogszabályban meghatározott értékhatárt, illetőleg akiről a tartásra kötelezett hozzátartozója vagy aki szerződés alapján volna köteles eltartani, nem gondoskodik. A rendszeres szociális segély megállapítását az érdekelten kívül bármely állami vagy társadalmi szerv, és állampolgár is kezdeményezheti.

Rendkívüli szociális segélyt az a 18. életévét betöltött személy kaphat, aki valamilyen rendkívüli körülmény folytán átmenetileg olyan nehéz anyagi helyzetbe kerül, amely létfenntartását veszélyezteti, s helyzetének megjavítására más mód nincsen. Rendszeres szociális segélyben részesülő is kaphat rendkívüli szociális segélyt.

A rendkívüli segély egy naptári évben egy személynek legfeljebb négy esetben biztosítható.

Öregek napközi otthonába az kérheti felvételét, aki állapota (kora, betegsége, fogyatékossága) miatt munkaképtelen vagy csökkent munkaképességű, saját ellátására csak részben képes és felvételét szociális helyzete is indokolja. Az öregek napközi otthonának igénybevételéért havonta gondozási díjat kell fizetni.

Szociális étkeztetésben részesíthető az az idős – kivételesen indokolt esetben az a 18. éven felüli csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen személy –, aki egészségi állapota és szociális helyzete miatt arra rászorul, és számára más módon nem lehet legalább napi egy alkalommal főtt ételt biztosítani.

Alkoholisták kötelező gondozása, gyógykezelése

A rendszeresen és túlzott mértékben ivó, és ezzel családját, környezetét, saját egészségét veszélyeztető, munkahelyén a munkát zavaró alkoholista kötelező gondozásának elrendelését a házastárs, egyenesági rokon, vagy más érdekelt személy (családtag, szomszéd, lakóbizottság), valamint bármely állami szerv, szövetkezet, vagy társadalmi szervezet kezdeményezheti, az alkoholista lakóhelye szerint illetékes kerületi tanács vb MES osztályánál. Ha az alkoholista

gondozóintézeti kezelésétől eredmény nem várható, a szakigazgatási szerv javaslatára – ügyészi indítvány alapján – bíróság elrendelheti az alkoholista munkaterápiás intézetben történő gyógykezelését.

4.3.7. Művelődésügyek

4.3.7.1. A kerületi tanácsok vb MES osztályai számára a művelődésügyi igazgatás elsősorban intézmények irányítását, ezen belül számos feladatkört jelent:

– az oktatásügyi igazgatás keretében biztosítják az óvodák, iskolák létesítését, fenntartását, az iskolai oktató-nevelő munka feltételeinek megteremtését, e munka irányítását;

– a közművelődési tevékenység keretében biztosítják a művelődésügyi intézmények működtetését, szervezik a kerület közművelődési tevékenységét;

– a testnevelési igazgatás körében gondoskodnak a kerület lakossága szabadidős testnevelési és sportmozgalmának szervezéséről, és az ehhez szükséges feltételek megteremtéséről.

4.3.7.2. Gyámügyek. Gyermek- és ifjúságvédelem

A gyámügyek fogalmi körébe egyfelől a kiskorúakkal, másfelől az ügyeik önálló intézésére valamilyen okból nem képes nagykorúakkal kapcsolatos ügyek tartoznak. A gyámügyi igazgatás feladatait ellátó szerveket gyámhatóságnak nevezzük. Budapesten az első fokú gyámhatóságok a kerületi tanácsok vb MES osztályai családvédelmi csoportjának keretében működnek. Legfontosabb feladataik:

A szülői felügyelettel kapcsolatos ügyekben a gyámhatóság a kiskorú érdekeinek védelmében a szülői felügyelet körébe tartozó kérdésekben a szülői felügyeletet korlátozó, azt pótló vagy helyettesítő intézkedéseket foganatosít.

Gyám kirendelésére akkor van szükség, ha a kiskorú gyermek valamilyen okból nem áll szülői felügyelet alatt. Gyám kirendelésére

hivatalból vagy kérelemre kerülhet sor. A gyám jogaira és kötelezettségeire a szülői felügyelet szabályai az irányadók. A gyám működéséről köteles a gyámhatóságnak beszámolni a kiskorú vagyonának kezeléséről évente számadást adni.

Gondnokot annak kell kirendelni, akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – elmebeli állapota, vagy szellemi fogyatékossága miatt – állandó jelleggel tartósan hiányzik, s a gondnokrendelés az érintett személy ügyeinek intézése, jövedelmének, vagyonának kezelése miatt szükséges. Gondnokot állandó, ideiglenes, eseti vagy ún. ügygondnok jelleggel lehet kirendelni. A gondnok tevékenységéről évente köteles a gyámhatóságon beszámolni, a vagyonkezelésről számot adni.

A kiskorúak és gondnokoltak érdekei védelme körében a gyámhatóság:

– szabályozza a házastársi életközösség felbomlása után a szülői felügyeletet nem gyakorló szülőnek a gyermek láthatására való jogosultságát, vagy a szülők erre vonatkozó egyezségét jóváhagyja;

– jóváhagyja a gyermek tartására vonatkozó egyezséget;

– hivatalból figyelemmel kíséri azokat az öröklési ügyeket, amelyekben kiskorú vagy gondnokság alatt álló személy érdekelt;

– jóváhagyja a kiskorú gyermek részére történő ingatlanvásárlást, illetve a kiskorú tulajdonát képező ingatlan elidegenítését.

A kiskorúakról való állami gondoskodás körében a gyámhatóság akkor foganatosít intézkedést, ha a szülői felügyelet valamilyen oknál fogva eredménytelen volt. Ezek:

– a kiskorú vagy a szülők figyelmeztetése,
– a szülő munkahelyének megkeresése,
– rendszeres vagy rendkívüli segély folyósítása,
– a szülői felügyelet megszüntetésének kezdeményezése,
– pártfogó kirendelése,
– a kiskorú intézeti elhelyezésére intézkedés stb.

Állami gondozásba vétel. A gyámhatóság állami gondozásba veszi azt a gyermeket, akinek megfelelő neveléséről a szülők önhibájukból

nem gondoskodtak, vagy a szüleik ismeretlenek vagy nem élnek, illetve a gyermek egészsége az otthoni környezetben veszélyeztetve van.

A gyámhatóságok hatáskörébe tartozik továbbá a kiskorúak családi jogállásának rendezésével, a kiskorúak házasságkötésének engedélyezésével, valamint a kiskorúak örökbefogadásával kapcsolatos ügyek intézése.

4.3.8. Ipari és kereskedelmi ügyek

A kerületi tanácsok vb ipari-kereskedelmi szakigazgatási szerveinek hatásköre az utóbbi években jelentősen bővült. A lakosság ellátása szempontjából is nagy jelentőségű új feladatok többek között a helyi tanácsi hatáskörbe adott kereskedelmi, vendéglátó, illetve szolgáltató vállalatok, valamint a csarnokok és piacok felügyelete. Ugyancsak új hatáskör a gazdasági munkaközösségek társasági szerződéseinek jóváhagyása, valamint a fizetővendéglátóhelyek létesítésének engedélyezése. Ezen túlmenően természetesen ellátják hagyományos feladataikat. Ezek közül a fontosabbak:

Magánkereskedői tevékenység engedélyezése

Magánkereskedői tevékenységet magánkereskedői igazolvány alapján lehet folytatni. Magánkereskedői igazolványt az a nagykorú személy kaphat, aki a kereskedés folytatásához előírt szakképzettséggel, illetve szakmába való gyakorlattal vagy szakmai ismeretekkel rendelkezik, az egészségügyi követelményeknek megfelel, a kereskedésből nincs kizárva és állandó lakóhelye van.

Kisipari tevékenységet iparjogosítvány alapján lehet folytatni, kétféle iparjogosítványt ismerünk: az iparigazolványt és a kisipari működési engedélyt.

Iparigazolványt az a nagykorú személy kaphat, aki a kisipar gyakorlásához előírt szakképzettséggel rendelkezik, a kisipar gyakorlásából nincs kizárva, tagja a KIOSZ-nak és állandó lakóhelye van. Iparigazolvány alapján bármelyik kisipari tevékenység folytatható.

Kisipari működési engedély alapján kizárólag javító, karbantartó vagy egyéb szolgáltató tevékenység folytatható. Kiadásának előfeltétele, hogy a kérelmező legalább 3 éves szakmai gyakorlattal rendelkezzen.

Nagyon fontos új rendelkezés, hogy mind a magánkereskedői igazolvány, mind az iparjogosítvány kiadása, csak akkor tagadható meg, ha a kérelem teljesítése jogszabályba ütközik. A hatóság tehát nem mérlegelheti, hogy a folytatni kívánt tevékenységre a lakosság ellátása szempontjából szükség van-e.

4.3.9. Mezőgazdasági, élelmezési és fagazdasági ügyek

Amint könyvünk más helyén arról már tájékoztatást adtunk, a mezőgazdasági szakigazgatási feladatokat a fővárosban három kerületbe összevontan az egész fővárosra kiterjedő illetékességgel látják el.

E szervek hatáskörébe tartozó fontosabb ügyek:

– az állami földek kezelésével, hasznosításával kapcsolatos feladatok,

– az állattartás engedélyezésével, az ezzel összefüggő rendelkezések betartásának ellenőrzésével kapcsolatos feladatok,

– az ebtartással kapcsolatos feladatok,

– a fák védelmével, fásítással kapcsolatos feladatok.

IV. fejezet

Főbb tudnivalók a népi ellenőrzésről

A népi ellenőrzés általános hatáskörű állami ellenőrző szervezet, amely feladatait az állampolgárok széles rétegeinek az ellenőrzési munkába való bevonásával és a társadalmi szervezetekkel együttműködve oldja meg. Ez azt jelenti, hogy hatásköre úgyszólván az élet valamennyi területére kiterjed. Így pl. jogosult ellenőrizni az állami vállalatok, szövetkezetek, magánszemélyek gazdálkodását, a szociális, egészségügyi, kulturális stb. ellátást, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesülését, figyelemmel kíséri a különböző szerveknél a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézésének a rendjét.

A *fővárosban valamennyi kerületben működik önálló népi ellenőrzési bizottság*, amely 7–11 tagból áll. Vezetőit és tagjait öt évi időtartamra a kerületi tanácsok választják meg. Tevékenységükért az őket megválasztó tanácsnak és a felettes népi ellenőrzési bizottságnak egyaránt felelősek. Ezen kívül a fővárosban egész Budapestre kiterjedő hatáskörrel és illetékességgel Fővárosi Népi Ellenőrzési Bizottság működik, melynek tagjait ugyancsak öt évi időtartamra a Fővárosi Tanács választ meg. A bizottságok éves ellenőrzési tervét az őket megválasztó tanácsok hagyják jóvá és tevékenységükről is beszámolnak a tanács testületének.

A viszonylag kis létszámú hivatásos népi ellenőrzési bizottságok széles körű ellenőrzési feladataiknak csak akkor tudnak eleget tenni, ha az állampolgárok minél szélesebb rétegeit bevonják ellenőrzési

feladataikba. Ezeket az önkéntes társadalmi munkát vállaló személyeket nevezzük *népi ellenőröknek*. A Népi Ellenőrzési Bizottság tagja és népi ellenőr lehet minden választójoggal rendelkező, büntetlen és feddhetetlen előéletű magyar állampolgár.

Ilyen feladat ellátására a kerületi népi ellenőrzési bizottságoknál lehet jelentkezni.

Az önkéntes népi ellenőröket az őket megbízó népi ellenőrzési bizottság megbízólevéllel látja el, amelyben részletesen körül kell írni, hogy milyen ellenőrzési feladatot és milyen körben láthat el.

A Népi Ellenőrzési Bizottság tagjai és a népi ellenőrök – megbízásuk keretei között – *jogosultak* ellenőrzéseik során minden ezzel összefüggő iratba betekinteni, és belépni minden olyan helyiségbe, amely ellenőrzési feladataik ellátásához szükséges. Munkájukat valamennyi ellenőrzött szerv vagy személy köteles elősegíteni. Ellenőri tevékenységük során a hivatalos személyt megillető büntetőjogi védelemben részesülnek.

A népi ellenőrzési bizottságok és a népi ellenőrök azonban az ellenőrzött szervnek közvetlenül *utasítást nem adhatnak*. A népi ellenőrök vizsgálataikat rendszerint vizsgáló csoportban végzik. Vizsgálati megállapításaikat és javaslataikat írásban rögzítik. A Népi Ellenőrzési Bizottság a vizsgálatról szóló jelentéseket összegezi, megtárgyalja és az ellenőrzés megállapításairól és javaslatairól a vizsgált szerv vezetőjét, indokolt esetben annak felügyeleti szervét vagy más szervet megkeres. Indokolt esetben büntetőjogi, fegyelmi, vagy más hatósági eljárást kezdeményez. Javaslatai alapján a megkeresett szerv *köteles* a szükséges intézkedéseket megtenni.

A népi ellenőrzési bizottságok tevékenységük során szoros kapcsolatokat tartanak a különböző állami és társadalmi szervekkel. Ezek közül is kiemelkedő a tanácsokkal való kapcsolatuk. A tanács, illetve a végrehajtó bizottság egy-egy jelentősebb vizsgálatot rendszeresen megtárgyal és annak alapján a szükséges intézkedéseket megteszi.

V. fejezet

Tájékoztató a bíróságokról

Hazánkban az igazságszolgáltatás a bíróságok feladata. A bíróságok döntenek a büntető ügyekben, a polgári jogi ügyekben, a családjogi vitákban, a munkaügyi vitákban és a szövetkezeti tagsági viszonnyal kapcsolatos jogvitákban.

A bírák függetlenek, csak a törvényeknek vannak alávetve.

A bírákat határozatlan időtartamra a Népköztársaság Elnöki Tanácsa választja.

A bíróságok általában három tagú tancsként járnak el. Az első fokú eljárásban a tanács egy hivatásos bíróból és két népi ülnökből áll. A népi ülnököket az illetékes tanácsok választják meg a területükön lakó vagy ott dolgozó büntetlen előéletű és feddhetetlen magyar állampolgárok közül.

A másodfokon eljáró bíróság három hivatásos bírából áll.

A főváros területén a következő bíróságok működnek, az alábbi illetékességi területen:

a) a Pesti Központi Kerületi Bíróság illetékessége Budapest főváros V., VI., VII., VIII., IX., X., XIII., XIV., XVI. és XVII. kerületére;

b) a Budai Központi Kerületi Bíróság illetékessége Budapest főváros I., II., III., XI., XII. és XXII. kerületére;

c) a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság illetékessége Budapest főváros IV. és XV. kerületére;

d) a Budapesti XVIII. és XIX. kerületi Bíróság illetékessége Budapest főváros XVIII. és XIX. kerületére;

e) a Budapesti XX. és XXI. kerületi Bíróság illetékessége Budapest főváros XX. és XXI. kerületére.

Másodfokon általában a Fővárosi Bíróság jár el.

A bírósági szervezet keretén belül működnek a *közjegyzők*. A közjegyzők fő feladata a hagyatéki eljárások intézése, közokiratok készítése, névaláírások és másolatok hitelesítése, okiratok és értéktárgyak megőrzése. Budapesten az egész fővárosra kiterjedő illetékességgel működik a Budapesti Állami Közjegyzők Irodája. (VI. ker. Bajza u. 52. sz.)

A tanácsok által hozott egyes jogerős másodfokú határozatok – kiemelt jelentőségükre tekintettel – a bíróság előtt megtámadhatók. A bíróság előtti megtámadásnak a jogerős határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül van helye.

Ez a határidő jogvesztő.

A bíróság az államigazgatási szerv határozatát általában nem változtathatja meg, hanem azt hatályon kívül helyezi, és – szükség esetén – az államigazgatási szervet új eljárásra kötelezi.

Az állampolgárokat érintő bíróság előtt megtámadható államigazgatási határozatok a következők (külön jelezzük, hogy mely esetekben változtathat meg a bíróság:

1. a magyar állampolgárság fennállását, elvesztését vagy hiányát tanúsító bizonyítvány;

2. az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választására jogosultak névjegyzékéből történő kihagyás, illetőleg a névjegyzékbe való felvétel;

3. az örökbefogadást engedélyező, illetőleg az örökbefogadást elutasító határozat (a bíróság az államigazgatási szerv határozatát megváltoztathatja);

4. az állami gondozásba vételt elrendelő, illetőleg állami gondozás megszüntetése iránti kérelmet elutasító határozat;

5. anyakönyvi bejegyzés, valamint az állami népességnyilvántartásba személyi adat felvételének megtagadása, törlése, kijavítása, kiegészítése vagy személyi adatközlésének, illetőleg közokiratba foglalásá-

nak megtagadása (a bíróság az államigazgatási szerv határozatát megváltoztathatja);

6. a tartási, az életjáradéki és öröklési szerződések jóváhagyásának megtagadása (a bíróság az államigazgatási szerv határozatát megváltoztathatja);

7. gyámot vagy gondnokot kirendelő határozat;

8. az adót vagy illetékkötelezettséget megállapító határozat a kivetés jogalapja tekintetében;

9. a lakás vagy lakásrész igénybevételét elrendelő határozat így különösen:

a) a társbérlet megszüntetése céljából tanácsi bérlakásban levő társbérleti lakásrész igénybevétele;

b) társbérleti lakásrészeket magában foglaló tanácsi bérlakás valamelyik helyisége kizárólagos vagy közös használatának elvonása;

c) a bérlő elhagyott tanácsi bérlakásának igénybevétele;

d) a szabadságvesztés büntetését töltő bérlő tanácsi bérlakásának igénybevétele;

e) tanácsi bérlakás a jogszabály előírása folytán meghatározott személy részére történő kiutalásának elmulasztása vagy más személy részére való kiutalása;

f) a tanácsi bérlakás bérlőjének halála esetén a lakásbérleti jogviszony folytatására vonatkozó jogosultság elismerésének megtagadása;

g) a tanácsi bérlakáson fennálló lakásbérleti jogviszonynak meghatározott személy javára való lemondásához a hozzájárulást megtagadó határozat;

h) az egynél több tanácsi bérlakást bérlő személy, illetőleg házaspár többlet lakását igénybe vevő határozat;

i) tanácsi bérlakásnak bérlőtársi bérleményként történő kiutalására irányuló kérelem elutasítása.

10. a bérlő tanácsi bérlakásának cseréjéhez a hozzájárulást megtagadó határozat;

11. a tanácsi értékesítésű lakás vevőjét kijelölő határozat adásvételi szerződéses megkötése utáni visszavonása;

12. a szövetkezet alapszabályának, az alapszabály módosításának jóváhagyását megtagadó, továbbá a szövetkezet feloszlatását kimondó határozat;

13. földnek és más vagyontárgynak kártalanítás nélkül állami tulajdonba vételét elrendelő határozat, kivéve

a) a jogellenesen külföldre távozott személy földjét és más vagyontárgyát, továbbá

b) a külterületi földet, ha azt a művelési kötelezettség elmulasztása miatt vették állami tulajdonba;

14. ingatlanra vonatkozó jogok és tények bejegyzéséről szóló, illetve ingatlanra vonatkozó jogok és tények bejegyzését elutasító földhivatali határozat (a bíróság az államigazgatási szerv határozatát megváltoztathatja);

15. földrendezés, továbbá erdőterület-rendezés miatti térítésről rendelkező határozat;

16. lefoglalt vagyontárgyak (követelések) feloldását elutasító határozat;

17. a magánszemély földtulajdonának átruházása engedélyezését megtagadó földhivatali határozat (a bíróság az államigazgatási szerv határozatát megváltoztathatja).

Amennyiben külön jogszabály másként nem rendelkezik, a bíróság előtti perekben az ügyfél személyesen, vagy *képviselője* útján járhat el.

Képviselő lehet az ügyfél közeli hozzátartozója (házastárs, szülő, nagykorú gyermek, testvér stb.), ügyvédi munkaközösség, a szakszervezeti és szövetkezeti jogsegélyszolgálat.

Társasházak esetében a közös képviselő, a lakásszövetkezetek pereiben pedig a szövetkezet ügyintézésre jogosult tagja vagy alkalmazottja járhat el.

VI. fejezet

Tájékoztató az ügyészségekről

Hazánkban az ügyészi szervek a törvényesség őrei. Fő feladatuk, hogy biztosítsák a társadalom törvényes rendjét, gondoskodjanak a következetes bűnüldözésről, védjék az állampolgárok jogait és jogos érdekeit. Az ügyészi szervek biztosítják bűncselekmény elkövetése esetén a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet, a törvényesség érdekében részt vehetnek bármely polgári peres eljárásban és általános felügyeletet gyakorolnak az államigazgatási hatóságok felett is.

A fővárosban a következő ügyészségek működnek (ahol az ügyészség illetékességi területe több kerületre terjed ki, ott a székhely kerületét zárójelben jelöltük meg).

Fővárosi Főügyészség

I. és XII. kerületi Ügyészség	(XII. ker.)
II. és III. kerületi Ügyészség	(II. ker.)
IV. és XV. kerületi Ügyészség	(IV. ker.)
V. kerületi Ügyészség	
VI. és VII. kerületi Ügyészség	(VII. ker.)
VIII. kerületi Ügyészség	
IX. kerületi Ügyészség	
X. és XVII. kerületi Ügyészség	(X. ker.)
XI. és XXII. kerületi Ügyészség	(XI. ker.)
XIII. kerületi Ügyészség	

XIV. és XVI. kerületi Ügyészség (XIV. ker.)
XVIII. és XIX. kerületi Ügyészség (XIX. ker.)
XX. kerületi Ügyészség
XXI. kerületi Ügyészség

Az ügyészi szervek védik a lakóbizottságoknak a tanácsrendeletben előírt jogait is. Ezt biztosítja a rendelet 21. §-a, amely szerint a kerületi lakóbizottsági vezetőség közérdekből javaslatot tehet a vádképviselet átvételére az ügyészségnek a lakóbizottságok tagjaival, a lakóbizottsági felelősökkel, illetve a vezetőség tagjaival szemben – e megbízásuk teljesítésével kapcsolatban – elkövetett rágalmazás, becsületsértés vagy könnyű testi sértés bűncselekményének megvalósulása esetén. Szükség esetén polgári jogi igény kezdeményezését is kérhetik.

VII. fejezet

Tájékoztató a rendőrségről

Budapesten valamennyi kerületben működnek rendőrkapitányságok. Feladatuk a bűncselekmények megelőzésén és felderítésén kívül a közrend és közbiztonság fenntartása. Ellátnak egyes igazgatásrendészeti feladatokat is. Ezek közül a lakosságot legjobban érinti a személyi igazolványokkal kapcsolatos eljárás (kiállítás, meghosszabbítás, csere stb.) és az útlevélügyek intézése.

Lakóterületenként lehatárolva úgynevezett rendőrségi *körzeti megbízott* működik. Célszerű, ha a lakóbizottságok élő kapcsolatot alakítanak ki az illetékes körzeti megbízottal, a területükön levő lakóhelyi problémákról rendszeresen tájékoztatják őket.

Függelék

Budapest Főváros Tanácsának 6/1984. számú rendelete a lakóbizottságokról

A rendelet – a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága egyetértésével – a főváros területén a szocialista demokrácia fejlesztésének elősegítése, a tanácsok és a lakosság kapcsolatának szélesítése, a népfrontmozgalom céljainak megvalósítása érdekében határozza meg a lakóbizottságok szervezetének, választásának és működésének szabályait. A lakóbizottság a lakóközösség öntevékeny társadalmi érdekképviseleti szerve. Tevékenységét a lakóhelyi közélet fejlesztése céljából, a társadalom érdekeivel összhangban, a lakók és a lakóhelyi társadalmi szervek közreműködésével, a Hazafias Népfront körzeti bizottsága és a tanácstag segítő iránymutatásával, mozgalmi módszerekkel fejti ki. A lakóbizottságok tevékenységét a lakóbizottsági vezetőség hangolja össze. Munkájukat – előre meghatározott munkamegosztással – a kerületi tanács végrehajtó bizottsága és a HNF kerületi elnöksége együttesen irányítja.

I. A lakóbizottság

1. § (1) A lakóbizottságok tevékenysége Budapest területén kiterjed minden lakó- és vegyes rendeltetésű épületre, tekintet nélkül azok tulajdoni formájára.

(2) A szövetkezeti tulajdonban lévő házakban a lakásszövetkezet

igazgatósága, a társasházakban az intézőbizottság is elláthatja a lakóbizottsági teendőket.

2. § A lakóbizottság működési területét – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag javaslatát figyelembe véve – a kerületi lakóbizottsági vezetőség (továbbiakban: vezetőség) állapítja meg.

3. § Az állami tulajdonban lévő házaknál a kezelő, a szövetkezeti házaknál az igazgatóság, a társasházakban az intézőbizottság, illetve a közös képviselő, személyi tulajdonban lévő épületeknél a tulajdonos segítse elő a lakóbizottság működését.

II. Lakóbizottság feladatai

A lakóbizottság feladatai

4. § (1) A lakóközösség érdekképviselete és a szocialista együttélés elősegítése keretében:

– képviseli a lakóközösség érdekeit és gyakorolja e rendeletben és más jogszabályban biztosított jogosítványait;

– elősegíti működési területén a bérlő-, illetve a tulajdonosi jogok rendeltetésszerű gyakorlását;

– a lakóközösség egyetértésével – a kezelővel kötött megállapodás alapján, a jogszabályi keretek között – közösségi helyiséget létesíthet, annak kialakítását segíti, működését támogatja;

– segíti a szocialista együttélési szabályok betartását, a közösségi szemlélet fejlesztését, a társadalmi tulajdon védelmét, következetesen fellép a rongálókkal szemben;

– segíti a környezetvédelmi feladatok megoldását;

– elősegíti a rend és a tisztaság folyamatos biztosítását, működési területén részt vállal az erre irányuló mozgalmakban;

– segíti az egészségügyi felvilágosító, nevelő, mozgósító feladatok ellátását;

– részt vállal az egyedülálló idősek, betegek gondozásának megszervezésében, szükség esetén intézkedést kezdeményez;

– segíti a család- és gyermekvédelmi feladatok ellátását;

– tájékoztatja a lakosságot a kerületi művelődési, kulturális és sportrendezvényekről.

(2) A közélet fejlesztése és a társadalompolitikai célok megvalósítása érdekében:

– közreműködik a kerületi várospolitikai célkitűzések kialakításában, végrehajtásában; kezdeményező és mozgósító szerepet tölt be a kerületfejlesztést szolgáló tanácsi döntések előkészítésében és végrehajtásában;

– részt vállal a kerület fejlesztését elősegítő társadalmi munkák szervezésében és mozgósít azok végrehajtására;

– szervezi és mozgósítja a lakóközösség tagjait a népfrontmozgalom munkájában való részvételre, közvetíti a HNF felhívásait;

– figyelemmel kíséri és segíti a tanács rendeleteinek érvényesülését;

– közreműködik az országgyűlési képviselői és a tanácstagi választások lakóterületi feladatainak szervezésében;

– segíti a tanácstagot választókerületi munkájában, közreműködik a tanácstagi beszámolók szervezésében.

(3) Ellátja a jogszabályokban meghatározott, valamint a vezetőség által megjelölt feladatokat.

A lakóbizottság jogai

5. § (1) A lakóközösség érdekképviselete és a szocialista együttélés elősegítése keretében:

– a lakóközösség érdekében az illetékes szerveknél vizsgálat vagy ellenőrzés lefolytatását, illetőleg intézkedés megtételét kezdeményezi;

– az állami tulajdonban lévő házakban a kezelő tájékoztatási kötelezettsége alapján véleményt nyilvánít karbantartási és felújítási kérdésekben a munkálatok tervezése, valamint a munkák megkezdése

előtt; figyelemmel kíséri a munkálatok időbeni és minőségi teljesítését;

– a nem állami tulajdonban lévő épületekben felhívja az illetékesek figyelmét az épület felújításával, karbantartásával kapcsolatos hatósági előírások megtartására;

– ellenőrzi a gondnok, háztömbfelügyelő, házfelügyelő, illetve az ezekkel a feladatokkal megbízott személy (továbbiakban: házfelügyelő) tevékenységét; javaslatokat és észrevételeket tesz a munkáltatónak a házfelügyelő munkájával kapcsolatban; felvilágosítást kérhet a házfelügyelőtől házkezelési kérdésekben; a lakóház műszaki igénybejelentő könyvébe betekinthet;

– a szocialista együttélési szabályok megtartásával kapcsolatban érvényesíti a házirendben rögzített jogait, ennek keretében felhívja a házirendet megsértők figyelmét a házirendnek a lakóközösség érdekében való megtartására, szükség esetén szabálysértési eljárás megindítását kezdeményezi; véleményt nyilvánít a házirend alapján indított hatósági eljárásban, javaslatot tesz a házirend keretébe tartozó ügyekben az illetékes szerveknek;

– békéltetési tevékenységet fejt ki a lakók közötti viták közös megegyezésen alapuló megoldása érdekében.

(2) A közélet fejlesztése és a társadalompolitikai célok megvalósítása érdekében:

– javaslatot tesz a tanácstagnak, illetve intézkedésre jogosult szervnek a működési területét érintő kerületfejlesztési, ellátási és szolgáltatási ügyekben;

– a kerületi tanács vb illetékes szakigazgatási szervei, illetve az intézkedésre jogosult szerv előzetes tájékoztatása alapján véleményt nyilvánít a lakóközösséget érintő kérdésekben, valamint a jelentősebb ellátási, szolgáltatási intézkedésekről.

(3) A lakóbizottság javaslatait és bejelentéseit az illetékesek kötelesek megvizsgálni; állásfoglalásukról és a tett, illetve tervezett intézkedésekről a lakóbizottságot 30 napon belül írásban tájékoztatni.

III. A lakóbizottsági szervezet

6. § (1) A lakóbizottsági szervezet lakóbizottságokból, lakóbizottsági felelősökből és vezetőségből áll.

(2) A lakóbizottság elnökből – szükség szerint elnökhelyettesből – és tagokból áll.

(3) A lakóbizottság létszámát – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag véleményének figyelembevételével – a vezetőség állapítja meg. A lakóbizottság létszámát legfeljebb 7 főben célszerű megállapítani.

(4) Tanácstagi választókerületként lakóbizottsági felelős tevékenykedik. Ha a helyi sajátosságok szükségessé teszik, egy tanácstagi választókerületben két felelős is működhet.

(5) A lakóbizottságok feladatainak összehangolására kerületenként vezetőség működik.

(6) A vezetőség létszámát – figyelembe véve a HNF körzeti bizottságok számát – a Hazafias Népfront kerületi bizottságának elnöksége és a kerületi tanács végrehajtó bizottsága együttesen állapítja meg.

IV. A lakóbizottságok, a lakóbizottsági felelősök és a kerületi lakóbizottsági vezetőség választása

7. § (1) A lakóbizottsági választások időpontját, előkészítését és lebonyolítását – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag véleményének figyelembevételével – a vezetőség határozza meg.

(2) Lakóbizottság választására elsősorban annak megalakulásakor, szervezeti változás következtében történő megszűnésekor, a lakóbizottság vagy egyes tagjai visszahívásakor, valamint akkor van szükség, ha a választott tagok létszámának csökkenése az 50%-ot eléri. A lakóbizottság elhalálozás, lemondás, választójog elvesztése esetén taglétszámát kiegészítheti.

(3) A választást a vezetőség tűzi ki és az általa megbízott személy

vezeti le, aki felelős a választás törvényességének biztosításáért és a jegyzőkönyv elkészítéséért.

(4) A választás törvényességének megsértése miatt annak megtartásától számított 15 napon belül lehet kifogást tenni a vezetőségnél. Ha a vezetőség a kifogásnak helyt ad, a közléstől számított 30 napon belül új választást kell tartani.

8. § A lakóbizottság választásánál annak működési területén lakó minden választójogosult állampolgár választó és választható.

9. § (1) A lakóbizottságot a választók nyílt szavazással lakógyűlésen választják. A lakógyűlés decentralizált tanácstagi beszámoló keretében is megtartható.

(2) A lakógyűlés helyét és időpontját úgy kell meghatározni, hogy azon ne legyen akadálya a lakók megjelenésének. A gyűlésről minden választójogosult állampolgárt időben értesíteni kell.

(3) A (2) bekezdésben meghatározottak szerint előkészített lakógyűlés jogosult a lakóbizottság megválasztására.

(4) A lakóbizottságra bármely választó, a vezetőség, a HNF körzeti bizottsága, valamint a tanácstag tehet javaslatot.

(5) A jelöltek közül azokat kell megválasztottnak tekinteni, akik a jelenlévő választók felénél több szavazatot kaptak.

Ha a megválasztható létszámnál több jelölt kapott ilyen arányú szavazatot, közülük azokat kell megválasztottnak tekinteni, akik – sorrendben – a legtöbb szavazatot kapták.

10. § (1) A lakógyűlés a lakóbizottságot vagy annak egyes tagjait visszahívhatja, ha feladatukat nem látják el megfelelően, tisztségükre érdemtelenné váltak, vagy egyéb okból már nem élvezik a lakók bizalmát.

(2) A visszahívás a lakóbizottság választására vonatkozó előírások szerint történik. A visszahívásról határozó lakógyűlést a lakók kezdeményezése alapján – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag egyidejű értesítése mellett – a vezetőség hívja össze. A választók 1/3-ának az összehívásra vonatkozó kívánságát a vezetőség köteles teljesíteni.

(3) A lakóbizottság vagy egyes tagjainak visszahívására a lakó-

gyűlésen a vezetőség – a HNF körzeti bizottsága és a tanácstag véleményének figyelembevételével – tesz javaslatot.

11. § (1) A lakóbizottsági felelőst a működési területének lakóbizottsági elnökei választják.

(2) A választás akkor érvényes, ha azon a választásra jogosultak többsége jelen van.

(3) A felelős választására, visszahívására a lakóbizottságok választására vonatkozó rendelkezéseket értelemszerűen kell alkalmazni.

12. § (1) A vezetőséget a lakóbizottsági felelősök választják. A választógyűlést a Hazafias Népfront kerületi bizottságának elnöksége és a kerületi tanács vb együttesen hívja össze.

(2) A vezetőség tagjára javaslatot tehet a kerületi tanács végrehajtó bizottsága, a Hazafias Népfront kerületi bizottságának elnöksége és a lakóbizottsági felelősök.

(3) A jelöltet a lakóbizottsági felelősök nyílt szavazással, szótöbbséggel választják meg. A szavazás érvényességéhez a lakóbizottsági felelősök többségének jelenléte szükséges.

(4) A vezetőségi tagok visszahívására a kerületi tanács végrehajtó bizottsága és a Hazafias Népfront kerületi bizottságának elnöksége tesz javaslatot a lakóbizottságra vonatkozó rendelkezések értelemszerű alkalmazásával.

(5) A vezetőségbe a kerület politikai és társadalmi szervezetei egy-egy tagot delegálhatnak.

13. § (1) A vezetőség a Hazafias Népfront kerületi bizottsága elnökségének jelölése alapján, tagjai sorából – nyílt szavazással és szótöbbséggel – elnököt és elnökhelyettest választ. Az elnök és elnökhelyettes személyére a vezetőségi tagok is tehetnek javaslatot.

(2) A vezetőség titkára a kerületi tanács végrehajtó bizottságának a lakóbizottsági ügyekkel megbízott dolgozója.

V. A lakóbizottság működése

14. § (1) A lakóbizottság – megválasztását követően – a feladatok elosztását maga határozza meg.

(2) A lakóbizottság feladatainak ellátása során kapcsolatot tart a lakóbizottsági felelőssel, a tanácstaggal, a Hazafias Népfront körzeti bizottságával és a lakóbizottsági vezetőséggel.

(3) A lakóbizottság évente legalább egyszer lakógyűlésen számol be tevékenységéről. A beszámolásra sor kerülhet a decentralizált tanácstagi beszámoló alkalmával is.

15. § (1) A lakóbizottság szükség szerint tartja üléseit. A vezetőség, a HNF körzeti bizottsága, a tanácstag vagy a tagok többségének kívánságára az ülést össze kell hívni.

(2) A lakóbizottság az általa tárgyalt ügyekben a tagok többségének jelenlétében nyílt szavazással, szótöbbséggel alakítja ki állásfoglalását. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

VI. A lakóbizottsági felelős

16. § (1) A lakóbizottsági felelős elősegíti a tanácstag, a HNF körzeti bizottsága és a lakóbizottságok együttműködését.

(2) Szükség szerint, de évente legalább egyszer összehívja a területén működő lakóbizottságok elnökeit a munka értékelése, a feladatok megbeszélése, illetve a lakóbizottságok munkájáról való tájékozódás, tapasztalatcsere céljából, és erről a vezetőséget tájékoztatja.

(3) A lakóbizottsági felelős segíti működési területén – a lakóbizottságok bevonásával – a környezetvédelem társadalmi feladatait, figyelemmel kíséri a HNF környezetvédelmi őrségeinek munkáját.

VII. A kerületi lakóbizottsági vezetőség

17. § (1) A vezetőség a kerületi tanács végrehajtó bizottságának és a HNF kerületi bizottsága elnökségének irányításával végzi munkáját;

– szervezi és elősegíti a lakóbizottságok és a lakóbizottsági felelősök működését;

– biztosítja a lakóbizottságok tagjai és a lakóbizottsági felelősök részére a munkájukhoz szükséges tájékoztatást;

– évente értékeli a végzett munkát;

– javaslatot tehet a lakóbizottsági munka elismerésére;

– kapcsolatot tart a lakóbizottsági munka szempontjából érintett kerületi állami, politikai és társadalmi szervekkel, továbbá a tanácstagokkal;

– szervezi a szükségessé váló lakóbizottsági választásokat, összehívja a lakóbizottságot választó lakógyűlést, intézkedik visszahívási ügyekben;

– gondoskodik a lakóbizottságok tagjainak és a felelősöknek igazolvánnyal történő ellátásáról;

– tevékenységéről rendszeresen beszámol az irányító szerveknek.

(2) A vezetőség képviseli a lakóbizottságokat a kerületi lakosságot érintő fontos közérdekű ellátási és szolgáltatási kérdésekben.

18. § (1) A vezetőség szükség szerint tartja üléseit. A kerületi tanács végrehajtó bizottsága, a HNF kerületi bizottságának elnöksége kívánságára, illetve a vezetőségi tagok egyharmadának javaslatára az ülést össze kell hívni.

(2) A vezetőség az üléséről és annak napirendjéről a kerületi tanács végrehajtó bizottságát, a HNF kerületi bizottságának elnökségét előzetesen értesíti; megbízottaik az ülésen tanácskozási joggal vehetnek részt.

(3) A vezetőség feladatait éves munkaterv alapján látja el, amelynek összeállításánál a kerületi tanács végrehajtó bizottságának, a HNF kerületi bizottsága elnökségének, valamint a lakóbizottsági felelő-

söknek a javaslatait is figyelembe kell venni. A javaslatok elutasítása esetén a vezetőségnek indokolási kötelezettsége van.

(4) A vezetőség elhelyezéséről, ügyviteli teendőinek ellátásáról és az ezzel kapcsolatos kiadások fedezéséről a kerületi tanács végrehajtó bizottsága gondoskodik.

(5) A lakóbizottságokkal kapcsolatos ügyekben a vezetőség önállóan intézkedik. A leveleket az elnök és a titkár együttesen írják alá. Bélyegzőjük felirata „A budapesti ...kerületi Lakóbizottságok Vezetősége".

19. § (1) A vezetőség jogszabállyal vagy a lakosság érdekeivel ellentétes állásfoglalását a kerületi tanács végrehajtó bizottsága a HNF kerületi bizottsága elnökségével egyetértésben megsemmisíti.

(2) A vezetőség működésével kapcsolatos bejelentések megvizsgálása és megválaszolása – a kerületi tanács végrehajtó bizottságának titkára véleményének kikérése mellett – a HNF kerületi bizottsága elnökségének a feladata.

VIII. Vegyes rendelkezések

20. § (1) A kerületi tanács végrehajtó bizottsága és a HNF kerületi bizottságának elnöksége elősegítik, hogy a lakóbizottságok megfelelő megbecsülésben részesüljenek. Gondoskodnak arról, hogy a lakóbizottságok érvényesíteni tudják választóik jogos érdekeit és biztosítják a munkájukhoz szükséges rendszeres tájékoztatást.

(2) A Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága, a kerületi tanácsok végrehajtó bizottságai és szakigazgatási szerveik gondoskodnak arról, hogy az irányításuk és felügyeletük alá tartozó intézmények és vállalatok szervezetét és működését meghatározó szabályzatok rendelkezzenek a lakóbizottságok jogainak érvényesülését segítő előírásokról, és azok megtartását ellenőrzik.

(3) A kerületi tanácsok végrehajtó bizottságai a szakigazgatási szervek ügyrendjeinek jóváhagyásakor biztosítják, hogy az ügyren-

dek tartalmazzák a lakóbizottságok működését segítő előírásokat és azok megtartását ellenőrzik.

21. § A vezetőség a lakóbizottságok tagjaival, a lakóbizottsági felelősökkel, illetve a vezetőség tagjaival szemben – e megbízásuk teljesítésével kapcsolatban – elkövetett rágalmazás, becsületsértés vagy könnyű testi sértés bűncselekményének megvalósulása esetén – ha azt a közérdek indokolja – javaslatot tehet az ügyésznek a vádképviselet átvételére és szükség esetén polgári jogi igény kezdeményezésére.

22. § Szabálysértést követ el és 3000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki a lakóbizottságot, annak tagját, a lakóbizottsági felelőst vagy a lakóbizottságok kerületi vezetőségét és tagjait a jelen rendeletben vagy egyéb jogszabályban meghatározott jogainak gyakorlásában és feladatainak ellátásában – illetőleg azzal összefüggésben – szándékosan akadályozza.

A feljelentés megtételére a vezetőség elnöke és titkára együttesen jogosult.

23. § A jelen rendelet a kihirdetés napján lép hatályba, ezzel egyidejűleg a 3/1973. sz. fővárosi tanácsrendelet hatályát veszti.

Budapest Főváros Tanácsának 7/1984. számú rendelete a lakóépületek, ingatlanok házirendjéről

A házirend célja, hogy meghatározza a lakóépületben tartózkodó személyek egymás iránti magatartását és azokat az alapvető szabályokat, amelyek a társas együttéléshez nélkülözhetetlenek, továbbá előírja a lakóépületek, ingatlanok rendeltetésszerű használatára, állagának védelmére szolgáló más jogszabályokban nem rögzített követelményeket.

I. Lakóépületek, ingatlanok rendje

1. § (1) A rendelet hatálya, a főváros területén kiterjed – tulajdoni formától függetlenül – minden lakó- és vegyes rendeltetésű (lakás és nem lakás céljára szolgáló) épületre, ideiglenesen lakott, valamint beépítetlen ingatlanra és mindazon személyekre, akik a lakóépületet, ingatlant használják; állandó vagy ideiglenes jelleggel ott tartózkodnak.

(2) Az állampolgárok közös tulajdonában álló ingatlan tulajdon- vagy használó közössége e rendelet rendelkezéseitől a 18. §-ban felsorolt esetekben eltérhet.

2. § E rendelet alkalmazása szempontjából

lakóépület: az, amelyben kizárólag lakások vagy vegyesen lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek vannak:

kezelő: állami tulajdon esetén a tulajdonosi jogokat gyakorló, kezelési feladatokat ellátó szerv, társadalmi szervezet;

használó: a lakóépületben, ingatlanon bármilyen jogcímen, akár állandóan vagy ideiglenesen tartózkodó (tulajdonos, bérlő, családtag, látogató stb.) személy;

közös használatra szolgáló helyiség: általában; a mosókonyha, a szárítóhelyiség, a közös fürdőszoba, a közös mosdó, a közös W. C. (árnyékszék), a gyermekkocsi- és kerékpártároló helyiség, a közös kapualj, a lépcsőház, a folyosó, a függőfolyosó, az épületben lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek megközelítéséhez és rendeltetésszerű használatához szükséges mértékben, továbbá az épülethez tartozó udvarnak, kertnek az egy építési telek nagyságát meg nem haladó része;

közös használatra szolgáló terület: általában; pince- és padlástérség (a pince, és padlásrekeszek kivételével) az épületben lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek rendeltetésszerű használatához szükséges mértékben;

közösségi helyiség: az olyan közösségi célt szolgáló helyiség, amelyet a kezelő a lakóbizottság egyetértésével, megállapodás alapján enged át a lakóközösségnek. (Pl.: barkácsműhely, hobbyszoba stb.)

3. § (1) A lakóépületben és a hozzá tartozó közösségi és közös használatra szolgáló helyiségekben és területeken napszaktól függetlenül tartózkodni kell minden, mások nyugalmát zavaró zajos magatartástól és tevékenységtől.

(2) Televízió, rádió, lemezjátszó, video- és egyéb berendezések úgy működtethetők, hogy mások nyugalmát ne zavarják.

(3) A lakóépületben

- zajt okozó háztartási és egyéb gépek használata,
- zajjal járó építési, szerelési munka végzése

munkanapokon: 7 és 20 óra,
szombaton: 7 és 14 óra között,

– a háztartási gépek használata
vasárnap és ünnepnapokon is 9 és 14 óra között engedélyezett.

A megjelölt időszaktól a lakóbizottság a használók többségének nyilatkozata alapján eltérhet, esetenként a használók írásbeli értesítése mellett rövidebb ideig tartó, zajjal záró építési, szerelési munka végzését megengedheti.

E rendelkezés nem érinti az azonnali beavatkozást igénylő hibaelhárítási vagy életveszély elhárítására irányuló munkavégzést.

4. § (1) Az ének és zene gyakorlása (oktatása), ha a lakóbizottság a használók többségének nyilatkozata alapján eltérően nem rendelkezik, munkanapokon 7 óra és 20 óra, szombaton 7 és 14 óra, vasárnap és ünnepnapokon 9 és 14 óra között folytatható.

(2) Hivatásos művészek, együttesek és oktatók működését, a kerületi tanács vb igazgatási feladatokat ellátó szakigazgatási szerve a lakóbizottság véleményének meghallgatása után – rendkívül indokolt esetben – az (1) bekezdésben foglalt időszakon belül is megtilthatja.

5. § (1) A tulajdonos, kezelő a lakóépület kapuját 22 órától 5 óráig zárva köteles tartani. A műemlék és műemlék jellegű épületek kivételével, a lakóbizottság javaslatára a tulajdonos, kezelő a kaput 5 óra és 22 óra között is zárva tarthatja, a zárvatartási időt meghosszabbíthatja, ha kaputelefon használatával vagy egyéb más módon az épületbe való bejutás biztosított.

(2) A tulajdonos, kezelő köteles az épületbe bejutás módját a kapunyitással, továbbá a felvonó felügyeletével megbízott személy nevét és tartózkodási helyét az épület bejárati ajtajánál, jól látható módon kifüggeszteni. A kezelőnek az épületbejutás módjának feltüntetésére, továbbá a kapukulcs és felvonókulcs szolgáltatására vonatkozó kötelezettségeit az egyes házfelügyelői szolgáltatásokról szóló rendelet, a házfelügyelő (gondnok) feladatait pedig a munkaszerződése írja elő. A felvonó üzemeltetésére és használatára a felvonók létesítéséről, üzemeltetéséről és ellenőrzéséről szóló jogszabályi rendelkezésben foglaltak az irányadók.

II. A lakóépületek, ingatlanok tisztasága

6. § (1) A tulajdonos, kezelő a lakóépület, ingatlan tisztántartása érdekében köteles a közös használatra szolgáló helyiségeket és területeket folyamatosan takarítani, naponként legalább egyszer seperni, a szennyeződést, sarat, havat, jeget eltávolítani, a burkolatokat legalább hetenként egyszer felmosni, az idejétmúlt hirdetményeket (falragaszokat) – amennyiben az elhelyező e kötelezettségét nem teljesíti – eltávolítani.

(2) A tulajdonos, kezelő köteles az egész lakóépületben évenként három alkalommal nagytakarítást végezni, ennek keretében a közös használatra szolgáló helyiségek és területek ajtóit, ablakait, fémtárgyait megtisztítani.

(3) A lakóépülethez, ingatlanhoz kapcsolódó közterületek, az ajtók, ablakok, redőnyök, kirakatok, kapuk, cégtáblák, reklámtáblák stb. tisztántartására a köztisztaságról szóló rendelet szabályai az irányadók.

(4) A használónak a háztartási szemetet a lakóépületben a tulajdonos, kezelő és a lakóbizottság által – a vonatkozó egyéb jogszabályi rendelkezések betartása mellett – megjelölt módon, a helyileg rendszeresített formában kell a tárolóhelyre eljuttatnia, a tulajdonosnak, kezelőnek onnan elszállíttatnia.

(5) A szemétledobó berendezéssel ellátott lakóépületekben a szemétledobóba kizárólag háztartási szemét önthető. A nem háztartási szemét (elhasznált berendezés, bútorok, nagyobb tárgyak) elszállításáról a használó köteles gondoskodni.

7. § (1) Ha a lakóbizottság a használók többségének nyilatkozata alapján eltérően nem rendelkezik, a lakáson kívül

munkanapokon: 9 és 20 óra között,
szombaton: 9 és 14 óra között lehet

- ruhaneműt, ágyneműt szellőztetni, lakástextíliát porolni, tisztítani;
- porképződéssel járó takarítást végezni, portörlő ruhát a lakó-

épület udvarára (kertjére) nyíló ablakában, erkélyén, függőfolyosóján kirázni.

A porzsák tartalmát a háztartási hulladékkal azonos módon kell eltávolítani.

(2) A lakóbizottság porolásra, tisztításra, szellőztetésre – ha arra a lehetőség adott – megfelelő helyet jelölhet ki, a használók többségének véleménye alapján a szellőztetés, tisztítás időtartamát tovább korlátozhatja, illetőleg bővítheti.

A tisztítással okozott szennyeződést a használónak, a tisztítás befejezését követően azonnal el kell távolítania.

(3) A lakóépületből tárgyakat kidobni, bármilyen folyadékot kiönteni tilos. Ablakban, loggián, erkélyen, teraszon, függőfolyosón növényeket ápolni csak mások érdeksérelme nélkül szabad.

(4) Aki bármilyen anyag szállítása vagy lerakása által a közös használatú helyiséget vagy területet beszennyezi, köteles a szennyeződést saját költségén haladéktalanul megszüntetni. Ha a szállító és a használó személye eltér, a szennyeződés megszüntetéséről az köteles gondoskodni, akinek érdekében a szállítás történt.

(5) Nagymértékű rovarfertőzés megszüntetése érdekében a használó a lakásban, helyiségben a rovarmentesítési munkákat köteles elvégezni, illetőleg az illetékes közegészségügyi és járványügyi hatóság kötelezése alapján azt eltűrni.

III. A lakóépületek, ingatlanok és lakások állagvédelme

8. § (1) A lakóépület, a benne lévő lakások és a beépítetlen ingatlanok állagának védelme a használót arra kötelezi, hogy

- a lakásokat, a nem lakás céljára szolgáló helyiségeket,
- a közös használatra szolgáló helyiségeket és területeket, valamint a közösségi helyiségeket,
- a lakóépület központi berendezéseit és tartozékait (pl.: fűtő- és melegvíz-szolgáltató, háziszemét-ledobó, szellőztető, kaputele-

fon és felcsengető berendezés, központi televízió- és rádióantenna, személy- és teherfelvonó)

rendeltetésének megfelelően, a környezet sérelme nélkül, gazdaságosan használja.

(2) A tulajdonos, kezelő köteles a lakásbérleti, a polgári védelmi, a köztisztasági, egészségügyi, balesetvédelmi rendelkezésekben megjelölt berendezési és felszerelési tárgyakat beszerezni és azokat megfelelően karbantartani.

(3) A tulajdonos, kezelő a lakóépületen, ingatlanon, a lakásokban vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségekben végzendő munka megkezdésének időpontjáról, várható időtartamáról a használókat a felújítási munkáknál 90, a karbantartási munkáknál 30 nappal a munkakezdést megelőzően írásban, életveszély elhárításához szükséges munkáknál azonnal, szóban köteles értesíteni. A tulajdonos, kezelő a felújítási munkák megkezdése előtt a hibafelvételi eljárásra, a munkák elkészülte után az átadás-átvételi eljárásra a lakóbizottságot köteles meghívni.

(4) A tulajdonos, kezelő a lakóbizottság észrevételeit, javaslatait köteles megvizsgálni és haladéktalanul, műszaki vizsgálatot igénylő ügyekben 30 napon belül – lakásfenntartó szövetkezetekben legkésőbb az igazgatóság soron következő ülésén – megválaszolni.

9. § (1) Az épület közterületről látható tetőzetén, homlokzatán, kerítésén, falfelületén hirdetőberendezés, fényreklám, díszkivilágításra szolgáló berendezés, kirakatszekrény, cég- és címtábla elhelyezéséhez a tulajdonos, kezelő előzetes hozzájárulása kell. A hozzájárulás nem mentesít az egyéb jogszabályban esetlegesen megkövetelt hatósági engedély beszerzése alól.

Hirdetmények (falragaszok) elhelyezésére, a lakóbizottság véleményének kikérése után a tulajdonos, kezelő jelölhet ki helyet.

(2) Loggiára, erkélyre, teraszra, ablakra rácsokat elhelyezni csak a tulajdonos, kezelő előzetes hozzájárulásával és hatósági engedéllyel lehet.

(3) A lakások, a nem lakás céljára szolgáló helyiségek külső ajtóit,

ablakait, redőnyeit, rácsait, a loggia, az erkély, a terasz falait a tulajdonos, kezelő előzetes engedélyével, az általa megjelölt színre szabad mázolni és festeni.

(4) Loggián, erkélyen és teraszon csak a városképet nem rontó, azok rendeltetésszerű használatával összhangban lévő bútorok, egyéb tárgyak, díszek helyezhetők el, ruhaneműt kiteríteni csak korlátmagasságig szabad. Virágot biztonságosan rögzített tartókon szabad elhelyezni.

IV. Közös használatra szolgáló helyiségek, területek használata, tárolási szabályok

10. § (1) A közös használatra szolgáló helyiségek – a közös W. C., a gyermekkocsi- és kerékpártároló kivételével – továbbá a közösségi helyiségek igénybevételének időpontját a lakóbizottság a használók többségének nyilatkozata alapján jogosult meghatározni.

(2) A közös használatra szolgáló és a közösségi helyiségeket használat után tisztán és rendben kell átadni. A használat idején kívül a helyiségeket zárva kell tartani. A zárvatartás ideje alatt a kulcsokat a tulajdonos, kezelő, illetőleg az általa megjelölt személy hozzáférhető helyen köteles tartani.

(3) A közösségi helyiség rendeltetési célját a közösségi jelleg megszüntetése nélkül, a lakóbizottság javaslata alapján a tulajdonos, kezelő megváltoztathatja.

11. § (1) A lakóépület adottságainak és a használók igényének megfelelően a lakóbizottság jogosult dönteni, hogy gyermekek részére játszó- vagy tartózkodási helyet jelöl-e ki. Ha játszó-, illetőleg tartózkodási helyet kijelölt, az igénybevételre vonatkozó magatartási szabályokat jogosult meghatározni és azok betartását ellenőrizni.

(2) A játszó-, illetőleg a tartózkodási helyet lehetőleg úgy kell kijelölni, hogy az a használók nyugalmát ne zavarja.

A gyermekek házirendet sértő magatartásáért, az általuk okozott

kárért – a Polgári Törvénykönyv rendelkezései szerint – a gondozójuk, kivételes esetekben maga a károkozó felel.

12. § (1) A közös használatra szolgáló területek csak rendeltetésüknek megfelelően használhatók. Ezeken a területeken bútorokat és egyéb tárgyakat (pl.: gyermekkocsi, targonca, kerékpár) – ide értve az építkezésből származó anyagokat és tárgyakat is – a tulajdonos, kezelő és a lakóbizottság egyetértésén alapuló engedélyével lehet tárolni.

A közös használatra szolgáló területet a tulajdonos, kezelő felszólítása alapján, az abban megjelölt időpontig fel kell szabadítani.

(2) A tulajdonos, kezelő jogosult az engedély nélkül vagy az engedélyben megjelölt időtartamon túl tárolt vagyontárgyakat felelős őrzésbe venni és azokat tulajdonosa költségére elszállítani.

V. Gépjárműtárolás

13. § (1) Az olyan lakóépületben, amelyben 200 m^2-nél nagyobb, személygépkocsi tárolására alkalmas terület van (pl.: udvar, kapualj) a zöldterület kivételével a tulajdonos, kezelő – a lakóbizottság egyetértésével – az állandó jelleggel a lakóépületben lakó személlyel – ha ilyen nincs, kívülállóval – személygépkocsi (oldalkocsis motorkerékpár, motoros tricikli) tárolására szerződést köthet. Mozgássérültek részére rendszeresített személygépkocsik tárolására szerződést 200 m^2-nél kisebb udvar területére is lehet kötni, részükre e lehetőséget a lakóépületben lakó személyek igényével szemben is biztosítani kell.

(2) Műemlék vagy műemlék jellegű lakóépület kapualjában, udvarán gépjárművek tárolására szerződés nem köthető.

(3) A szerződés megkötésekor a tárolás feltételeit úgy kell megállapítani, hogy a tárolás a lakóépület többi használójának nyugalmát ne zavarja, a zöldterületet ne csökkentse.

(4) Gépjárművekkel az épület kapualjában, udvarán zajt okozni, – túráztatni, ajtókat csapkodni – nem szabad. Javítási munka, üzem-

anyagtöltés, olajcsere, festés és fényezés még az engedélyezett tárolóhelyeken sem végezhető.

(5) A gépjármű üzembentartója a tárolóhelyet köteles tisztán tartani, felel a vonatkozó tűzvédelmi szabályok betartásáért és a tárolással kapcsolatban keletkezett kárért is.

VI. Tüzelőanyag-tárolás és -szállítás

14. § (1) A lakóépületben tüzelőt tárolni, fát aprítani, folyékony tüzelőanyagot lefejteni csak a tulajdonos, kezelő által, a lakóbizottság egyetértésével meghatározott helyen és a tűzvédelmi előírások betartásával szabad.

(2) A tüzelőanyagot lakásokba, nem lakás céljára szolgáló helyiségekbe hétköznapokon 9 és 20 óra között lehet szállítani. A szállítás következtében keletkezett szennyeződés eltakarítására a 7. § (4) bekezdésében foglaltak az irányadók.

VII. Állattartás

15. § (1) Madarat úgy tartani vagy etetni, hogy az mások lakásának loggiáját, erkélyét, teraszát, ablakpárkányát vagy az épület közös használatra szolgáló területeit szennyezzék, nem szabad.

(2) A lakóépület közös használatra szolgáló helyiségeiben és területein állatot tartani, a lakásban tartott állatot oda kiengedni, etetni, kóbor állatot, valamint madarat az épületbe szoktatni nem szabad.

(3) A más jogszabályokban meghatározott engedéllyel tartott állat okozta szennyeződést annak gondozója haladéktalanul köteles feltakarítani.

(4) Az eb- és állattartás mértékét és a tartás módját, valamint az eb felvonóban történő szállítását külön rendeletek szabályozzák.

16. § (1) Szabálysértést követ el és 3000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható az a személy, aki

a) televízió, rádió stb. hangos működtetésével, háztartási vagy egyéb gép használatával, építési, szerelési munka végzésével mások nyugalmát zavarja [3. § (2) és (3) bek.];
b) az épületbe bejutás, a kapunyitással megbízott személyre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget [5. § (2) bek.];
c) aki a közös használatra szolgáló helyiségek és területek, valamint a közösségi helyiségek használatára vonatkozó szabályokat megszegi [10. § (1)–(2) bek.];
d) közös használatra szolgáló területet engedély nélkül elfoglal vagy elfoglalva tart [12. § (1) bek.];
e) aki a gépjármű tárolására vonatkozó szabályokat megszegi (13. §);
f) aki a tüzelőanyag tárolására és szállítására vonatkozó szabályokat megszegi [14. § (1)–(2) bek.];
g) aki a madarak tartására, etetésére és az állatok tartására, illetőleg kóbor állat befogadására vonatkozó előírásokat megszegi (15. §).

17. § (1) A lakóépületben az együttélési szabályok betartása, e rendeletben foglaltak érvényre juttatása a tulajdonos, kezelő és a használók közös kötelezettsége.

(2) A rendeletbe ütköző magatartás miatt feljelentést a kezelő, a sérelmet szenvedett használó, továbbá a lakóbizottság tehet az illetékes kerületi szabálysértési hatóságnál.

18. § E rendelet 3. § (3) bek., 4. § (1) bek., 5. § (1) bek., 6. § (2) bek., 7. § (1) bek., 10. § (1) bek., és (2) bek., 13. § (1)–(3) bekezdéseinek előírásaitól társasháztulajdont alapító okirat és a társasház közösségének közgyűlési határozata, a lakásszövetkezet alapszabálya és közgyűlési határozata, valamint az állampolgárok osztatlan,

közös tulajdonában és használatában álló épület esetében a tulajdonostársak – hasznosítás esetén a bérlők – eltérően rendelkezhetnek.

IX. Vegyes rendelkezések

19. § A tulajdonos, kezelő köteles a házirendet a lakóépületben jól látható helyen kifüggeszteni, a lakóbizottság részére megküldeni és a bérleti szerződések megkötésekor annak egy példányát, függelékével együtt a bérlő részére átadni. Ahol e rendelet eltérő rendelkezést megenged, az eltérésről a lakóbizottságot, illetőleg az eltérésre jogosítottat terheli tájékoztatási kötelezettség.

20. § E rendelet a kihirdetés napján lép hatályba. Egyidejűleg az 5/1973. számú fővárosi tanácsrendelet hatályát veszti.

Tartalomjegyzék

Előszó 5

I. fejezet

A lakóbizottságok 7

1. A lakóbizottságok jellege, társadalompolitikai funkciója . . 7
2. A lakóbizottságok működési területe és szervezete 9
3. A lakóbizottság választása 10
   - 3.1 Lakóbizottsági választások szükségessége. A lakóbizottságok kiegészítése, megerősítése 10
   - 3.2 A lakóbizottsági választások kitűzése, előkészítése. A lakóbizottsági választás kapcsolata a tanácstagi beszámolóval 11
   - 3.3 A választógyűlés összehívása és levezetése 12
   - 3.4 Kifogás a választás ellen, visszahívás és új választás szabályai 15
4. A lakóbizottságok feladatai és jogai 15
   - 4.1 A lakóbizottságok feladatai és jogai a lakóközösség érdekképviseletében, az együttélési szabályok és a házirend betartásában 15
   - 4.2 A lakóbizottságok feladatai, jogai a közélet, a szocialista demokrácia fejlesztésében 20

5. A lakóbizottság működése 30
5.1 A lakóbizottság működésének alapvető szabályai 30
5.2 A lakóbizottság kollektív munkája, öntevékenysége . . . 32
5.3 A lakógyűlések megtartása 33
5.4 A lakóbizottság kapcsolatai 33
5.4.1 Kapcsolat a lakóbizottsági felelőssel és a vezetőséggel 34
5.4.2 Kapcsolat a népfront körzeti bizottságával és a tanácstagokkal 34
5.4.3 Kapcsolat a tanácsi szakigazgatási szervekkel . . . 35
5.4.4 Kapcsolat az egyéb állami és társadalmi szervekkel 35
6. A lakóbizottsági felelős 36
6.1 A lakóbizottsági felelős működési területe 36
6.2 A lakóbizottsági felelős választása és visszahívása 37
6.3 A lakóbizottsági felelős feladatai és jogai 37
6.4 A lakóbizottsági felelős tevékenysége és kapcsolatai . . . 38
7. A kerületi lakóbizottsági vezetőség 39
7.1 A vezetőség jogállása és szervezete 39
7.2 A vezetőség választása, visszahívása 40
7.3 A vezetőség feladatai és jogai 41
7.4 A vezetőség működése 42
7.5 Kifogás a vezetőség tevékenységével szemben 45
8. A lakóbizottságok megbecsülése és jogvédelme 45
8.1 A tanácsi és népfrontszervek kötelességei a lakóbizottságok megbecsülésének és feladatai ellátásának elősegítésében 46
8.2 Eljárás a lakóbizottságok vagy tagjaik megsértése, illetve feladataik ellátásában való akadályoztatása esetén 46
9. A lakóbizottsági igazolvány 47

II. fejezet
Főbb tudnivalók a Hazafias Népfrontmozgalomról 48
1. A népfront jellege és főbb feladatai 48
1.1 A népfront jellege 48
1.2 A népfront feladata 49
2. A népfront szervezeti felépítése 51

III. fejezet
Közhasznú tudnivalók a tanácsról, a tanácsi ügyintézésről 55
1. A tanácsok jellege, feladatai 55
1.1 A Fővárosi Tanács főbb feladatai 59
1.2 A kerületi tanácsok főbb feladatai 60
2. A tanácsok megalakulása, főbb tudnivalók a tanácsi választásokról 61
3. A tanácsok szervezete és működésének főbb elvei 63
3.1 A tanács, a végrehajtó bizottság és a tisztségviselők 64
3.2 A tanácstagok és a bizottságok 65
3.3 A szakigazgatási szervek 67
4. A tanácsi ügyintézés területei 69
4.1 A hatósági ügyek intézésének általános szabályai 69
4.1.1 Hatáskör és illetékesség a fővárosban 70
4.1.2 A beadványok és az eljárási illeték 73
4.1.3 Az ügyintézési határidők, a rövidített ügyintézésű határidejű ügyek 75
4.1.4 Az ügyfélszolgálati és tájékoztató irodák tevékenysége 77
4.1.5 Jogorvoslat 78
4.2 A közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézése 79
4.3 A leggyakoribb ügyfajták főbb szabályai 81
4.3.1 Anyakönyvi és népességnyilvántartási ügyek 81
4.3.1.1 Születések anyakönyvezése 82
4.3.1.2 Házasságkötés 82

4.3.1.3 Haláleset anyakönyvezése 85
4.3.1.4 Lakcímváltozás bejelentése 85
4.3.1.5 Tudnivalók a hatósági bizonyítványokról 87
4.3.2 Lakás- és ingatlantulajdoni ügyek 88
4.3.3 Szabálysértési ügyek 93
4.3.4 Építési és műszaki ügyek 101
4.3.5 Pénzügyek 103
4.3.6 Egészségügyek és szociálpolitikai feladatok ellátása 104
4.3.7 Művelődésügyek 106
4.3.8 Ipari és kereskedelmi ügyek 108
4.3.9 Mezőgazdasági, élelmezési és fagazdasági ügyek . 109

IV. fejezet
Főbb tudnivalók a népi ellenőrzésről 110

V. fejezet
Tájékoztató a bíróságokról 112

VI. fejezet
Tájékoztató az ügyészségekről 116

VII. fejezet
Tájékoztató a rendőrségről 118

Függelék

Budapest Főváros Tanácsának 6/1984. számú rendelete a lakóbizottságokról 119

Budapest Főváros Tanácsának 7/1984. számú rendelete a lakóépületek, ingatlanok házirendjéről 132

Felelős kiadó: Rafaelné dr. Rikli Erzsébet
Készült az INFORD GM gondozásában
Zrínyi Nyomda, Budapest 85. 1145/10
Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató